DONATUS AB ALTOMARI.
IN GALENI DISPUTATIONES

1560

MEDICAL SOCIETY
OF LONDON

WELLCOME
HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

ACCESSION NUMBER

PRESS MARK

ALTOMARI, D.A. ab

T T
9
IV 1
65020/A
Ac
10

TRIVM QVAESITO-RVM NONDVM IN GALENI DOCTRINA DILVCIDATO-RVM COMPENDIVM.

DONATO ANTONIO AB ALTO MARI MEDICO AC PHILOSOPHO NEAPOLITANO AVTORE.

PRIMVM, QVOD FVNCTIONES PRINcipes iuxta Galeni decreta, Anima non in cerebri ſinibus, ſed in ipſius corpore exequatur.

SECVNDVM, QVOD NATVRALIS ſpiritus in Galeni doctrina adminiſtratur, & non omnino abolendus ſit, ut quibuſdam uiſum fuit.

TERTIVM, QVOD EXQVISITA TERtiana ad Galeni ſententiam in genere acutorum morborum reponenda ſit.

CVM PRIVILEGIO.

MEDICAL SOCIETY OF LONDON

IOANNI HIERONYMO BRVNO CALABRO ALVMNO, AC REI MEDICAE CANDIDATO DONATVS ANTONIVS AB ALTOMARI. S. P. D.

NISI tu mi chariſſime Brune, ſæpe rogaſſes, ac alij quidam amici contubernales tui à me exegiſſent, ut quæ cum Galeno ſentiam, de Principibus facultatibus, de ſpiritu naturali, ac exquiſita tertiana, cõſcriberem, haud quaquam id agreſſus eſſem. Non enim te præterit, quãti apud uulgum famam parui pendam; cuius gratia plerique commentaria ſcribunt, ut qui in tranquillo uiuere optauerim. Nec (ut mea fert opinio) deerunt, qui protinus oppugnandi ſtudio, non quò tuis, ac aliorum familiarum præcibus morem ge-

rerem, hunc laborem me ſuſcepiſſe fateantur. At ipſe teſtis es, non popularis auræ deſiderio, quæ nonnullos tranſuerſos plus æquo agit, nec ut contra alios dicam, me hoc opus, aut ullũ aliud fuiſſe aggreſſum, ſed ut amicis gratificarer, ac me ipſum in re propoſita exercerem. Te igitur hortor, ut omni cura, totoq; (ut aiunt pectore) in rem tractandã incumbas. Nam cùm ab his, qui hac de re priores me tractauerunt, & quidem eruditè, ſecedere cogar, ut qui aliter ſentiam, non paucos obtrectatores atq; emiſſarios aduerſus ea, quæ ſcribimus inſurgere uidebis. Tua deinceps intererit à falſò calumniantibus, ſi qui erunt, animoſè, ut qui ueritatem tueris, tueri. Vale.

AD MEDICAE ARTIS STVDIOSVM Ioannem Hieronymum Brunum Ioannes Andreas Ritius.

Brune tuis eandem præcibus compulſus amicis
Altimarus, nobis utile ſcripſit opus.
Debemus pariter tibi, nàm tu ſæpe rogaſti,
At ipſi, impleuit qui tua uota lubens.
Ergo ad ſcribendum maiora agitare precando
Poſt hac ne ceſſes, Altimarum facilem.
Nanq; hic theſauros medicinæ, reddere luci
Sinceræ poterit: qui tenebris latitant.

DOMINICVS PIZZIMENTIVS IN Donati Antonij ab Altomari opus.

Neſcius inſignis cui nam daret ipſi Galenus
Interiens, palmam, per ſtyga cœpit iter,
Altimarus uerùm, poſt cùm uoluentibus annis
Surgeret, hic medicæ nobile lumen opis,
Exijt è barathro: & ſecum quam duxerat orto
Altimaro palmam præbuit; atq; abijt,

IOANNES ANDREAS RI= *tius in idem.*

Qua cerebri fiant animæ commercia parte
Principis offendi quælibet ut ualeat,
Vt naturalis ſit ſpiritus, atq́; tritæus
Morbus acutus, habet paruulus iſte liber.
Hæc ſi lector aues diſtinctè noſcere iuncta,
Hunc lege: quem doctus condidit Altimarus.

IDEM AD LECTOREM.

Hoc paruo Altimarus tibi lector amice libello
Dat noua: quæ multi concupiere diu.
Ipſa triplex animæ fiat quæ functio princeps;
An cerebro in toto, parte uel in propria.
Interdum ambæ, nonnunquàm uitientur ut omnes:
Mira refert, multis nota nec ante uiris.
Clara facit quæcunq; diu latuere ſub umbris;
Artis enim medicæ ſol merito alter adeſt.

QVOD FVNCTIONES PRINCIPES, IVXTA GALEN. DECRETA ANIMAE, NON IN CEREBRI SINIBVS, SED IN IPSIVS CORPORE EXEQVANTVR.

TRes eſſe animæ partes Platonis auctoritate Galenus. 5. de Hip. & Platonis Decre. & 7. eiuſdem ſcriptum reliquit, ſubſtantijs, naturis, facultatibus ac functionibus non tantùm differentes, ſed corporis ſedibus. quò fit ut tres quoq;, quæ uitam noſtram gubernãt facultates, ac tria principia ſint in tribus diuerſis corporis ſedibus, uelut apertè ex eiuſdem ſententia liquet. Horum principiorum unum in capite collocatum eſſe aſſerit, idq; munus habet, per ſe quidem, ut imaginationem, memoriam, intellectionẽ, cogitationemq́; cauſet; per aliud uerò, ut ſentientibus animalis membris ſenſus, ijs autem, quæ per appetitionem mouentur, motus originem præſtet. Alterum in corde ſitum eſſe uoluit, eiuſq; opera, ut ex illius ſententia conſtat, ſunt animæ tenor. quem Toror dicunt, & in his, quæ ratio iuſſerit inui=

cta conſtantia. eiuſdem in perturbationibus eſt quaſi feruor quidam inſiti caloris, cùm anima uindictam de eo ſumere cupit, qui uidetur offendiſſe, quæ ira appellatur. per aliud etiam id efficit ut membris ſigillatim omnibus calorem, arterijſq; illam micationis pulſus agitationem ſuppeditet. Reliquum & tertiũ principium ſeu facultatem in iecore ſedem obtinere dixit. Vniuerſam in animali nutricationem procurant, cuius maxima pars & nobis & ſanguineis omnibus ſanguinis eſt procreatio. ad eandem hanc facultatem pertinet iucundarum rerum fruitio; in qua cùm uehementiùs, quàm par eſt mouetur, incontinentiam intemperantiãq; efficit. in hoc tamen habet facultates ſeu uirtutes inter ſe diſcrepant quòd prima rationalis, aliæ uerò duæ irrationales appellantur. & quòd quæ in irrationalibus partibus exiſtunt uirtutes, habitus quidam tantùm & potentis ſunt, in rationali autem non habitus modò ac potentia ſed ſcientia etiam eſt uirtus, cùm hæc ſola animæ pars ſcientiæ capax particepsq; habeatur, reliquæ uerò potentias quidem & habitus ſiue bonos ſiue malos poſſunt acquirere, ſcientiam uerò quo ad rationis fuerint expertes minimè poſſunt. At relictis irrationalibus partibus ſeu potentijs ad eam quæ rationalis eſt accedemus. huius ſedes ad Galen. mentem in cerebro exiſtit, atq; ob id inter tria principia principaliſſimum eſt. huic enim natura tribuit imperare, dominari, corpuſq; hominis regere cùm opus eſt, uelut liquet 3. de Hip. & Plato. decre. (& ſi alia quadam ratione cor principatum obtineat, ut patet. 5. de lo. aff.) quàmuis utrum in eo tanquàm in do=

micilio ſeu arce, an tanquàm corporis forma ab ipſo inſeparabilis uſq; adeò decretum non reperi, ut dice=mus, niſi quòd cerebrum continet in ſe ipſo rationalem animam, ueritus perpetuò quid eſſet eius ſubſtantia, quam tãquàm inueſtigari non neceſſariam pro his quæ dicturi ſumus ad huc nos ſubticentes, ad ea quæ tra=ctanda petijſti deueniemus. an. 5. principes animæ fun=ctiones iuxta Gal. doctrinam in una cerebri parte uel diuerſis perficiantur, ſeu in uno uel diuerſis ſinibus aut uentriculis. Pro huius dilucidatione animaduertas oportet, principes functiones, ꝓpterea appellari Gal. teſte. lib. 1. artis medic. non quòd initiatæ in cerebro alijs cõmictantur partibus, ut motrix & ſenſibilis ope ratio, ſed quoniam à ſolo principio proueniunt has quoque proprias ipſius cerebri 2. de lo aff. nominauit, ut quæ à nulla alia parte ut inſtrumento fiant. & 7. de Hip. & Plat. Decre. has functiones aſſeruit eſſe per ſe munera eius principij, quod in capite collocatum eſt, cùm non per aliud eas cauſet uelut motum & ſenſum. Harum uerò differentiæ & ſi quàm plures ab Auic. & Auer. ponantur, quia tamen nec cum his barbaris nec alijs quibuſcunq; etiam græcis ſeu latinis, ſed cum Gal. tantùm res agenda erit ut petijſti, ideo ad eius mentem tres ſtatuendæ ſunt. ut patet 7. de Hip. & Plat. de lib. artis medi. & lib. de diffe. Sympt. quarum unam phantaſiam, ſeu imaginationem, alteram cogi=tationem ſeu intellectum, & tertiam memoriam ap=pellat. has functiones cùm in ſua propria ſede, hoc eſt in cerebro anima ipſa perficiat, ut dictũ eſt intra aliã partem ſeu organum, ipſumq; cerebrum in plurimas

diſcriminatum ſit partes, nonnulloſq; in ſe contineat ſinus ac uentres, duos quidem in eius anteriori parte, unum in media, & reliquum in eius poſtrema parte, auſi ſunt quidam, licet temerè, aſſerere ad Gal. mentem animam in diuerſis ſinibus operari, ut potè in anterioribus cerebri ſinibus, ſeu eius anteriori parte imaginationem, in medio cogitationem ac intellectum, in poſtremo memoriam. At nos quàm parùm hi Gal. doctrinam guſtarint, qui talia fatētur, oſtendere conabimur, ſupponentes priùs, quòd per imaginationem nil aliud uelit Gal. intelligere, quàm ſpetierum, ſeu formarum receptionem à ſenſibus repreſentatarum, ſiue præſentibus ipſis, ſiue abſentibus obiectis ſenſibilibus, & propterea nullum modò facio diſcrimen in eius doctrina inter ſenſum communem & imaginatiuam, licet perſpicatiores quidam uelint eo diſcrepare quòd ſenſus cōmunis recipiat preſentibus obiectis ſenſibus, phantaſia autem, ſeu imaginatio, conſeruet abſentibus ipſis. pariter per cogitatiuam intelligo diſcurſum ſeu ratiotinationem, qua mediante anima diſcurrit, ratiotinaturq; componendo, ſeu diuidendo ea, quæ in phantaſia ſeruata ſunt, nullum ſimiliter diſcrimen faciens modo inter cogitatiuā & intellectum. per memoriam uerò intelligens illā formæ ſeu ſpetiei reuocationem hactenus impreſſæ ſeu ſigillatæ in ipſa phantaſia ſeu imaginatiua, ſiue ea fuerit perfecte ſigillata & impreſſa, & proinde prompte reuocetur, ſiue amiſſa ferè & oblita, ut ægrè reuocetur, ex quacunq; cauſa illud fiat. quàmuis Ariſtot. unam memoriam, alteram uerò reminiſcentiam appellet: intelligens per memoriam, tan

tùm reuocationem illius formæ ſeu ſpetiei hactenus in phantaſia impreſſæ ueluti pictura quædam, à qua paſſionem quandam recipiens ipſa imaginatiua ſigillatur uelut cera à ſigillante anulo. huius autem paſsionis habitum memoriam appellat Ariſto. aſſerens memoriam eſſe phantaſmatis habitum, ea uerò eſt præteritorum ſed non præſentium ſeu futurorum. hac facultate etiã participes ſunt ad eius ſententiam alia quædam animalia, præter homines, inter quos quidam non ab re difficulter memorantur aut immemores ſunt, ut ratione ætatis diuerſæ pueri & ſenes, utriq; propter motum, tamen illi in augmento, hi uerò in decremento multo ſunt. Et proinde his humidioribus exiſtentibus, tanquàm in aquam fluentem incidente motu & ſigillo, non manet phantaſma in anima inquit ipſe, illis uerò propter eſſe frigidos ac duros non ineſt impreſsio, nec tangit, licet eam accipiant. At per reminiſcentiam eam animæ functionem intelligit, qua ad uenãdum formam mouetur hactenus in phantaſia impreſſam, uerùm nũc oblitam, & cum magna ex parte hoc difficile ſit potiſsimùm ſi longum fuerit interpoſitum tempus, propterea ut à ſimili uel à contrario, aut propinquo, ac uelut quodam utens ſylogiſmo reminiſcitur. eſt enim, ut ipſe inquit, reminiſci ut ſylogiſmus quidam, hoc autem eis ſolis accidit, quibus & deliberatiuum ineſt natura. reuertendo igitur ad id, unde digreſſa oratio eſt, dicimus cum Gal. tres eſſe principes animæ facultates, quarum munera ut diximus ſunt imaginari, cogitare, & memorari. at cùm ipſarum operationes circa phantaſmata ſint, quæ quidem in organis habent de=

ſcribi propter eorum cum materia dependentiam, neceſſariò has facultates organis perfici exiſtimandum eſt. qua de re non immeritò de hoc ipſarum organo in dubium uenit, non ſiquidem utrũ ſit cor aut cerebrum, quoniam luce clarius eſt apud Gal. cerebrum eſſe ut retulimus; ſed an diuerſis uel uno cerebri ſinu, aut in ipſomet corpore cerebri perficiantur. Prò quo iterùm animaduertas oportet, ratiotinatricem animam, ſiue ea in cerebro ſit tanquàm in arce ſeu domicilio, ſiue uelut quædam eiuſdem corporis forma, ſeu ipſius met cerebri temperamentum, cui forte ſententijs potiſsimùm adherere uidetur Galenus eo libro, qui inſcribit, quòd animi mores corporis ſequantur temperaturas, cùm plures habeat facultates ſeu efficaces cauſas, eas medio animali ſpiritu perficere, qui neque eſt eius ſubſtantia, nec eiuſdem quaſi domicilium ut ſtoici ſenſerunt, ſed primum eius inſtrumentum; non qualiſcumq; ſit animæ ratiotinatricis ſubſtantia ſiue corporea ſiue incorporea, eius habitaculum eſt in ipſo cerebri corpore, ut eidem Galen. placuit. 7. Hip. & Plato. decre. ſpiritus autem animalis eius eſt primum inſtrumentum pro ſenſibilibus ac uoluntarijs motibus perficiendis, ut ipſe teſtatur. & proinde ſi exinanitus fuerit, minime animal uita priuat; ſed ſtupidum ſenſu motuq; erepto tantiſper reddit quoaduſq; collectus reſtituatur. is ſi animæ eſſet ſubſtantia, fieri ullomodo poſſet quin ſimulatq; ipſe eſſet euacuatus continuò quoq; animal interiret. eſt deniq; animalis ſpiritus non animæ ſubſtantia ac uelut domicilium, ſed eius primum inſtrumentum ad Gal. ſententiam, qua ratio-

ne & animalis dicitur,qui ex uitali ſpiritu perfectiùs concocto, ut Gal.uiſum eſt eo.7.de Hip.& Plat.dene. oritur. oportuit nanq; ipſum exquiſitiſsimam omnium immutationem adipiſci,quo aptum fieret animæ inſtrumentum. qua de re non immeritò natura cùm è uitali animalem hunc ſpiritum efficere ſtuderet, reticularem quendam contextum,quem græci πλέγμα δικτυοτιδὲς, quaſi uarium quendam labyrinthum iuxta cerebrum ad eius baſim fabricauit;uelut proprijs oculis non ſemel dum eius anatomen adminiſtraremus, inſpexiſti, & ſi quidam falſò contrarium ſenſerint. conſtruxit inquàm hunc plexum quadam non parua portione ſoporariarum arteriarum aſſumpta, ac in tenuiſsimas partes diſciſſa,cancellatis fibris ad retis formam.ex hac textura iterùm tàm magnum exoriens arteriarũ par quãtum id quod è ſoporarijs proceſsiſſent, à principio,in cerebrum ingredietur,& nàm alias eius partos tum uentriculorum ambages multis ramulorum implicationibus inueſtit,quibus & in uentriculos ipſos ac in eiuſdem cerebri corpus elaboratus iam uitalis ſpiritus diſtribuitur, ac in animalem uertitur. eius nanq; generatio materiam habet propriam uitalem inquàm ſpiritum, prout Gale. teſtatus eſt 9. de uſu partium. nàm quoad in arterijs continetur uitalis eſt, & dicitur, prout idem Gal.ſcriptum reliquit.7. de Hip.& Plat.dene.uelut is qui in cerebro animalis eſt & dicitur;ipſius nanq; ueluti fòns cerebrum exiſtit, ut patet 12.meth.medendi.rigaturq; hic ſpiritus animalis,ac alitur non tantùm ex eo,quem reticularis plexus ſuppeditat, uerùm etiam & ex aere inſpirato

ac per nares aſtracto, ut patet libro de uſu puls. & de utili. reſpi. qui uerò ſpiritus cerebri uentriculis incidunt prioribus, denuo conficiuntur ac præparantur in eis noua quadam præparatione, præter eã quã fieri in reticulari plexu diximus; ac tum primùm incipit nomen animalis ſpiritus ſubire, quamuis imperfectus ad huc is ſit ac incõcoctus, ea de re conficitur priùs in eis ac præparatur, & demùm à poſteriori ſinu excipitur per medium meatum, ſeu uentriculum ipſum tranſumens ut Galen. placuit 8. de uſu partium, & ita demum exquiſitè elaboratus animalis is ſpiritus primum exiſtit rationalis animæ inſtrumentum, cùm in ſenſibilibus actionibus omnibus perficiẽdis, tum in his, quæ à conſilio & uoluntate prodeunt, prout patet 7. de Hip. & Plat. dene. & 4. de lo. aff. quàmuis potiſſimùm eo utatur ſpiritu, qui in poſtremo uentriculo continetur, tanquàm exquiſitiùs elaborato, & eo qui in medio, ut liquidò conſtat 3. de lo. aff. cùm dixit animam in ſenſibilibus actionibus omnibus, ac in his quæ à conſilio & uoluntate prodeunt, ſpiritu uti animali tanquàm primo ipſius inſtrumento, qui in uentriculis maximèq; poſtremo continetur, quàmuis non contemnendus ſit medius uentriculus, perinde quaſi non principaliſſimus ſeu ualentiſſimus ſit. multis enim rationibus inducimur, ut hunc amplectamur, duos uerò anteriores deſeramus. Ex quibus Gal. uerbis conſtat quòd quàmuis anima ratiotinatrix pro inſtrumento utatur animali ſpiritu contento in cerebri ſinibus, dùm ſenſum & motum perficit; tamen eo maximè utitur, qui in poſteriori continetur uentriculo ac medio, ut potè qui ma

iorum uirium ac maioris facultatis exiſtat; eo poſt habito, qui in anterioribus tanquam impuro adhuc ac imperfecto exiſtente & materiali magis, ac ad eius uſum inepto, cùm in eis elaboretur ac purgetur, ut diximus. quo fit ut poſterior is cerebri uentriculus meritò anterioribus minor factus ſit, prout idem Gale. aſſeruit 8. de uſu part. Inſuper propter hoc ſi cerebrum ipſum quomodocunq; incidas, non priùs ſenſum & motũ amittit animal, quàm ad aliquem uentriculum uulnus penetrauerit. quin etiam patet quòd poſtremi quidem uentriculis uulneratio maximè omnium animal lædit, ſecundo loco medij, & minima ex anterioribus utriſq; noxa contrahitur. eodem Gal. auctore. 7. de Hip. & Plat. decre. illud quod etiam experientia comprobauit in adoleſcente in Smirno Ioniæ, qui ſuſcepto uulnere in altero anteriorum uentriculorum ſuperſtes tandem euaſit, ut tum 8. de uſu part. tum commen. apho. 18. 6. lib. teſtatus eſt. Hic deniq; uſus habetur ab eo ſpiritu, quem arteriæ à retiformi plexu exortæ in cerebri ſinus eructant. at quoniam nonnullæ earum progerminationes præter prædictas ad tenuem membranam per cerebri corpus penetrantem inſeruntur, ad has quoq; partes portionem non minimam uitalis illius ſpiritus priùs in prædicto plexu elaborati eas deferre cenſendum eſt; prout etiam teſtatus eſt Gal. 9. de uſu part. & 7. de Hip. & Plato. decre. illudq; liquidò in diſſectionibus ſpectari poteſt. ea de re animalem quoq; ſpiritum in ipſo cerebri corpore contineri, alienum à ratione non eſt. nàm cùm primum ex arterijs decidit in erebri corpus, non amplius uitalis ſed animalis eſt, &

dicitur. cùm ille in corde & arterijs tantùm locum ha=
beat, hic uerò in cerebro ut paulò ante retulimus. nec
id quoq; Galenum latuit cùm 8. de uſu part. talia pro=
» tulit uerba. Poſtea uerò quàm in toto cerebri cor=
» pore non in ſolis eius uentriculis, quemadmodum
» alibi demoſtrauimus, ſpiritus animalis multus con=
» tinetur, exiſtimare oportet plurimum etiam in ce=
» rebro poſteriore ipſum contineri, ut quod omnium
» qui in totum corpus diſtribuuntur neruorum futu=
» rum erat principium, mediaq; illa interualla quæ
» partes eius connectunt ſpiritus eſſe uias. Ex qui=
bus Gal. uerbis conſtat, ſpiritum animalem, eumq; mul=
tum in cerebri corpore contineri, præter eum qui in
eius ſinibus habetur, de cuius uſu nullam uſq; adhuc
habemus prolatam à Gal. ſententiam: & ſi perpetuò
compertum ſit apud eum, ſpiritum animalem primum
eſſe animæ inſtrumentum, & quòd eo qui in cerebri
ſinibus continetur, ipſa utatur pro ſenſibus & motu
perficiendis. ac huius quem in toto cerebri corpore eſ=
ſe fatetur, hucuſq; uſum ab eo declaratum non reperi,
præter id quod in prædictis uerbis habetur, de quo
quid ſentiam in his quæ conſequenter dicemus, pro=
nunciabo. nunc autem tempeſtium eſt uentriculorum
omnium cerebri uſus propalare, & demum ad propo=
ſitæ rei ueritatem accedere. inter quos anteriores iu=
xta Gal. doctrinam 8. de uſu part. præter id quòd ſpi=
ritum animalem conficiunt ac præparant ipſi cerebro,
inſpirationem & expirationem efflationemq; efficiunt
atq; etiam infernis ſuis partibus quæ ſpectant ad na=
res, ſimul quidem ſunt olfactorium inſtrumentum,
ſimul

ſimul etiam ueluti ductus quidam ac canales ad ſuper fluorum effuxionem accommodi. Ex *partibus nanq; ſibi propinquis neceſſario excrementa affluentia, cum loco inferiori ſint ſiti, ſepe numero excipiunt. at cur eos duos eſſe oportuit, eodem loco à* Gal. *declaratum eſt*. Nos *uerò ut breuiloqui ſimus derelinquimus modò. eius autem uentriculi, qui in poſteriori parte exiſtit, munus eſt, ſpiritum animalem ante in uentriculis confectum tranſumere, ſimulq; ſpinalis medullæ principium eſſe*. Et *cum non liceret duas in animali facere ſpinas, neque duas ſpinales medullas*, Pro*pterea duplex eſſe non potuit, uelut anteriores duplices eſſe oportuit*. Et *ſi herophilus, cui aſſentire uidetur* Ga. *omnium uentriculorum exiſtimarit hunc eſſe principaliſſimum, cùm maiorum uirium maiorisq; facultatis materias contineat, licet omnium ſit minimus, prædictos autem ſpiritus in prioribus ſinibus elaboratos nequaquàm tranſumere poterat; in inter ipſum & eos, meatus quidam eſſet, per quem cum ſpiritus fieret in ipſum tranſumptio, tum cerebrum cum parencephalide ſeu cerubello comunicaret, & eſſet con nexum; cum unum ab alio craſſæ meningis duplicatione diremptum ſit, neceſſariumq́; eſſet aliqua parte cerebrum cerebello coniungi*. Talem *ergo præſtet hic meatus uſum, ſiue meatum ipſum, ſiue quartum totius cerebri uentriculum, ſiue perforationem duorum uentriculorum anteriorum nominare uelis*. Excipiens *enim hic ſpiritum ex anterioribus uentriculis parencephalidi ac poſteriori uentriculo tranſmittit; ſimulq; cerebellum ipſum cum cerebro connectit*.

His ita iactis tanquam fundamentis firmis, reliquum eſt eorum opinionem diruere, qui ad Gal. ſententiam aſſerere auſi ſunt principes facultates in cerebri ſinibus perfici, easq; nec in uno tantum ſed diuerſis; in anterioribus uidelicet imaginationem, in medio cogitationem, & in poſtremo memoriam. Simul etiam noſtram opinionem ac ueritatem iuxta Gal. do
1.rō. *ctrinam ſtatuere. ignoro equidem quo pacto Galeno illud adſcribere non erubeſcant, cùm ubiq; locorum uelit, cerebri uentriculos ſpiritu animali plenos eſſe, quo ratiocinatrix anima utitur ad ſenſus perficiendos ac uoluntarios motus. quòd ſi in ipſis talis contineatur animalis ſpiritus pro prædicto uſu, continuèq; eius portio aliqua diſsipetur, quæ regenerari deſideret, qua ratione (ut diximus) alimentum ei ſuppeditatur, & per inſpirationem & perplexum reticularem, quo pacto loca eſſe poſſunt principum facultatum, diſsipato ac denuò genito aſsiduè alio & alio animali ſpiritu, cum nec ſpecies ſigillari, nec memorari poſſunt, nec ſuper eas ratiocinari anima ualeat propter continuum eorum motum. adde quòd nec idem ſpiritus à Gal. ponitur inſtrumentum animæ pro his principibus facultatibus obeundis, ſed pro ſenſu & motu perficiendo, ut liquet quouis loco quo de his uerba facit: nec ualet ſi dixerit quiſpiã citra hos ſpiritus animales in prædictis ſinibus prædictas functiones perfici, cùm perpetuo his ſpiritibus pleni ſint, neq; anima ipſa quicquam operatur citra animalem ſpiritum, quem primum eius inſtrumentum ſemper Gal. appellat, & ac ratione animalis dicitur, ut patet 4. de lo.*

aff. & 7. de Hip. & Plat. decre. non ergo perficiuntur in cerebri ſinibus principes animæ facultates. at ſi quiſpiam uelit non in eorum cauitate, ſed corpore ſeu ſubſtantia eas perfici, quid aliud quæſo erit dicere, quàm quòd perficiantur in cerebri corpore, cum uentriculorum ſubſtantia alia non ſit & diuerſa à reliquo cerebri corpore? nec maior ratio erit de hac quàm de tota reliqua cerebri ſubſtantia, id quod probare intendimus.

2. rō. Amplius, ſi animalis ſpiritus propterea talis dicitur, ut Gal. uiſum eſt 7. de hipo. & Plat. decre. quia primum eſt animæ inſtrumentum, cùm non tantum is in cerebri uentriculis contineatur, uerum & in toto eius corpore Gal. teſte 8. de uſu part. ſuperfluus hic eſſet, ſi principes facultates in cerebri ſinibus perficerētur, nam eo uteretur anima, uelut in alijs ſenſibilibus & motricibus functionibus utitur. Verum cum ipſum fruſtra in cerebri corpore contineri erroneum ſit aſſerere, decens erit fateri quòd eo pro obeundis principibus operationibus utatur anima, & ſic non in cerebri uentriculis ſed in ipſius corpore eas perficit, animalíq; ſpiritu in eo contento utitur pro primo inſtrumento, uelut in externis functionibus utitur eo qui in uentriculis eſt, & reperitur. Cum non alia ratione hic animalis dicatur, quàm his qui in uentriculis eſt, nec alium poſſit præſtare uſum ipſi cerebro. Nam pro alimento innati ſpiritus eius abundans eſt quæ per uenas ſubſtantia ad ipſum diſtribuitur, & in ſpirationis uſus, uelut pro eius ſimetria ſeruanda, ea quæ per arterias ſuppeditatur.

2.rō. Ad huc 8. de uſu part. aduerſus Eraſiſtratum, qui propter uariam cerebri compoſitionem ac magisperplexam uolebat homines cætera animantia mente & ratiocinatione ſuperare, dixit eum non rectè ſentire, nam & aſini habent cerebrum admodum perplexum, quos oportebat ſimplex omnino ac ſine ullo plexu & uarietate habere, ſi uerum eſſet quo Eraſiſtratus aſſerebat. Et exinde aduerſus eum concludens ait, quòd melius fuiſſet exiſtimare intellectum ſequi non compoſitionis parietatem, ſed corporis quod cogitat atq; intelligit, quodcumq; id ſit, bonam temperiem. neq; enim bonitas ac perfectio intellectus multitudini ſpiritus animalis potius uidetur attribuenda, quàm qualitati. Ex bona ergo temperie corporis quod cogitat atq; intelligit, ac ſpiritus animalis qualitate optima ſequitur intellectus & bonitas, & eius perfectio. quare & in corpore cerebri perfici & intellectum & ratiocinationem, ac medio animali ſpiritu qui in eo continetur. His uerbis concludit Gal. de hoc animali ſpiritu qui in toto cerebri corpore continetur cum eraſiſtrato uerba faciens.

3.rō. Sed quid clarius quàm quod ipſemet Gal. teſtatur 3. de lo. aff. aſſerens, ſanè cûm ea quæ per diſſectiones apparere ſolent accuratè conſideraremus, rationi conſonum uidebatur, animam in cerebri corpore ſedem obtinere, atq; in ipſo & rationis uim, & ſenſibilum imaginum memoriam reſidere, ac primum inſtrumentum ipſius, cum in ſenſibilibus actionibus omnibus, cum in his quæ à conſilio & uoluntate prodeunt, ſpiritum eſſe, qui in ipſius uentriculis maximéq; poſtre=

mo continetur in quibus uerbis ſole clarius patet, principes animæ facultates ac earum functiones Galenum uelle in cerebri corpore reſidere, & perfici, & non in eius uentriculis. Et hoc non ſine ualida ratione cum & ipſa anima rationalis, ut eidem Gal. placuit, in prædicto cerebri corpore collocetur, ac ſedem obtineat, cuiuſcunq; ea fuerit ſubſtantiæ. uẽtriculi uerò ipſi fabricati ſunt progignẽdo ac cõtinendo eo animali ſpiritu, quo tanq̃ inſtrumẽto ipſa anima utitur ad obeundas reliquas eius functiones ſenſibiles uidelicet & motrices uoluntarias. quæ Gal. uerba ut quisq; ueritatẽ percipere ualeat. placuit ut in græco codice iacent, transcribere, quæ talia ſunt. τοῖς γάρ ἐκ τῆς ἀνατομῆς φαινομένοις ἀκολουθοῦσιν ἡμῖν, ἔυλογον ἐφαίνετο, τήν μὲν ψύχὴν ἀυτὴν ἐν τῷ σώματι τοῦ ἐγκεφάλου κατῳκεῖσθαι. καθ' ὅ καὶ τὸ λογίζεσθαι γίγνεται. καὶ ἡ τῶν αἰσθητικῶν φαντασιῶν ἀπόκειται μνήμη, τὸ πρῶτον δ' ἀυτῆς ὄργανον εἰς ἁπάσας τὰς αἰσθητικάς τε, καὶ προαιρετικὰς ἐνεργείας ἐῖναι, τὸ κατὰ τὰς κοιλίας ἀυτοῦ πνεῦμα, καὶ μᾶλον τε κατὰ τὸ ὄπισθεν. οὐ μὴν οὐδὲ περὶ τῆς μέσης κοιλίας ἀπογινώσκειν προσῆκεν, ὥσ οὐ κυριωτάτης.

5. rõ Idipſum confirmauit 4. de lo. aff. dicens quod ſi aliquando tota anterior cerebri pars afficiatur, neceſſum eſt, & quæ exiſtunt circa ſupremum ipſius uentrem compati, lædi autem diſcurſiuas ipſarum actiones. quibus uerbis oſtendit Gal. ſi quis ea ſano modo intelligere uelit, quod affecto toto cerebro, anteriori uidelicet & poſtrema eius parte, neceſſum eſt quòd

diſcurſiuæ eius operationes lædantur; cùm iuxta eius ſententiam in ipſius corpore reſideant, quare & eo affecto & eas affici neceſſarium erit, prout ipſe in prædictis uerbis concludit. nec quiſpiam decipiatur, quòd per hæc uerba uoluerit Gal. prædictas functiones principes perfici in ſupremo cerebri uentre, cum non propterea dixerit lædi diſcurſiuas operationes, quia ſupremus uenter afficiatur, uerum quia cum læſa eſt tota anterior cerebri pars, & reliqua poſterior conſentit, cerebrumq; ipſum propterea totum affectum, neceſſum eſt diſcurſiuas quoq; functiones lædi: hæc enim partes quæ ſunt circa ſupremum uentrem, poſteriores ſunt cerebri partes. Nec idem Gal. aſſeruit quòd neceſſum ſit lædi ſupremum uentrem propter quod quiſpiam fortè coniectari potuiſſet, eo loco prædictas functiones principes perfici. Verum dixit neceſſum eſſe ea quæ ſunt circa ſupremum ipſius uentrem compati: ea autem poſteriores cerebri partes ſunt, in quibus ſupremus uenter fabricatus eſt, ut cuiq; in anatome experto patere poteſt. at ut quilibet percipiat hanc eſſe Gal. mentem in his uerbis græca ſeries oſtendet, quæ talis eſt. ἐὰν γὰρ ὅλον ποτὲ πάθῃ τὸ πρόσθιον ἐγκεφάλον συμπάσχειν μὲν ἀναγκαῖόν ἐστὶ, καὶ τὰ περὶ τὴν ὑψηλοτάτην αὐτοῦ κοιλίαν. βλάπτεσθαι δὲ καὶ τὰς διανοητικὰς αὐτῶν ἐνεργείας.

6.rõ Libro quoq; artis medicinalis, cum de cerebri ſignis uerba facit, loquens de his quæ ex principibus ſumuntur operationibus, retulit, uirtutem & uitium earum eſſe ſeorſum inditia tantummodò ipſius prin=

cipij ſ.cerebri, cùm à ſolo ipſo principio proueniant. & addidit, promptitudo intellectus ſeu ingenium quidem igitur ſubtilem cerebri ſubſtantiam indicat, tarditas uerò intellectus maſſam. Diſcendi uero facilitas formarum facilè ſuſceptiuam, memoria autem ſtabilem ac firmam; ſicut & diſcendi difficultas formarum non facilè ſuſceptiuam, & obliuio fluidam. Ex quibus Gal. uerbis duo ad eius ſententiam excipere licet, primum, quòd cùm principes operationes earumq; uirtutes & uitia tantummodò indicent ſupra ipſum cerebrum, eius uidelicet indicantes ſubtilem uel craſſam ſubſtantiam, mollem uel duram, cùm à ſolo ipſo principio proueniant; in ipſo quoq; ac ipſius corpore exerceri, non autem in eius ſinibus, uelimus nolimus, annuere opus eſt; cùm ſupra ſubſtantiam ac temperamentum arguant corporis totius & non uentriculorum cerebri. prout eius uerba ſonant: ſecundum quod, ſi ueritatem eius dicta habere debeant cogimur fateri, neq; in diuerſis ſinibus eas perfici poſſe, & ſi in eis quiſpiam aſſentiat fieri. Nam ſi diſcendi facilitas indicat ſubſtantiam cerebri facilè formarum ſuſceptiuam, & per conſequens ſubtilem; memoria uerò eius ſubſtantiam craſſam, & propterea ſtabilem & firmam, uelut tarditas quoq; intellectus iterùm craſſam indicat cerebri ſubſtantiam, neceſſariò ſequitur ad eius dicta, quòd qui facilè diſcunt, difficulter memorantur, & qui difficulter diſcunt, promptè memorantur, prout etiam Ariſto. uiſum eſt libro de memoria & remi. quanquàm uelit ipſe has facultates manifeſtari tantùm in cerebro, initium autem ha=

bere à corde, uelut de reliquis quoque ſentit anima=libus functionibus. at hoc ueritatem nequaquàm ha=bere poſſet, ni ſupponerent ambo in eodem loco ac ſe de, hoc eſt in cerebri corpore, uel in uno eodemq; uen triculo prædictas principes facultates perfici. Nam pone in diuerſis perfici uentriculis, ut potè in ante=rioribus imaginationem, ut iſti uolunt in medio cogi=tationem, in poſtremo memoriam, non ſimul com=pati poſſent facilis diſciplina & ſtabilis memoria; cùm in anterioribus uētriculis ſubtilitas et mollities, in poſtremo craſsities & duritia ſeruari poſſet. pariter & inſtabilis memoria cum diſcendi difficultate, oppo ſitam. ſ. ſeruantibus prædictis uentriculis temperatu=ram ac ſubſtantiam. Nullus inquam hoc formidaret ut uerum ac poßibile admictere. reliquum eſt ergo ut ueritus uerborum Gal. & Ariſt. ſeruetur, principes animæ functiones in cerebri corpore perfici, aut ſal=tim ſi qui uelint quòd in eius uentriculis fiant, & ſi falſum ſit, uitare non poſſunt quòd in uno tantum omnes & non in diuerſis perfici debeant, alias falſa omnino Ariſt. & Gal aſſererent, ut oſtendimus.

7. rō Quin etiam libro 2. de motu muſcul. idem Gal. in=ueſtigans cauſam, cur pleraſque actionum uoluntaria rum mente non aſſequamur, aſſerit, quòd ſi inſignes im preßiones rerum in imaginationibus ſuſcipiat anima, eas perpetuò conſeruat. Sim obſcuras & ſuperficia=rias penitus, non conſeruat. atq; illud eſt memoria te=nere, alterum uerò obliuiſci, & demum concludens cauſam, dixit eam eſſe, quia non intenti actionibus tota mente fueramus, & propterea earum non recor

damur.nam quod phantaſiatur anima quodcunq; utiq; ſit,hoc idem & memorari uidetur. At ſi quod phantaſiatur anima hoc idē memoratur,nec de ulla re præterita qualis naturæ ſit cōſiderare poſſumus ni eius meminerimus, & illud nequaquàm fieri liceat, niſi prius conſeruetur,quis noua dogmata introducens, uelit fateri has functiones in diuerſis partibus ac ſinibus perfici, cum eiuſdem animæ ſint munera, immò illud idem ipſius quod phātaſiatur etiā & memoretur? cur,unū uelit in anterioribus uentriculis ipſa, alterū in poſtremo exercere,quæ tradēda eſt diuerſitatis locorum cauſa?nulla inquā q̄ alicuius momēti ſit. nō ergo pficiūtur prædictæ functiones in diuerſis cerebri uentriculis.

8.rō. Vlterius, nec in ipſis anterioribus uentriculis imaginatio fieri poteſt; cùm dictum ſit eos ad Gal. mentem inſpirationem expirationem efflationemq; ex cerebro efficere, ac animalem ſpiritum conficere, & præparare.quomodo phantaſmata in eis excipi ac ſeruari ualent, ſi perpetuò inſpirationem & expirationem operentur, ac non dum confectum ſpiritum animalem ſuſcipientes conficiunt ac præparant. Si per eos quoq; notatu digna excrementa ex cerebro ſuſcepta ad nares expurgantur, ac ſuis infernis partibus, quæ ad nares ſpectant, olfactorium ſint inſtrumentū, ignoro quo pacto quiſpiamſibi perſuadere ualeat, & qua ratione audeat illud Gal. adſcribere, qui cùm tot horum ſinuum conſcripſiſſet uſus in pleriſq; locis, & præſertim 8. de uſu part. nec per ſomnium talis uſus meminiſſe hucuſq; compertum eſt. Satius deniq; erit dicere, cùm eum uſum eis Gal. non tribuat, ipſo

carere, quàm temerè aſſerere & de inſufficiētia Gal. damnare, aut quod nunquàm ipſe ſomniauit ei falſò adſcribere. & ſi libro de oculis illud ſcriptum reperiatur, quis nàm ignorat, eum eiuſdem auctoris non eſſe, ſed falſo ei adſcriptum, cùm nec phraſim, ſapiat Galenicam, ut cuiq; patere poteſt ex eiuſdem comentariorum lectione, & quædam reperiantur quæ eius doctrinæ ſunt aduerſa, & præſertim ea quæ de prædictis functionibus ac cerebri uentriculis ibi conſcripta ſunt.

9.rō At quòd nec in poſtremo uentre adſit memoria àc perficiatur, eiuſdem uentriculi ſitus demoſtrat, cùm in cerebello & non in cerebro collocetur. cumq; anima in cerebro & non in cerebello habitet iuxta Gal. mentem, tunc non ex ſe ipſo cerebrum hanc functionem perficeret, ſed medio aliquo cerebello uidelicet & eius ſinu. qua de re memoria princeps functio dici non poſſet, cùm non à ſolo principio proueniret cerebro, 5. ſed ex eo medio cerebello ac eius uentriculo, aut ex cerebello dumtaxat tanquàm principio, quorū utrunque & falſum eſt, & Galeno pugnat. accedit ad hæc, quòd idem Gal. libro artis medicinalis ex his principibus functionibus non ſupra cerebelli ſed cerebri temperamentum uoluit arguere, ut ex intellectu eorum uerborum cuiq; patere poteſt. Vnde fruſta de memoria differuiſſet, ex ea ſumens inditia pro cerebri temperamento tanquàm eiuſdem facultate Principi, ſi in poſtremo perficeretur ſinu. adde quòd cùm hic ſinus in parencephalide ſitus ſpinalis medullæ ſit principium, receptaculūq; animalis ſpiritus priùs in anterio

ribus elaborati, quo anima ipſa pro ſenſibus & uoluntarijs moribus obeundis utitur, ut priùs dictum eſt, memoria in eo perfici nequit, ut potè ſemper prædicto animali ſpiritu pro motu & ſenſu conſumpto, & recente alio genito. nec quiſpiam alius uſus, præter iam dictos poſtremi uentriculi, à Gal. unquàm ſcriptus eſt. quare nullo modo ad eius ſententiam dicendum erit, ipſum eſſe memoriæ ſedem, nec cuius uis alterius principis facultatis, & ſi quis hoc aſſerere audeat, iterum aut de inſufficientia Galen. accuſabit, uel temerè ei id quod nunquàm faſſus eſt, adſcribet.

10.rõ *Quòd autem in medio uentriculo ſeu meato cogitationis aut intellectus munus obire anima nequaquàm ualeat, facile erit intelligere ſi eius uſus animaduertantur. eſt nanq; uia ſeu meatus, per quem ſpiritus in anterioribus uentriculis confectus, in poſtremam tranſmittitur. & quia cerebellum à cerebro media craſſæ miningis duplicatione erat diremptum, ut diximus, neceſſumq; erat ea connecti, cerebrum quoq; is meatus parencephalidi connectis. tranſitus ergo, uia, ſeu meatus eſt hic ſinus animalis ſpiritus quo aſsidui pro ſenſu & motu perficiendo anima ceu inſtrumento utitur. quare cogitatio, diſcurſus ſeu intellectus in eo nequaquàm perfici poteſt propter continuum motum prædicti animalis ſpiritus, ac eius aſsiduam recentemq; renouationem & inſtaurationẽ. quòd ſi talem præſtaret uſum, cùm alios huius uentriculis uſus Gal. conſcripſiſſet 8. de uſu part. 3. de lo. aff. & 7. de Hip. & plat. decre. ac alijs pleriſq; locis, cur talem perpetuò ſubſtituit; & ſi ſepiùs de cogita-*

tione & intellectu uerba fecerit; cogeris uelis nobis fateri, aut inſufficientem fuiſſe, aut uſum hunc non nouiſſe, uel quod rectius eſt, talis ſententiæ nequaquàm fuiſſe. Ex his conſtat quàm parùm Gal. doctrinam guſtarint, qui eius decreto, ac ipſum in patronum ſibi ipſis adhibentes, auſi ſunt aſſerere principes animæ facultates in cerebri ſinibus perfici, earumq; munus animam in diuerſis uentriculis obire, ut potè in anterioribus imaginationem, in medio cogitationem ſeu intellectum, & in poſtremo memoriam, ſedibus atq; inſtrumentis ipſas ſeiungentes. ſimulq; liquet noſtra opinio & ueritas, cùm ſatis admodùm oſtenſum ac probatum ſit iuxta eius ſententiam, nec in ſinibus nec eiſdem diuerſis eas perfici poſſe, ſed in ipſomet cerebri corpore, in quo & ipſa reſidet anima, cuiuſcunq; ſubſtantiæ fuerit ad mentem eiuſdem Gal. ſiue incorporea quædam res ſit, & in eo uelut in domicilio ſeu arte reſideat, ſiue corporea, & ſiue in corporea, ſiue ſit ipſius cerebri inſita caliditas, aut inſitus ſpiritus, aut tota eius conſtitutio. quodcunq; deniq; ſit anima, ipſa in ipſo cerebri collocanda corpore eſt in Gal. doctrina, ut ſexcentis in locis ſcriptum reliquit, in ipſoque eodem cerebri corpore has functiones operari liquet 3. de lo. aff. ualeant ergo qui has functiones ſecundùm diuerſas ſedes ſeiunxerunt, opinantes hanc fuiſſe Galen. ſententiam. ualeat inſuper Auer. qui in ſuo colliget, & libro de memo. & remi. hoc idem ſentit; potiſſimum ſi illud ad mentem Ariſto. uel Gal. fateatur. nàm neq; ipſe Ariſt. ſecundùm diuerſas cerebri ſedes eas perfici, ſeu manifeſtari, ullo in loco aſ=

ſerere auſus eſt. quinimmò eodem libro de memo. & remi. oppoſitum ſentire conſtat, uelut ſuprà oſtendimus. non ergo perficiuntur facultates principes in cerebri ſinibus, eiſq; diuerſis, ſed in ipſomet ipſius corpore, in quo & ratiocinatrix anima reſidet iuxta Gal. ſententiam, ut abundantiſsimè probatum eſt. at ſi qua conſtituenda eſſet determinata ipſius cerebri pars, in qua prædictæ oēs functiones perficerentur, ut quibuſdam uiſum eſt, autumantes ſe Galenum in patronum habere, & ſi mea quidem ſententia nulla forti ratione fieri, aut auctoritate, illud ſibi ipſis perſuaſerunt, erit tandem ea unus uentriculus & nō diuerſi, in quo omnes perficerentur. at propter aſsignatas à me cauſas nec poſterior, nec anteriores eſſe potuerunt, probabilius propterea uideretur eſſe medius. ut potè qui minores habeat cauſas prohibendi ne in eo perficiantur. Ex diuerſa inſuper eius conſtructione ac uaria illud quoq; coniectari poſſet, cùm & corpus pſalloidis, conarion, uermiformis epiphyſis, & duoglutia circa ipſum appareant. idq; denuò foueri poſset ex uerbis Gal. qui 3. de Hip. & Plato. decre. & 3. de lo. aff. hunc uentriculum principaliſsimum appellauit. adhuc perſuaderi id quoq; poſſet ex his quæ à Gale. habentur 4 de lo. aff. cùm dixit, quòd ſi aliquando tota anterior cerebri pars afficiatur, ea quæ ſunt circa ſupremum ipſius uentrem ei conſentire neceſſe eſt, atq; diſcurſiuas quoq; actiones uitiari. quo loco per ſupremum cerebri uentrem medium uentriculum intellexit, ad cuius læſionem uidetur iſtis qui hæc aſſerunt, quòd diſcurſiue cerebri operationes lædantur. quare

quòd in ipſo perficiantur non erit omninò abſonum cedere. At nos quo pacto hæc Gal. ſententia intelligenda ſit, ſuprà oſtendimus. Vlteriùs perſuaderi hoc idē poſſet ex his quæ Gal. aſſerit eodem 4. de lo. aff. cùm de ſopore uerba facit, qui priuatio eſt ſenſus & motus ſpirandi facultate manente illæſa. dixit enim eum quandoq; prouenire poſſe cùm quis inter perforandum membranam negligenter ac ultrà quàm res poſtulat meningo philace. i. meningis cuſtode premendo uiolauerit, ita ut os caluariæ uehementer attritum cerebri uentriculos comprimat. maximéq; medium. Ex quibus uerbis iterum patet medium uentriculum eſſe principaliſsimum inter cerebri uentriculos, hoc autem eſſe quia in eo principes perficiantur operationes, alienum à ratione non erit credere. hæc itaq; opinio & ſi ut retuli, non ſit ad Gal. mentem, ut ipſe ſentio, probabilior tamen eſſe uidetur, quàm ea, quæ uult animam prædictas functiones in diuerſis cerebri ſinibus obire. hæc nanq; penitùs abſona ac aliena à Galeni doctrina eſt, ut ſupra probauimus, & tanquàm erronea & omninò falſa abijcienda erit. quam opinionem cur quidam fortè ad Gal. mentem tanquàm ueram ſibi perſuaſerint, poſt pauca declarabimus. ea autem, quàm nos pro uera ac firma ſtatuimus, iuxta Gale. decreta habenda erit. huic nanq; eius dicta uidentur eſſe conſona, ut ex ueris ac lucidiſsimis aſſumptionibus & auctoritatibus eius locuplexiùs ſupra demoſtratum eſt. huius autem diſsidiæ in Gal. dictis, cauſa, quòd uidelicet in corpore cerebri aut in medio uentriculo principes perficiantur operationes, nulla alia eſſe poterit

quàm quòd nullibi in eius comentarijs reperiatur li=
quido ſuam exploraſſe ſententiam. fortè quia non ſa=
tis illud perceptum ac cognitum ei fuerat, nec linealibus
demoſtrationibus confirmare potuiſſet. quare ſine ul=
la demoſtratione illud confirmare indecens erat, ac
philoſophi grauitate auctoritateq; indignũ. ut enim de
ipſius animæ ratiocinatricis ſubſtantia ubiq; locorum
ueritus eſt firmam proferre ſententiam, pari ratione
de eius principibus facultatibus. cùm ſi incorporea ea
ſit, ac in cerebro uelut in arce reſideat, eas functio=
nes alio modo operari fortè cenſendum eſſet, quàm ſi
inſitus calor uel ſpiritus, aut tota ipſius cerebri con=
ſtitutio uel temperamentum ſit. qua de re indubitan-
ter aſſerere audeo, quòd ſi anima incorporea quædam
ſubſtantia ſit, ac in ipſo cerebri corpore ueluti in do=
micilio habitet ad Gal. ſententiam, in ipſo quoq; cere=
bri corpore, ut diximus, eam principes operationes
operari: & cùm incorporea res quædam ſit, pro præ=
cipuo organo ad eas obeundas, quia circa phantaſma=
ta operatur, quæ dependentiam quandam cum mate=
ria habent, eo utitur animali ſpiritu qui in cerebri cor
pore dictus eſt contineri. per ipſum principes faculta
tes cerebri corpori diſpenſat, ueluti eo qui in uentri=
culis continetur utitur ut ſuprà retulimus, pro ſenſi=
bus & uoluntarijs moribus perficiendis in proprijs eo
rum inſtrumentis, ad quæ facultatem traſmittit. Con
ſonum nanq; eſt hunc ſpiritum animalem, qui in cere=
bri corpore continetur, otioſum non eſſe. ac non alia
ratione animalem dici, quàm quòd eius ſit primum in=
ſtrumentum, uelut milies declarauit Gal. nec inſuper

animam eo uti oportet pro externis operationibus, cùm abundans is ſit qui in uentriculis habetur ad perficienda hæc munera deſtinatus, aptius ſiquidem exiſtẽs inſtrumẽtũ ac prõptius pro ipſis obeũdis quàm is qui in cerebri corpore exiſtit. reliquũ ergo eſt, ꝙ pro obeũdis principibus functionibus anima hoc utatur ſpiritu animali, qui in cerebri corpore cõtinetur, uelut primo eius inſtrumento, ſi in corporea ea ſit, ipſasq; functiones in eodem cerebri corpore perficiat, quo loco habitat. at ſi corporea quædam res ipſa exiſtat, & hæc aut inſita caliditas uel ſpiritus cerebri, aut tota ipſius conſtitutionis ſpeties ſeu temperamentum & ſeipſo has facultates habens, in ſemetipſo quoq; prædictas functiones principes operari cenſendum eſt, cùm nulli alteri parti eas initiet, atq; commictat, ut priùs diximus. & ita pro obeũdis ipſis nullo indiget animali ſpiritu, nec etiam eo qui in ipſomet corpore cerebri continetur. ſuſcipit nanq; fantaſmata in ſe ipſo, quæ & memoratur in eo met, & ſuper ea diſcurrit abſq; alio animalis ſpiritus auxilio, cùm eo non indigeat pro facultatis uentriculo uelut indiget in reliquis functionibus externis. habet nanq; eas in ſemetipſo, in propria eius conſtitutione ſeu temperamento, & propterea ex ſe operari potens eſt, prout operatur, circa alicuius animalis ſpiritus ſubſidium. At mox inſtaret quiſpiam, ſpiritum aſſumens animalem in cerebri corpore conſiſtentem otioſum fore neceſſariò ſi eo anima non indigeat pro obeundis principibus functionibus. Cui reſpõſum ſit, non propterea ſuperuacaneum ac otioſum eſſe quia pro perficiendis prædictis functionibus principibus nullam

bus nullam

bus nullam fert opem,ſi anima corporea quædam ſub= ſtantia ſit,nàm eo utetur anima pro ſenſibus perficien dis, cùm longo tempore aut uehementer ipſos in pro= prijs inſtrumentis operatur, & eo qui in cerebello utitur in diutinis ac uehementiſsimis motibus uolunta= rijs, quod quidem olfeciſſe uidetur Gal.8.de uſu par. cùm aduerſus Eraſiſtatum de uaria cerebri cõſtructio ne ac perplexu uerba fecit.quare licet eo ſpiritu ani= mali qui in uentriculis reſidet,pro obeundis prædictis externis functionibus tanquàm primo inſtrumento uta tur anima, ut ubiq; locorum teſtatus eſt Gal. non ta= men propterea indecens erit quòd in huius defectu cùm.s. uehementer ipſa ſenſum & motum uoluntariũ operatur,ad eorum inſtrumenta facultatem tranſmi= ctens, quòd hoc quoq; animali ſpiritu qui in cerebri corpore eſt, tanquàm inſtrumento utatur. illud quod nec unquàm uiſus eſt Gal. negaſſe, mediaq; illa inter= ualla,quæ partes tum cerebri tum cerebelli connectũt, eiuſdem ſpiritus eſſe uias, ut idem Gale. teſtatur 8.de uſu part.nec inſuper hoc quicquam pugnat his quæ ſu= prà diximus de huius ſpiritus uſu, cùm ſi incorporea ſit anima,eo præcipuè tanquàm primo inſtrumento ad exercerdas principes iam dictas functiones in cerebri corpore, utatur. interq; eo pro externis operationi= bus perficiendis abutitur, licet eo primò qui in cere= bri uentriculis continetur,pro inſtrumento utatur, ut priùs diximus. at ſi anima res quædam corporea ſit, & eo non indigeat pro obeundis principibus functioni bus, cùm cerebrum in ſe ipſo has habeat facultates,ac in ſemet eas perficiat,reliquum eſt ut hoc ſpiritu ani-

mali qui in eo reſidet, pro reliquis eius operationibus externis exercendis utatur . nàm propterea animalis dicitur, quia anime inſtrumentum exiſtit. & quàmuis eo primò utatur, qui in cerebri uentriculis continetur, pro uentriculo facultatum ad externa organa ſenſus & motus, ut Gal. uiſum eſt, quia tamen ſæpe numero euenit, ut hic in uehemētioribus ac diutinis ſenſibilibus & motricibus operationibus conſumetur, ac ei paruum nutrimentum ex inſpiratione & plexu reticulari ſuppeditetur, ea de re tunc hoc qui in eius corpore eſt, pro eodem uſu uti alienum à ratione non eſt. hic ergo tribuendus erit uſus huic animali ſpiritui qui in cerebri corpore continetur, tàm ſi incorporea, quàm ſi corporea quædam res ſit anima iuxta Galen. doctrinam. quas principes operationes cuiuſcunq; fuerit naturæ ſeu ſubſtantiæ in cerebri corpore, ut relatum eſt, operatur. quod ſatis rationibus, & auctoritatibus, tanquàm uerum ac Gal. decretis conſonum, abondantiſsimè fulcitum eſt. ſi qua tamen coniectari ſeu conſtitui poſsit ipſius cerebri pars, in qua eas perficiat, illa quòd medius ſit uentriculus, opinari non ſatis præter rationem eſt. Galeni placita ſupponentibus nobis de anima noſtra. quanquàm de ea perpetuò quòd de foris corpore organizato adueniat, quòdq; ei delegata à Deo benedicto immortalis & incorruptibilis creata ſit & credam & firmiter teneam. Perſuaſerunt uerò ſibi quàm plurimi, ut dictum eſt ex Gale. ſententia, has principes facultates ſenatus ac locis ſedibuſq; ſeiunctæ eſſe, decepti quidem ex his, quæ de earum cperationum læſione aſſerit. cùm & enim au=

diſſent phantáſiam aliàs lædi poſſe ſalua ac conſtante ratione & memoria; aliàs uerò aut rationem, aut memoria conturbari, reliquis duabus illeſis atque ualentibus, ſtatim concluſerunt iſthæc prouenire non poſſe, niſi quæ effectrices earum ſunt facultates locis ac ſedibus diſiungerētur. quòd uerò una earum lædi poſſit, altera illæſa permanente phrenitidis exemplo 4. de lo. aff. idem Gal. confirmauit, cuius duas conſcripſit ſpecies, ſeu ſimplices differentias, ex quibus deinceps tertia componitur, ut ipſe aſſerit, in quarum una imaginatio tantùm deprauatur, ut non modò in alijs uerùm in ſe ipſo expertum fuiſſe teſtatur. cùm nanq; æſtate febre ardente laboraret, putaretq; feſtucas atri coloris ex cubili eminere, & flocros ſimiliter in ueſtibus eſſe, eos auferre dùm properaret nihil ſub digitis eductum inueniens, accuratiùs rurſus uehementiùſq; id efficere conabatur, cumq; amicos audijſſet, qui ſecum aderant, dicentes eum flocros euellere & feſtucas colligere, illæſa in eo manente ad huc ratiotinandi facultate, reſpondit eos rectè dicere, proinde ut ei auxiliū ferrent, rogauit ne phrenitis ipſum arriperet. adhibitiſque auxilijs curatus fuit. in altera uerò phrenitidis differentia accidit quòd cogitatio ſeu rationalis diſcurſus à naturali iudicio aberret, uelutι romæ cuidā qui cum lanifico puero continebatur, eueniſſe ſcriptum eſt. hic intus ianuis obſerratis à cubili ſurgens ad feneſtram acceſsit, per quam & ipſe uideri & prætereuntes uidere poterat, ex uitreis itaq; uaſis ſingula oſtendens, interrogauit, impetrarent ne ut ea proijceret; illi uere uidentes annuebant, tum ipſe deinceps proie=

cit omnia. Cunq; interrogaret iterum ne puerũ proijci iuberent, eoq; illi iuſſo & illummet proiecit. huic nec imaginandi functio erat oblæſa cùm ſingula uaſa proprijs nomenclaturis probè nominauerit, neq; nominum memoria erat deleta. tantùm ergo cogitandi functio erat deprauata. quòd autem ex his duabus differentijs tertia componi poſſit, licet exemplo non comprabauerit, eo tamen loco aſſeruit Gal. confirmauitq; libro de differentijs ſympt. cùm dixit accidit plerumq; ut delirium ambas actiones obturbet, ut neque bene procedat imaginatio, neque debita fiat ratiocinatio. interdum una dumtaxat læditur ueluti, Theophilo medico ægrotanti euenit, cui imaginatio tantùm oblæſa fuit ac illi, cuius hiſtoriam ſupra narrauimus de lanifico. ſ. puero, iterùm iti facta mentione, cogitationem ſeu diſcurſum dumtaxat aberraſſe aſſeruit. Ceterum ꝙ memorãdi facultati idem quoque accidere poſſit Thucicidis teſtimonio eodem loco confirmauit, qui nonnullos è peſtilentia ſeruatos, adeò omnium qui antea nouerant fuiſſe oblitos commemorat, ut non ſolùm ſuos familiares non agnoſcerẽt, ſed ne ſe ipſos quidem. ex his deniq; omnibus ſibi ipſis fortè perſuaſerunt quidã ex Gal. ſentẽtia in diuerſis ſedibus atq; locis prædictas functiones principes ab ipſa anima exerceri, cùm una lædi altera illæſa permanẽte fieri haudquaquàm poſſet, ſi in uno dumtaxat loco cerebri perficerentur. Verùm cùm nos aliter ſentiamus, rationes quoq; aſſignare conabimur quo modo & ſi prædictæ functiones in una eademq; ſede perficiantur, uelut ſuprà probauimus, poſſit interdum una lædi, quæ uis earum ſit, alijs

permanentibus illæſis. in ducem tamen atq; patronum Galenum perpetuò adhibentes. Pro huius ergo dilucidatione illud pro comperto in eiuſdem Gal. doctrina habendum erit, quòd ſiue corporea res quædam, ſiue incorporea ſit ratiocinatrix anima: eius functiones principes cùm in cerebro exerceantur ex quauis eiuſdem cerebri intemperie lædi poſſunt, ſiue ea per eſſentiam ſit ſiue per conſenſum. quinimmò non tantùm ex eiuſdem intēperie, uerùm ex quo uis alio uitio in prædicto cerebro exorto. & ut ſummatim dicam, à quibus uis ferè malis ipſius cerebri. Hoc non tantùm percipi poteſt es his quæ Gale. dixit libro de diffe. Symptio. de phrenitide, & 4. de lo aff. ut ſupra annotauimus, per ea que aſſerit de ſopore, uerùm etiam libro. 2. de cau. Sympt. circa finem, & lib. quòd animi mores corporis ſequantur temperaturam prolixo ſermone illud comprobauit, cùm dixit; Porrò à corporis malis uim animæ afferri luce clarius in melancholijs & phrenitidibus & furoribus apparet. nanq; ui morbi neque ſe ipſos neque neceſſarios agnoſcere, quod Thucidides quoque pluribus uſu ueniſſe ait, & in morbo peſtilente non multos iam annos deſæuiente, quam uel ipſi uidimus, proinde eſſe uidebitur. atque ob oculorum ſordes ſeu ſuffuſionem facultate ipſa uidendi nequaquàm perpexa non cernere, ac pro uno tria uidere ipſius uiſoriæ facultatis non mediocris affectus eſt, id quòd phrenitidi eſt ſimilis. Quod quidem Hippocratis. Plato. & Ariſto. auctoritatibus confirmare non piguit, ueluti per otium quilibet uidere poterit Hippocratem uidelicet lib. de aere. regio. & aquis. & in aphoriſmis

quàm plurimis. Platonem uerò in Timeo præſertim, ac in alijs eius libris. Ariſto. lib. de parti. anima. ac de eorundem hiſtoria. & ſi Ariſto. in ſanis tantùm corporibus fortè loquatur. Hippocratis tamen atque Platonis dicta tàm in ſanis quàm ægris ueritatem habent, ut ex eorum decretis quiuis percipere poterit. Immutantur denique animæ functiones à cerebri uitijs præſertim principes, ac quo uis modo non tantùm uitiantur, uerùm ſi eius uitia ſupra modum augeantur, ualent ipſam ſi incorporea res ſit à corpore ſeiungere, & tandem dirimere. Si uerò quoddam cerebri temperamentum ſit quæ ratiocinatur anima, cùm eius facultates ex eiuſdem cerebri eſſentia ſeu ſubſtantia conſequantur, oblæſo ipſius temperamento, neceſſariò principes uitientur functiones oportet. & ſi criminum affectio creuerit deſtrui omninò temperamentum eſt neceſſe, deleri facultates & interitum ſequi ut idem Galen. prealleg. lib. quòd animi motus corporis & decretum reliquit. At quid in hoc teſtes adhibere Hippo. Plato. Ariſto. ac Galen. opus eſt cùm id quotidie obſeruare experientia liceat; conſpicimus enim quo libet ferè die à diuerſis corporum malis diuerſas quoque noxas diuerſimodèq; principes animæ functiones lædi, ipſo præſertim cerebro quomodolibet affecto interdũ una, ſæpe numero duabus & quandoque cunctis oblæſis. & ſi quidam eruditi uiri aliter ſentire uideãtur, nàm & imaginationem & memoriam lædi poſſe affirmant non dùm ratione deturbata, uerùm quòd ratio lædi poßit ſeu ratiocinatio conſtante cùm memoria tum imaginationem nequaquàm conſentiunt. cùm neque argu=

mentatio ulla ut ipſi fatentur, neque euentus ullus, nec ulla prorſus experientia illud commoſtret. quomodo nanque fieri poterit, inquiunt ut mens rationando labatur atque uacillet, niſi comentitia quædam illuſio ab imaginibus irrepat, quæ illam obturbet? quòd ſi afferatur phreniticus fictilia uaſa ab alto detrudens, dicũt, quòd hic ſi læſa mente malè ratiocinabatur, neceſſe ſimul erat eundem perperàm phantaſia comprehendere. nàm quò ordine qua ue connexione in ueram rerum cognitionem, ſimiliter etiam in turbulentos errores, falſamq; opinionem inducimur atque rapimur ſi qua horum efficiens cauſa non preceſſerit? non igitur fieri poteſt, ut iſti inquiunt, quòd ratiocinatio ſeu mẽs offendatur, quin priùs comunis ſenſus, qui omnium interiorum primus ac infimus eſt, ſeu phantaſia, turbetur ſeu lædatur. at qui cur in hanc ipſi ſententiam proruperint, non parùm miror, cùm eius oppoſitum & ratio & auctoritas & experientia commoſtret. ratio quidem, non licet hæ operationes quendam inter ſeipſas ordinem obtineant, utpote qui ratiocinari non ualeamus, ni imaginatiuæ opus præcedat: diſcurrit nanq; mens ſeu intellectus ſuper ea quæ in phantaſia ſeruata ſunt phantaſmata, cùm ſi ualeat quàm ſi non, interdum tamen diſcurſus oblædi poteſt in ſua propria eſſentia, cùm actio & facultas ſit ſeparata atq; ſeiuncta à cõmuni ſenſu & phantaſia, nulla ſuſcepta offenſa ab ipſius imaginatiuæ oblæſione, nec à falſis imaginibus illuſa ſeu decepta. nàm quid queſo obeſt, quòd imaginatio rectè procedat in apprehendendis ſimplicibus, ipſa uerò mens ſeu intellectus diminutè ſeu de-

prauatē, aut nequaquàm circa eo operetur, eius propria facultate læſa, & non à fictis ſimulacris ſeu imaginibus illuſa; uelut accidit cùm primò imaginatio læditur & ei diſcurſius conſentit. dependet enim mentis operatio à phantaſia, eò uidelicet, quòd ratiocinari nequit, niſi ſuper eâ quæ in imaginatiua detineatur phantaſmata diſcurrat. at quòd benè uel malè illum perficiat diſcurſum ex ſe ipſa habuit primò, nàm cùm ualet benè, cùm uerò malè afficitur non rectè ratiocinatur. interdum per ſe, ſæpenumero uerò ſecundariò oblæſa, nulla prorſius offenſione ſuſcepta à comuni ſenſu ſeu phantaſia, cùm facultas & actio ſit ut diximus, ſeparata omninò ac ſeiuncta ab ipſa imaginatiua. nec propterea quòd omnium interiorum ſenſum primus & infimus ſit comunis ſenſus, ꝑpetuò is priùs debet turbari ac offendi, quàm mens & diſcurſus. nàm quàmuis in uera rerum cognitione, cùm hæ facultates ualent ac naturaliter operantur, is ſeruetur ordo ac cõnexio, ut ratiocinari quicquàm nequeat mens ni phantaſia priùs operetur, ac in ſeipſa phantaſmata & ſimulacra detineat: in morboſis tamen affectibus perturbari poteſt hic ordo ac connexio ſolui, cùm ex offendentium cauſarum ſeu affectuum diuerſitate, cùm ex maiori uel minori prædictarum facultatum præparatione, ex quibus fit ut modò una, modò altera, aliàs uerò cunctæ functiones lædantur, ut paulo poſt declarabimus. teſtatur hoc idem Galen. in quàm plurimis locis, potiſſimùm libro de diffe. Sympto. quòd. ſ. ratiocinandi functio lædi poſſit imaginandi & memorandi facultatibus illæſis permanentibus, id quod phrenitici

exemplo, qui obſeratis ianuis ſingula uaſa per feneſtram protulit, comprobauit at ſi uelint q huic quoq; imaginandi actio fuiſſet oblæſa, Gal. eodem loco oppoſitum ſentit inquiens, illi phrenetico neque imaginandi functionem fuiſſe læſam, neque nominum memoriam deletam, cùm ſingula uaſa proprijs nomenclaturis probè nominauerit. quibus uerbis & id quoq; deſtruitur quod ipſi aſſerunt, quòd uidelicet cùm quiſpiam male ratiocinatur de eiſdem, ſaltem opus eſt ſenſum communem ſeu phantaſiam non rectè fingere, licet de alijs rectè imaginari contigerit. nàm Galen. prædicto loco dicebat, quòd prænarrato phrenitico circa illa quæ malè ratiocinabatur, imaginandi functio non erat læſa, nec nominum memoria deleta. quo fit ut circa eadem iuxta Galen. decreta contingat quempiam non rectè ratiocinari memoria & imaginandi functione permanentibus illæſis. Ab hæc 3. de lo affor. cùm de memoria deperdita ac ſtultitia uerba facit aſſerit, ſtultitiam eſſe intellectus ſeu diſcurſus amiſsionem. et quòd interdum accidat ut uitiata ratione memoria quoq; lædatur, uelut læxa memoria rationem quoq; interdum lædi contingit. Nàm utraq; affectio ex frigida cerebri intemperie ortum habet. quibus uerbis liquido oſtendit Gal. rationem dumtaxat poſſe interdum uitiari, quandoque ſimul cum memoria, imaginandi functionem nequaquàm oblæſa ut in ſtultitia, quam etiam in numero affectuum cogitandi functionem lædentium libro de Sympto. differentijs connumerauit, & non imaginationem. Hanc eandem ſententiam ſcripſit Aectius tetrablibijs ſermone & cap. 2. tractans de phrenitide

dum dixit differentiæ autem phrenitidis plures ſunt; ſed tres principaliſsimæ, aut enim imaginatiua facultas ſolùm læſa eſt, ſeruatur autem ipſis ratiocinatiua & memoria, aut ratiocinatiua ſolùm læſa eſt, ſeruatur autem imaginatiua & memoria, aut etiam imaginatiua læſa eſt, ſeruatur autem memoria. Quid clarius quàm rationciatiuam ſolùm lædi poſſe in quibuſdam phrenitidibus, imaginatiua & memoria illæſis permanentibus: ut teſtatur Aetius: quod & ut ſi te nulla ratio uel autoritas commoſtraſſet quotidiana experientia comprobat. Vidimus etenim nos non ſemel, uelut & alij quidam non uulgares medici frequenter obſeruarunt, in ægris non paucis mentis læſionem, imagiuatiua haudquaquàm nec memoria affecta. nuperq; dum hæc conſcriberem, ijs qui mecum aderant obſeruare feci in quodam Franciſco Raimo nobili capuanæ, cui cùm ratiocinatio omnino propter febrem deprauata eſſet, nulla in imaginatione offenſa aderat, cùm ſimplicia cuncta rectè comprenhenderet. Quod ſi ratio autoritas ac experientia non imaginatiuam dumtaxat aut memoriam uerùm & rationem ſeu diſcurſum ſolum affici interdum poſſe cõmoſtrent, quoniam cunctæ hæ functiones iuxta Gal. ſententiam in una eademq; ſede perſiciuntur, in ipſo uidelicet cerebri corpore, ut probatum eſt, nõ ab re in dubium uenit qua ratiõe id fieri queat, cùm ſedibus non ſeiungantur. Cuius quidem cùm non facile ſit rationem tradere, non mirum ſi nonnulli non uulgares profectò ſed eruditi uiri prædictas facultates ad Gal. mẽtem locis ſedibusq; ſeiungere auſi ſunt, ut prius diximus, at nos ex eiuſdem Gal. monumentis

edòcti conabimur huius rei cauſas aßignare, quàmuis eodem loco eademq; ſe prædictæ functiones perficiantur, in memoria rurſus reuocantes primò quòd ex cerebri uitijs ut probauimus eædem facultates lædi poſſunt interdum una, interdum altera, quandoq; duæ uel omnes ſimul cùm ab ipſo ſolo principio proueniant in eiuſq; proprio temperamento conſiſtant (uelut iunctæ aliæ functiones eius, etſi non tatum ab eo perficiantur cuiuſcunq; ſubſtantiæ fuerit anima, proinde nihil aliud eſſe facultatum eſſentiam ſeu ſubſtantiam quàm temperamenti proprietatem. quæ quidem cui libet parti propria ac peculiaris inuenitur, à Gal. ſcriptum reperitur li. de multitu. & li. 5. de lo. aff. quo fit ut ſi contingat, hanc peculiarem temperiem à quauis cauſa potißimum ex una otto intemperaturarum perturbari, ipſis quoq; uiribus noxam accidere neceſſariò oportet, magisq; peculiarem offenſam uiribus excitari prout illi debetur intemperamentis, quemadmodum Gal. 5. de lo. aff. & 3. de ca. Symptio. docuit. proinde euenit ut quàmuis in unamet alicuius partis temperamenti proprietate plures ſint facultates, ac eas ſtrenuè exerceat ubi temperatißima fuerit, & malè fungatur ubi intemperata fuerit pars, & hactenus malè quatenus intemperata fuerit uelut patet primo de præſagatione ex pulſibus. Videre tamen liceat non omnes illico offendi, cùm intemperata pars efficitur, uerùm ſæpe unam interdum aliam quandoq; plures lædi conſpicimus. quēadmodum in naturalibus quoque facultatibus cuiuſuis partis quotidie obſeruamus, una uidelicet uel duabus affectis alijs illæſis permanen

tibus. Cuius rei teſtimoniũ pariter reddit Ga. & 5. de lo. aff. cùm de iocinoris affectibus uerba facit, & 6. ubi de renum affectibus et propriè de diabete pertractat, & magis uniuerſaliter 3. de ca. Symp. Illud quoq; mente concipiendum, quòd licet quædam facultates, cùm ualet pars cuius ſunt propriæ, quodam ordine quadamue connexione diuerſis temporibus ab ea exerceantur ut uidere licet in naturalibus ipſis uiribus, nam primò pars utitur familiarium attractione, deinceps eorundem retentione & alteratione, ultimo loco quod alienum eſt externit; peruertitur tamen ordo ſæpe numero ſoluiturq; connexio cùm eadem pars intemperata reddita ſit: quod quidem effici poſſe nequaquàm arbitrandum eſt niſi propterea, quòd cùm ex diuerſis cauſis ipſa affici queat pro ratione maioris uel minoris preparationis dictarum facultatum, ac pro cauſarum diuerſitate modò unam, modò alteram uel plures lædi contingit. uelut non tantum in facultatibus ipſis uerùm etiam in febrium ſubiectis quotidie obſeruamus. nam quàmuis ſpiritus paratiores ſint quàm humores partesq; ſolidæ ad calorem præter naturam ſuſcipiendum cùm tenuioris ſint ſubſtantiæ, omnisq; tenuis ſubſtantia promptius alteretur quàm craſſa primo de diffe. feb; & inſuper humores quàm membra, non tamen perpetuò quæ incipit febris diaria eſt ſed putrida interdumq; hectica eſſe poteſt, ut primo de diff. feb. patet. cuius euentus cauſa aſsignatur prædictorum ſubiectorum maior uel minor, præparatio cùm magis lædi poſsit ab una uel altera cauſa, à qua primùm hõ cœpit febrire pari modo nec illud mirũ uideri

debet quòd cerebro diuerſi modè affecto, quãuis in eo-
dem loco eademq; ſede principes eius facultates per-
ficiantur, in proprioq; eius temperamento conſiſtant,
unam interdum aut alteram uel plures earum lædi con
tingat, & quàmuis cum ipſum cerebrum ualet, imagi-
nandi functio præcedat ſubſequaturq; ratio & memo-
ria, paratiorq; ſit imaginatio ut lædatur, non propte
rea cùm intemperatum redditur, neceſſariò à quauis
cauſa imaginandi functionem primò lædi oportet: ue
rùm indifferenter ut de naturalibus facultatibus dixi
mus, poſſunt una uel altera aut plures lædi, prout pa-
ratior una facultas inuenitur ut lædatur magis ab una
uel altera cauſa. Pro maiori, ergo præparatione uni-
us uel alterius facultatis ad hanc uel illam offen-
ſionem ſuſcipiendam ac pro lædentis diſpoſitionis ua-
rietate contingit unam modò uel alteram plures aut
omnes principes facultates lædi, quàmuis in una ea-
demq; ſede perficiantur, ut diximus. Concomitatur in-
ſuper hæc diuerſa ipſius cerebri pars quæ primò affi-
ciatur, nàm omnium principalium uirium animæ affe-
ctus in cerebro conſiſtere apud omnes medicos in con-
feſſo eſt, uelut 3. de lo. aff. teſtatur Gal. & ne tyran
norũ ritu hæc affirmare uideamur citra eiuſdem Gal.
autoritatem, ad ipſum confugiemus. is 3. de lo. aff. dinu
meratis quibuſdã capitis ac cerebri affectibus, ex qbus
diuerſæ principes functiones turbantur, dixit eos dif-
ferre tum pro diuerſitate diſpoſitionis, aut eo quòd ma
gis uel minus eædem intenduntur, uel uarietate mix
tionis dictarum diſpoſitionum, & hoc totum ex parte
efficientium cauſarum ac lædentium morborum. namq;

ex infrigidantibus cerebrum cauſis eiusq; intemperie frigida memoriam lædi contingit, & ſi æedem uehementius intēdantur ſimul cum memoria læditur ratio, quæ affectio ſtultitia nominatur. Similiter quoq; accidit in lethargo ac omnibus ſoporoſis affectionibus, & ſi ex his imaginationē quoq; ueluti reſolui contingat. Conſueuit nanq; eodem Gal. autore frigida intemperies animalis actiones torpidas efficere. id quod animalia quæ per frigora latere coguntur haud obſcurè declarant; ac in frigidis medicamentis & cibis uidelicet. ex quibus concludo ad Gal. ſententiam ſtultitiam & obliuionem à frigore ortum habere, cùm uidelicet ex his cerebri corpus refrigeratum eſt, ut idem teſtatur 2. de ca. Symptio. uerùm ſi non uehementius intendatur frigiditas, obliuionē cauſat, memoriamq; lædit. Si autem intendatur, ſtultitia oritur atq; mens ſeu cogitandi functio impeditur ac torpida efficitur eodem autore 3. de lo. aff. ex oppoſitis uerò cauſis calfacientibus uidelicet uelut oppoſiti morbi in cerebro excitantur ipſo immodicè calfacto ita & oppoſita uitia, ut uigilia, deliria, phrenitides. diuerſimodèq; principes functiones læduntur, non tantùm quia ex calidis afficiuntur diſpoſitionibus ſed etiam quia leuiores aut uehementiores exiſtunt. Nanq; ex bilioſis ſuccis febrem ardentem generantibus, ſi uapores ad caput aſcendant non multi nec admodùm artes delirium oritur; eaq; princeps facultas potiſſimùm læditur, quæ minorem habet oppugnandi uim ut lædatur. hæc uerò phantaſia eſt; quare imaginandi functio tunc offenditur. At ſi multi arteſq; & uitioſi fuerint, non imaginatio

ſed cogitatio aberrabit. Quòd ſi multi ac admodùm inanes ſint, utræq; deprauantur. nec diuerſa quoq; ratione orta phrenitis nonnunquam mitior eſt, ut potè cùm à pallida bile ortum habuerit, imaginandiq; facultas turbatur ceu promptior ac paratior ut à leuioribus cauſis lædatur, præſertim calfacientibus. At ſi uehementior fuerit. cùm uidelicet flaua bilis eam parit, promptius mens ſeu ratio uitiabitur ut potè magis apta ut ab hac offenſionem ſuſcipiat. uti uerò fuerit uehementiſſima ex eadem flaua bile excitata adeò tamen acri & calfacta ac ferè præaſſata ut uelut ferina ſint deliramenta, euenit ut tum imaginatio tum cogitatio deprauentur. ex his deniq; diſpoſitionibus calidis non modò aliæ atq; aliæ facultates læduntur principes eo quòd magis minuſq; intenduntur, & ſecundùm quòd magis minuſq; obnoxiæ ſunt hæ facultates his lædentibus cauſis, ſed ipſarum læſionis modus alius eſt ab eo qui a diſpoſiti onibus frigidis excitatur. ex ipſis nanq; minus intenſis memoria primò, quòd ſi intendantur ratio quoq; læditur ut diximus ac imaginatio interdum ut in ueterno & lethargo, læſioniſq; modus uelut deficiens eſt torpidus ſeu reſolutus. At ex calidis diſpoſitionibus non ſiquidem uehementer auctis imaginãdi facultas primò, & ſi intendãtur mens, & ratio, ac ſi uehementius intendantur utræq; afficiuntur, eritq; earum læſionis modus non deficiens & reſolutus ſed deprauatus & errans, & proinde cerebrum ubi in morboſam intemperiem incurrerit neceſſariò Symptioma quod intemperiei familiare eſt inducit. ut 4. de præſag. expul. patet. nec tantùm ex op

poſitis ſeu diſpoſitionibus diuerſis cerebrum offenden tibus contingit diuerſas principes functiones lædi, eaſque diuerſimodè prout promptius aut ægriùs quæq; earum parata eſt offenſam ſuſcipere; quinimmò ex uarietate mixtionis prædictarum cauſarum quæ cùm multiformiter commiſceri queant, uaria cerebri uitia parient pro mixtionis modo, uariàs inſuper ex ipſis noxas contrahunt functiones principes; nàm modò una modò altera uno uel alio modo pro earundem etiam diuerſa preparationis ratione lædi conſpicitur; quæ quidem abnegare extremæ eſſet dementiæ cùm in dies illud quiuis in ægris curandis etiam parùm exercitatus obſeruare ualeat. Et quàmuis hæ functiones principes ut diximus, in ipſius cerebri corpore perficiantur, non exigua tamen oritur in earum læſione differentia, cùm uidelicet cerebrum ipſum ſecundum diuerſas eius partes primò afficitur. cuius rei non immemor Gal. 3. de lo. aff. teſtatus eſt cerebri affectus non tantùm inter ſe differre mixtionis uarietate, aut eo quod magis minùsue intenduntur eorũ cauſæ, uerùm etiã quia uẽtriculi cerebri interdum afficiũtur, interdum eius uaſa uniuerſa interim humiditas quæ per eius corpus diſperſa eſt, aut cũ ipſum met cerebri corpus intemperatũ redit. nõ enim uerendũ eſt quòd pro ratione diuerſarum cerebri partiũ primò affectarum poſſint & ipſius uaria oriri uitia, ac diuerſæ fuctiones lædi; quàmuis hæ in ipſius cerebri corpore ab anima exerceantur. Nàm alia ratione conſentit cerebri corpus cùm eius uentriculi primò afficiuntur, alio modo cùm eius uaſa ſeu humiditas quæ per ipſum diſperſa eſt. Diuer

ſa quoq;

ſa quoq; ratione ipſæ functiones lædentur ſi ipſius ce=cerebri corpus præter naturam primò afficiatur. qua inſuper ratione euenit ut interdum una, interdum alia noxam ſuſcipiat; & ſi ſedibus non ſeiungantur. Ex quibus ſatis admodum demoſtratum eſſe cenſeo Gal. duce atque autore qua ratione contingat unam in terdum uel alteram functionem principem turbari, aut quouis modo offendi altera illæſa permanente, quamuis in uno eodemq; loco conſiſtant, ut diximus, ac ab ipſa anima in cerebri corpore exerceãtur. quæ cùm huc uſq; à quibuſdam percipi non potuerint, conatì fuerunt ad Gal. mentem ut ipſi fatentur licet falsò, prædictas functiones locis ac ſedibus ſeiungere; maximam Galeno iniuriam inferentes, cùm id apud eum ſcriptum nullibi reperiatur, quinimmò ab eiuſdem monumentis alienum, eiuſq; ſententiæ pugnans omnino eſt; ut ex his quæ ſuprà diximus liquido conſtare poteſt.

FEDERICVS PIZZIMENTIVS IN INVIDVM GARRVLVM.

Garrule quid garris? docto obtrectare libello
Deſine, qui naſum rhinocerotis habes.
Non tenet hic nugas, ſciolo nec cognita uulgo,
Sed docet Hippocrates, quæq; Galenus habet.
Ne dedigneris, Satius nàm diſcere pacto
Quo, naturalis ſpiritus aſſeritur.
Poſſe dari Altimarus ualidis rationibus effert;
Scriptaq; confutat ſingula in oppoſitum
Inuide ne fruſtra tentes lacerare libellum,
Seruat enim Pallas gorgone diua ſua.

QVOD NATVRALIS SPIRITVS IN GALENI DOCTRINA ADMICTTATVR: ET NON OMNINO ABOLENDVS SIT VT QVIBVSDAM VISVM FVIT.

QVI *naturalem ſpiritum in* Ga.*doc. tanquam non neceſſarium abnegant, hac prima ratione id probare conantur.* Prima ratio.

Spiritus naturalis.inquiunt ſi neceſſarius ſit non propter aliud utique niſi ut uehiculum naturalium facultatum exiſtat altricis præſertim ad membra ipſa. At qui hæ cognatæ cunctis partibus ſunt.ueluti magneti lapidi uis qua ferrum attraere poteſt Gal. *autore primo de lo. aff. circafi.quare ut eis ab aliqua parte uis hæc influat ſuperuacaneum eſt.* Non *ergo ſpiritus naturalis ad partes ipſas naturales facultates ſuppetit.*

2.rō. Poteſt *& hæc eorum ratio corroborari* Gal.*auctoritate lib.artis medi.ubi de partium differentijs locutus quaſdam dinumerauit quæ nec aliarum gubernationi præſunt nec aliunde gubernantur : Cum inſitas habeant à natura potentias à quibus reguntur ut cartilago membrana os ligamentum &c.* At *ſi ſpiritus naturalis nutriendi uim ad corporis partes defe=*

rat, nulla daretur prænarratæ differentiæ pars, & Gal. tanquam ſuperflua ponens, condemnandus.

2. cõf. Inſuper cùm partium eſſentia permanens non ſit ſed continuè difflet, ac mutetur uenis & arterijs Gal. teſte primo de lo. aff. indiguerunt, ut nutrimentum eis deferatur, ac innati caloris temperies ſeruetur. at per uenas nutrimentum eis distribuitur, per arterias caloris ſymetria ſeruatur; nullo ergo alio tertio nec ſpiritu naturali opus erit.

2. rõ. Deficit quoq; materia pro ſpiritus naturalis generatione, ut hi opinantur, nam ſi qua eſſet materia exqua naturalis procrearetur, ſpiritus ea uitalis ſpiritus eſſet, ex quo etiam animalis gignitur, Huius uerò generatio prima in corde fit, & ab eo in uniuerſum corpus per arterias diffunditur, qua de re cùm multò plures ſint noſtri corporis partes, quæ ui egent naturali quàm quæ animali, neceſſarium utique eſſet magnas immò maximas arterias ad iecur peruenire tantam uitalis ſpiritus copiam ſuppeditantes, quæ pro naturalis materia ſufficere poſſet: at per corporum diſſeßionem & Gal. 4. de uſu part. conſtat ad ſimas tantum iocinoris partes & eas quidem ualde paruas arterias inſeri, per quas tanta ſpiritus uitalis copia ut ex ea naturalis gigni poſſet non defertur, quã tamen multam eſſe oportuiſſet, ſi ex ea naturales ſpiritus gigni deberent. At ſi quiſpiam dixerit non hanc eſſe ſpiritus naturalis materiam, ſed ſanguinem qui in iecore fit, cum eſſe non poſſe arguunt, cùm is craſſus ac turbulentus nec dum ab alijs humoribus emundatus ſit ut idoneus fiat ad eius generationem,

deficit ergo materia.

3.rõ. Sed nec locum in iocinore eſſe in quo poſsit naturalis ſpiritus generari ut pote cùm nulla in eo ſit cauitas ueluti in corde & cerebro manifeſtè cernitur. qua de re deeſt & locus pro eius generatione.

4.rõ. Nec minus & canales ſeu meatus ſuppetunt, per quos ubi genitus iam fuerit ualeat ad membra deferri. Niſi quiſpiam dixerit per uenas unà cum ſanguine ſpiritum tranſire, quod tamen nec corpus uenarum patitur unica tantùm tunica contentum, nec motus ſeu pulſus indicat, qui uenæ non ſecus ac arteriæ adeſſe deberet.

ult. rõ. Vltimo loco non dari ſpiritum naturalem probant, cùm nulla uia pateat, aeri quo is nutriri ualeat, ueluti animalis & uitalis; déficeret ergo unus nutrimenti modus. qua de re cùm nec finis adſit ob quem eum gigni oporteat, nec materia ex qua uel generari, uel cõſeruari poſsit, nec locus idoneus ĩ quo gignatur, nec uia ꝑ quã ad mẽbra mittatur, ex prædictis probabilibus ratiõibus iure ommitti ac negari ad eorũ mentem poteſt.

Vt autem rei propoſitæ dilucidius ueritatẽ aſſequi ualeas, quid per ſpiritum intelligendum, ſit animaduertas oportet. eſt autem is ad Gal. mentem corpus quoddã calidum tenuiſsimæ ac leuiſ. ſub. ex aere & tenuiſsima leuiſsima ac ſynceriſsima parte ſanguinis ſeu ſeminis genitum, quòd corpus & calidum patet 5. de Simp. med. fa. quo loco innatum ſpiritum calidum appellauit; & commentario aduerſus Lycum. ita de alijs dicendum cùm ab eo calidaq; materia originem ducant. At quòd ſubſtantia eius ſit leuiſsima ac tenuiſsi=

ma apud eundem autorem patet.3.de nat.facult. ubi aſſeruit omnium quæ in corpore ſunt leuiſsimum tenuiſsimumq; eſſe ſpiritum, quòd ex aere ac ſanguine halituoſo & tenui gignatur. decretum reliquit Gal. 6.de uſu part.xi.ac xij.meth.med.ac ſexcentis alijs locis. quòd uerò ex ſemine 14.de uſu part. & li.aduerſus lycum patet. huius ſpiritus duæ primæ differentiæ iuxta eiuſdem autoris ſententiam aſsignari poſſunt, nàm quidam fixi ac ſtabiles ſunt qui innati ab eo appellantur 5.de Symp.medi.fa.quidam uerò uagantes ac errantes ſunt & influentes. Hi uerò ſpiritus qui inſiti ac innati dicuntur, cùm in omnibus animantis partibus contineantur non tamen undequaq; ſimiles ueluti nec etiam ſanguis, adeo in ſimplicibus ac primis ſolidiſq; animalis partibus fixi ac implantati ſunt, ex ſauguinis ut diximus & ſeminis leuiſsima ac tenuiſsima parte geniti, ut toto uitæ curriculo ijdem permaneant, & ſi eorum ſubſtantia quolibet ferè momento tum minor tum maior conſpiciatur; nunquam tamen in totũ diſsipatur. Nec parua eorum ſubſtantia in ſpatijs inanibus dictarum partium ineſt. immò potius ea ueluti materia quædam læuiſsimam etiam num mutationem expoſcens eſt ad innati ſpiritus qualitatibus ſuis abſoluti generationem poterit autem hæc ſubſtantia ſpiritus innati appellari cùm admodum ad naturalia opera perficienda conducat prout 5.de Simpl. medi.facul. Gal. uiſum eſt. hunc ſpiritum innatum in ſemine contineri ſpumoſoq; corpore, elemento ſtellarum proportione reſpondentem, primumq; fætus principium Ariſt.2. de genera. anima. ſcriptum reliquit.

At Gal.ut qui non tantum ſemen effectiuum generationis fætus principium uoluit eſſe ſed & materiale, ſic nec ſanguinem menſtruum materiale primum ſed affectiuum quoq;, licet ualidiſsimum ſit in ſemine effectiuum, materiale pauciſsimum. in ſanguine contra, quod ad materiam ſpectat plurimum, quod ad uim & facultatem imbecillimum. Hunc innatum ſpiritum non tantū ex ſeminis parte leuiſsima ac tenuiſsima uerum & ſanguinis menſtrui ſimili ſubſtantia gigni uoluit, licet ex ſemine magis; qua ratiõe ſæpe apud eū reperies uti primo de ſanit.tue ; & 2.de nat.facult.ſemen opificis rationem obtinere, ſanguinem uerò materiæ, ab eo quod in eis præualet ipſis principij denominationem tribuens, ita ut ex utriſq; ſimul permixtis uelut unum fiat agens, unum motus principium ſeu effectiuum ut utrunq; in unum motum conſpirent ac principium motus ſit iſdem, ut patet ex eius mente tum 2. de Sem. tū 14.de uſu par. quanq; hæc uis ſeu facultas in ſemine magis principatum obtineat, ut diximus, eſt nanq; ipſius animæ inſtrumentum primum, & ſi ſtoici ipſius ſubſtantiam eſſe autument. Hic ſpiritus eſt qui omnes actiones naturales ad auget, qui cùm in pueris copioſiſsimus ſit caliditate ſymetrus ab Hip.apho. 14.p.li.calor innatus appellatur, & ſi is uerè in triplici ſubſtantia contineatur, ea quam diximus ac reliqua, tum ſanguinea ex qua carnoſæ partes generantur, tum ſeroſa ſeminis parte ex qua ſolida finguntur quapropter Gal. hoc innatum calidum quod ἀρχήγονον .i. primogenitum uacare Hip. conſueuit nil aliud eſſe quàm ſanguinem menſtruum ſemenq; retulit lib

aduerſus Lycum aſſerens ſe nihil nouiſſe præter hæc tertium, & propterea his qui creſcunt plurimus ineſt, & his qui conſenuere minimus.

Errantium autem ſpirituum differentiæ à Gal. 7. de Hip. & Plat. decretis duæ conſcribuntur, una quarum uitalis ſpiritus altera animalis dicitur. uitalem appellat eum qui in corde & arterijs continetur. eſt enim cor eodem autore 6. eiuſdem ſicuti arteriarum ita & uitalis ſpiritus feruentiſq; ſanguinis principium & fons. quo ſpiritu uitali medio cor ceu fons, ut diximus, inſiti ſeu innati caloris facultatem quandam ſingulis partibus tranſmittit, per quam & earum poſſit intimi caloris temperies ſeruari, cuius gratia ſpiritus is à corde confluit caloris delator. quanquàm & alia quoq; ratione pulſu uidelicet prædictum innatum partium calorem cuſtodiat, prout patet. lib. de uſu pulſ. proinde actiones ſuas perficiunt ſingulæ partes peculiari cordis temperie, qua pereunte ipſarum quoque actiones perire neceſſe eſt, prout ipſe 5. de lo. af. teſtatur. Alia differentia animalis appellata, non quòd ſubſtantia animæ ſit ut Stoicis placuit, ſed quòd primum eius inſtrumentum, in cerebro continetur præſertim in eius uentriculis poſteriori & mediò, hoc ſiquidem cùm ipſa uoluntarijs actionibus unà cum ſenſibus præſideat, ad ſenſus omnes, tum ad eos motus, qui à conſilio & uoluntate prodeunt utitur, ad prædictorum inſtrumenta eo medio facultatem ſuppeditans, an uerò tam uis ſeu facultas quã ſubſtantia ad prædicta ſenſus & motus inſtrumenta influat uel uis tantum, aut ad quædã uis ad quædã uerò & ſubſtantia & fa

cultas cū ad rē propoſitā ſcire nō cōferat, iure præter mittā. at li. 12. meth. med. cùm de prædictis ſpiritibus uerba feciſſet, aſſeruit, quòd ſi naturalis quoq; aliquis ſpiritus eſt, utiq; is in iocinore & uenis continebitur. quo loco & ſi ipſum dari non affirmet nec omnino negauit, locum tamen ſignauit diuerſum à prædictis, iecur uidelicet & uenas ſi daretur. eſt nanq; & ipſum inter tres principes partes dinumeratum, quibus animal gubernatur, altricis facultatis principium & ueluti fons, ſicut cor caloris & cerebrum ſentiendi atq; mouendi ab electione Gal. teſte cùm 9. meth. med. tum 5. de lo. aff. & 7. de Hip. & Plat. dec. de hoc ergo principio altricis ſeu naturalis facultatis in dubium uenit, nūquid inſtar aliorum duorum principiorum, cerebri uidelicet & cordis, alijs corporis partibus ſpiritum aliquem ſuppeditet loco & uſu ab animali & uitali diuerſum, genere tamen eis conſimilem, ut qui uagans & errans dicatur, qua ratione ab innato diſcrepet; naturalis appellatus ut qui à principio naturalis facultatis genitus iecore uidelicet per eiuſdem proprios canales uenas. ſ. in totum corpus diffundatur, quo medio naturales partium potentiæ ſeu facultates conſeruentur, quemadmodum à uitali à corde trāſmiſſo intimus earū calor in Symetria adſeruatur.

Quòd autem ſpiritus hic naturalis tanq; neceſſarius in Galen. doctrina concedendus ſit, ex infra dicendis cui uis non tantùm tibi ſi admodùm duræ ceruicis non fueris, probare conabimur; præſuppoſito priùs eo quod Galen. 11. meth. med. decretum reliquit. Primū ſuppo.
Naturā ex tribus partibus conſtare ſpiritus ſubſtātia

carnoſa & ex earum quæ uerè ſolidæ dicuntur, ſingulaq; iſtarum trium propriam habere pro ſua natura cùm qualitatem tum quantitatem, ac qualitas earum ex congrua temperie calidi frigidi humidi & ſicci conſiſtit, quantitas uerò ſolidarum partium par ſemper manet numero dumtaxat his qui inaugentur, qui uerò abſoluti ſunt etiam magnitudine, ſed carnoſæ ſubſtantiæ magnitudo uariatur etiam ſi animal non augeatur, pari modo & ipſius ſpiritus ſubſtantia tantùm non quolibet momento tum minor cum maior conſpicitur. Virtus quoq; dictarum partium uel in his tribus ſimul enumeratis additur, uel in eorum proprio temperamento conſiſtit, perpetuò ſui cuſtodiàm requirens cuſtodia uerò ſimilium exhibitionem inducat uelut ſublatio contrariorum proinde uirium ſubſtantiam quæ ex ſpiritu, ut diximus, carnoſa ſpetie ac ſolidis ipſis completur, ſi eam cuſtodire uelimus ex his quæ ſimilia ſunt moliri cuiq; ſuam coſtodiã conuenit, nempe ei quæ terrea eſt eorum quæ magis ſunt terrea & ei quæ humida eorum quæ ſint humidiora, ad eundem modum & ei quæ magis aerea eorum quæ plus huius ſubſtantiæ in ſe habent ut propria cuiq; menſura ſeruetur, adhibenda ſunt Galen. auctoritate eodem. xi. meth. med.

Secũ ſuppo. Ad hæc nulli in dubium uenit prout primo de ſanit. Me. & 12. meth. Gal. ſcriptum reliquit, fieri non poſſe ut cõtinuò noſtri corporis ſubſtantiæ quicquam non uacuetur aut immutetur, ueluti nec ullo alio generabili corpori contingit. proinde medici officium eſt ut quæ ſubſtantiæ portio defluit, eam apponendo re=

ſarciat, quod alteraſcit in debitam temperiem per contrariam alterationem uindicet, utrorumq; materiam naturæ propriam ſubminiſtratus. Harum porrò trium ſubſtantiarum nulla prorſus & alterationi & diſſipationi promptiùs ſubeſt, quàm ea quæ ſpiritus, ut quæ tenuior & halituoſior ſit. qua de re ſi aſſiduæ ex ipſo calore aliqua portio digeritur, ſimulq; ab alijs cauſis & alteratur ſimili corrigendo uenit ſubſtantia, aliàs uerendum eſſet ne aſſiduè diſſipata nec per aliquod ſimillimum ſubſtantiæ priùs euacuatè uel alterata & in debitam temperiem per contrariam alterationem non deducta, ut tum quantitas tum qualitas quoad fieri licet naturaliter ſe habeat, uirium eſſentia quibus corpus regitur totum & quæ uis eius pars uitietur, ac animal pereat. uel pars aliqua depdatur.

Ea de re libro. xi. meth. Galen. ſpirituum cuſtodiam moliri ex reſpiratione ac tranſpiratione & qui ex ſanguine attollitur uapore, uel eius attenuatione ſeu in halitum ſolutione & quaſi aëratione Inquit, tanquàm hæc ſit eorum ſpirituum omnium ſubſtantia ſimillima. particulatim autem uitalis ſpiritus irrigatur ac alitur ſiue nutritur ex inſpiratione & ſanguine, animalis uerò ex inſpiratione ac ſanguine tenuiori quem reticularis plexus ſuppeditat prout 12. meth. patet, & 7. de Hippo. & Plat. Decre. dixit ſpiritum animalem ex uitali perfectiùs concocto oriri ac 6. de uſu part. hunc animalem ſpiritũ aſſeruit exhalationem quandam eſſe ſanguinis benigni. Ex quibus patet, quòd quamuis ex reſpiratione ſeu tranſpiratione ſimulq; & ſanguinis exhalatione, ut ita dixerim, ſpi- tertiũ ſuppo.

ritus quicunq; gignitur nutritur ac cuſtoditur, præcipua tamen eius cuſtodia ac nutritio eſt ex eiuſdem ſanguinis attenuatione ſeu aeratione, in quo mea quidem ſententia tum inſiti ſeu innati tum regentes omnes ſeu errantes ſpiritus quodammodo conueniunt, cùm hæc ſit maximè ſimilis ac familiaris eorum materia potiſsimùm innati, unumquodq;.n. ea ſubſtãtia qua primùm genitùm eſt ali etiam perpetuò conſueuit prout Gal. aſſeruit libro primo de ſemi. circa finem, licet ex aere eorum qualitas æquè uel fortè magis cuſtodiatur, quod uoluit Hippo. innuere lib. de alimento dum dixit principium alimenti ſpiritus os guttur pulmo & alia reſpiratio.

Quartũ ſuppo. Nec te præterit innatum ſpiritum uelut in alijs corporis partibus ita in iocinore contineri, non enim fas eſt in alijs & non in iocinore reperiri, eiuſq; iocinoris naturam facultatemq; in hoc potiſsimùm ſpiritu conſiſtere uelut de alijs partibus ſupra relatum eſt. quin immò conſonum eſt, iecur ipſum uelut altricis ſeu naturalis facultatis principium unum ex tribus corpus noſtrum gubernãtibus multam copiam ſpiritus innati in ſeipſo continere, non enim ſibi ipſi dumtaxat gubernando dat operam, ſed tanquàm principatum obtinens alijs partibus materiam ab alimentum idoneam procurat.

Quintũ ſuppo. Ampliùs ſcio te non ignorare, quòd innatus hic ſpiritus tam in iocinore quàm in alijs corporis partibus aſsidua cuſtodia egeat, cùm tota moles animalium in perpetuo fluore ſit, & in ſimilis altera ſubſtantia pro ea quæ defluxit reſtituta ſit, ut diximus, ac Gal.

primo de ſanit. Me. teſtatur, euaporabitur certè atq; diſsipabitur uniuerſa, præſertim ſubſtantia hæc ſpiritus quæ promptè propter ſui tenuitatem euaporat ac diſsipatur. uerùm eius non tantùm in quantitate iuſtus modus ſeruandus eſt, uerùm etiam in qualitate, quæ ſimilis eius temperiei ſubminiſtrari debet, quoad fieri poſſet. & ſi quale erat ipſum quod effluxit, tale prorſus adiungere aglutinareq; ei per totum liceret, optimum id ſaluberrimumq; planè eſſet. hic autem iuſtus ſeruandi modus non aliter fieri ualet Galen. *teſte primo de ſanit.* Me. *quàm cibi, potionis, reſpirationis, & arteriarum motus ope.*

Vltimo non te fugit, quòd licet cor ueluti principium & fons, ut prædiximus, innati caloris medijs Sextũ ſuppo.
arterijs ab eo ortis aliarum partium innatum calorem ſeruet non tantùm earum arteriarum motu, uerùm etiam medijs ſpiritibus in ſiniſtro eius uentriculo ortis, qui ueluti uehiculum caloris à corde confluunt, Gal. *autore libro de uſu pulſ. ex his tamen ſpiritibus calorem uehentibus nullum aliud commodum partes ad quas defertur, ſuſcipiunt, quàm ut intimi caloris temperies in eis ſeruetur.* Hæc *cuſtodia non tantùm pulſu uerùm etiam ex abundante naturæ gratia à prædictis confluentibus ſpiritibus fit. nàm propter hoc naturam in partibus inſeruiſſe arterias* Gal. *oſtendit* 4. *de uſu part. quare non ab re eundem uſum præſtabit hic ſpiritus uitalis innato ſpiritui & non alium, ipſum in propria tēperie ſeruans ac qualitate decenti, & propterea uoluit* 7. *de* Hippo. & Plato. Decre. *eo probè concocto animalem ſpiritum generari & non inna=*

tum, immò 6. uſu de part. propterea purum ſanguinem, inquit, ac tenuem in arterijs contineri oportuit, quoniam ſpiritui animali & non alijs partibus alimentum erat ſuppeditaturus. Excipiendæ ſunt tamen forte partes quædam quamuis pauciſſime, ut pulmo qui uaporoſiori ac tenuiori ſanguine pro eius nutrimento indiguit, is nanq; ſanguis ſpirituoſus & feruens in corde genitus, non etiam uelut qui è iecore ortus eſt: in alimentum proficiſcitur omnibus corporis partibus 6. de Hippo. & Plato. Decre. pari ratione nec uitalis ſpiritus qui ueluti cordis caloris uehiculum, partium ad quas defertur ſimetriam proprij calidi cuſtodit, & proinde innati ſpiritus earum in quo potiſſimùm eſſentiam habet, in alimentum non proficiſcitur, ſed eum contemperando ſeruat, animalis tantùm materia ac alimentum iuxta Gale. ſententiam præalleg. lo. nec ſolùm ipſius innati ſpiritus ſed carnoſarũ ac ſolidarum partium caloris Symetriam cõſeruat à corde tranſmiſſus.

ſupti. & ult. ſpppo. Nec quiſpiam fateri audebit animalem ſpiritum à cerebro diffuſum in innati ſpiritus alimentum tranſire. nàm hic ut calles primum animæ inſtrumentum eſt ad Gale. mentem 7. de Hippo. & Plato. Decre. tum ad ſenſus omneis tum ad motus qui ex appetitione fiunt perficiendos reliquum eſt præter eam quam ex aere habet cuſtodiam inſitus ſpiritus aliqua ſubſtantia ei quàm ſimillima reperiatur, poſtquàm ea quæ eſt uitalis aut animalis ſpiritus non eſt, uelut animalibus ſpiritus inuẽta eſt, nec minùs & ipſius uitalis ſpiritus materia ac ſimillima ſubſtantia inueniri debet, ex qua præter aerem gignatur ac cuſtodiatur.

1.rō. His iactis fundamentis pro ſpiritus naturalis ne-ceßitate talis prima poteſt erigi ratio. In quacunq; cor-poris parte ſpiritus innatus reperitur, is præter aeris inſpirationem ſeu tranſpirationem quadam ſanguinis exhalatione aut ut ita dixerim aeratione pro eius nu-trimento ac cuſtodia indiget uelut quiſcunq; alius ſpi-ritus Gal. Decre 11. meth. Sed in iocinose quæ una eſt corporis pars eaq; princeps innatus ſpiritus reperi-tur, in quo potißimùm eiùs natura conſiſtit ac uirtus ut ſuperiùs oſtendimus, quare & cuſtodia & refectio ne eget, ut quæ difficitur portio eius quo ad fieri li-ceat reficiatur, hæc non eſt alia à ſanguinis exhalatio-ne quam ſpiritum uocamus, nec is uitalis eſt, quia non niſi in corde & arterijs continetur & Symetriam tan tùm partium ſeruat, nec animalis propter prædictas cauſas quare iurè naturalis appellandus erit, cùm præ-ter hos nullus alius reperiatur ſpiritus, & ipſemet Gal. 12. meth. aſſeruit quòd ſi naturalis quoq; aliquis ſpiritus eſt utiq; is iocinore & uenis continebitur.

2.rō. Præterea ſi iecur principium altricis ſeu uegeta-bilis facultatis eſt, propterea quòd materiam procu-rat idoneam ad alimentum toti corpori ad Gale. men-tem 6. de Hippo. & Plato. Decre. iurè omnibus eius partibus id ſuppeditare debet. at cùm natura partium in triplici ſubſtantia conſiſtat ut prædiximus, ſpirituo ſa carnoſa & ſolida, ſingulis ſimillimum alimentum impartiri debet, quare inſia ſpiritui idoneam præ-ſtat materiam ueluti & carnoſæ & ſolidæ parti. Sed hæc non eſt alia quàm tenuißima & leuißima ſangui-nis pars quam etiam ſpiritum nominamus, nec is uita-

lis aut animalis eſt, iurè ergo naturalis appellandus. At ſi quiſpiam dixerit iecur idoneam materiam ad alimentum procurare tantùm carnoſarum & ſolidarum partium & non inſitorum ſpirituum, præter id quòd minùs ſcitè dixerit, duo ſequuntur incommoda, primũ, quòd iecur nõ ſufficiẽs principiũ altricis facultatis, cũm ſingulis partibus ſufficiens alimentum non ſuppeditet, & præter hoc aliud aßignandum eſſet principium quod ſpiritui innato materiam præſtet. hoc autem quantùm à ratione alienum ſit, cuiq; patet præſertim in Galen. doctrina exercitato, uniuerſam nanq; in animali nutricationem iecur procurat, ut 7. de Hip. & Plato. Decre. ſcriptum reliquit.

3. rõ. Ad hæc accedit ꝙ, ſicut ſe habet ſpiritus uitalis ad animalem qui perfectiùs concoctus in ipſum uertitur, ut patet 7. de Hip. & Plato. Decre. ſic ſe debet habere alius ſpiritus reſpectu uitalis, ex quo perfectiùs concocto ipſe oriatur. Sed hic non poteſt eſſe alius quàm naturalis, ergo pro ortu generatione ac cuſtodia uitalis ſpiritus præter aerem neceſſarius eſt ſpiritus naturalis, præſertim cùm is quoq; animalis ſpiritus generationis materiam habeat præter eam quæ ex inſpiratione ex humorum exhalatione ut Galen. teſtatur eodem loco.

4. rõ. Amplius, ſicut ſanguinis tenuis purus & uaporoſus in corde & arterijs contentus ex eo gignitur ſanguine, quamuis craßior ſit, qui priùs in iocinore confectus ad cor per uenas diſtribuitur, perfectiùs tamẽ in eo elaboratus ac concoctos, ſia ſpiritibus uitalis præter aerem materiam ei quàm ſimillimam prædicti ſan

guinis

guinis exhalationem ſuſcipiens perfectiusq; elaborans cor in ipſo gignitur.7. de Hippo.& Plato. Decre.quæ non niſi per eaſdem uenas ad eum peruenit in iocino=re genita,& per uenas diſtributa,quàmquàm craßior & caliginoſior ſit. at quòd hanc ſanguinis exhalatio=nem intra uenas contentam ſpiritum naturalem nomi=nemus, alienum non eſt, cùm & animalem.6. de uſu part.Gale. dicat eſſe exhalationem quandam ſanguinis benigni, qui tamen & ſincerior & tenuior natura=li exiſtit.

5.rō. Inſuper ſi nihil in noſtro corpore planè eſt ſince=rum, ſed omnia omnibus mixta non tamen æqualiter, ut Gale. teſtatur auctoritate Hippo. libro de alimento 6. de uſu partium,iurè in uenis ipſis non tantùm ſan=guis uerùm etiam ſpiritus continebitur, uelut in arte=rijs non tantùm ſpiritus ſed ſanguis, prout ipſe aduer ſùs Eraſiſtratum probauit, at is qui in uenis ſpiritus cōtinetur nec animalis nec uitalis dici poteſt,cùm unus in cerebro, alter in corde & arterijs contineatur.me=rito ergo naturalis dici debet.

6.rō. Vltra hæc ſi in uenis aliquis continetur ſpiritus, is naturalis dici debet, cùm 12.meth. Galen. dixerit, ſi naturalis aliquis ſpiritus eſt, utiq; is in iocinore & uenis continebitur, ſed in ipſis ſpiritus continetur, ut idem 6. de uſu part. ſcriptum reliquit dùm aſſeruit, arteriā tenuem ac purum & uaporoſum ſanguinē con=tinere,uenā autē paucum eundemq; caliginoſum aerem ſeu ſpiritū,conſueuit nanq; hæc Gal.cōfundere,ut patet primo de diffe.febr. maritò ergo naturalis eſt & dici debet, præſertim cum eodem libro inquiat atq; & ꝗ

reliquæ particulæ omnes omnium ſunt participes & Venæ & Arteriæ: quarum hæ quidem exigui et eiuſdem tenuis atq; corporoſi ſanguinis: Illæ uero pauciſſimi & ipſe ſpiritus uerùm caliginoſi & craſſi.

7.rō. Cùm præterea tria ſint principia quæ ad Galen. mentem corpus gubernant, & quod libet ipſorum propriam continet facultatem diuerſi generis inter ſe, ac toti corpori quæuis ipſarum ex ſuo ueluti fonte diſtribuatur ut patet 9.met. & primo de arte cur. ad glau. ſi cerebrum & cor proprijs ſpiritibus uelut inſtrumentis utentes ſuas proprias ſuppetunt facultates, iecur pariter ſuam diſpenſans facultatẽ ſuo utetur proprio ſpiritu tanquàm inſtrumento, cùm & ipſum inter tria principia non minùs quàm reliqua corpus gubernat, at cùm naturalis facultatis ſit principium ei ſpiritu naturali medio toti miniſtrabit, uelut cerebrum animali, & cor uitali, epar enim cor cerebrum & teſtes cõmuniter uniuerſo corpori principia ſunt uirtutum; ut Gal. inquit 2. de arte cur. ad Glauc. at ſi quiſpiam dixerit contrarium ſentire lib. artis medi. & primo de lo aff. ex his quæ paulò poſt dicemus reſponſio patebit.

Spiritum ergo naturalem ad Gal. mentem & dari & neceſſarium eſſe prædictis hiſce rationibus probatum eſſe reor, cùm enim propter inſiti iocinoris ſpiritus & aliarum partium inſtaurationem ac cuſtodiam tum ut materia ſit uitalis ſpiritus, uelut & is animalis, in iocinoreq; generari tanquàm naturalis facultatis ſeu altricis fonte ac principio, alijſq; partibus per uenas tranſmitti pro earum prænarrato uſu. At ſi

quiſpiam ad huc inficiabitur, propter quid de eo ambiguè Gal. loquutus fuerit 12 meth. cùm dixit, quòd ſi naturalis quoq; aliquis ſpiritus eſt, utiq; is quoq; in iocinore & uenis concinebitur. Ei reſponſum ſit, primò eo loco Gal. ſpiritum naturalem non negaſſe; ſecundò ſub conditione loquens locum in quo contineretur aßignaſſe; tertio quòd non mirum ſi ſub conditione de eo uerba fecit, nàm ſi de uitali ſpiritu qui euidentior erat, non æquè aſſeruit euidentem eſſe demoſtrationem ueluti de animali, eo minùs euidens demoſtratio eſſe poterat ipſius naturalis, qui & puritate & tenuitate ab ipſo uitali deficit: eſt nanq; craßior ac caliginoſior ueluti & ſanguis qui in ipſo generatur craßior & rubrior, at qui in corde tenuior & flauior eſt 6. de Hip. & Plato. Decre. neq; euidentis alicuius motus ut cerebrum & cor exiſtit iecur ipſum eodem teſte præalleg. libro, quò euidens quoq; naturalis in eo pateret ſpiritus non ab re igitur ſub conditione de eo uerba fecit, propterea quòd de eo ſatis euidentem demoſtrationem non haberet, & non ut ipſum penitus negaret, ut quidam uolunt. Conſueuit nanq; de his rebus quarum euidentem demoſtrationem non haberet, nil temere pronuntiare ſed ſub dubio loqui, ueluti & de animæ ſubſtantia, & cauſa fœtuum formatrice ubiq; locorum & præſertim lib. de fœtus formatione, & 9. de Hippo. & Plato. Decre. ambiguè loquutus eſt. non igitur in Gale. doctrina abnegandus eſt naturalis ſpiritus, quinimmò propter prænarratas cauſas, ac uſus tanquàm neceſſarius admittendus. Et ſi leneariaribus, exquiſitis demoſtrationibus ac euidentibus confirmari

nequit; ſatiùs eſt probabilibus credere, & acquieſce-re; quàm ipſum penitùs negare, præſertim cùm nec ueritati nec Gal. doctrinæ repugnet. quinimmò cùm 9. meth. fateatur tres diuerſi generis facultates animal gubernare, qualibet toti corpori ex ſuo ueluti fonte diſtributa, de naturali facultate minime id uerificari poſſet, cùm ſingulis partibus ſit cognata ad eius mentem, niſi ſpiritus hic naturalis uniuerſis a iocinore ſuppeditaretur, quo innati earum ſpiritum quibus potiſsimùm naturales perficiunt ac proprias functiones, ſeruentur: ut paulò poſt dicemus.

Solutio rationũ in oppoſitũ. Ad primam. Reliquum eſt rationes eorum qui contrà ſentiunt, quas ſupra portauimus, diluere: quod quidem admodùm erit facile, nàm ad primam qua tentant ſpiritum naturalem deſtruere, propterea quòd uehiculum non eſt naturalium facultatum, cùm nutriendi uis cuicunq; parti inſita ſit, dicimus ad Gal. mentem, quòd è ueſtigio cùm noſtri corporis partes conſtructæ ſunt, cognatas habẽt eas quas diximus uires naturales, et propter ea ut eis à iocinore per naturalem ſpiritum deferantur opus non habent. At cùm earum eſſentia & natura permanens non ſit, iurè præter id quòd à corde eis confluit, iocinore indigent, quòd alimentum eis ſuppetat: eſt enim ipſum, propterea altricis facultatis principium. Hoc alimentum, ut ſupra probatum eſt, non tantùm carnoſis & ſolidis partibus, immò etiam innatis eorum ſpiritibus ſuppeditare debet. ex quo diſtributo alimento cenuenienti & ſimillimo, ut opus eſt, partium tum natura tum uirtus quæ in prædictis tribus conſiſtet, potiſsimùm tamen in ſpiritibus, con-

ſeruetur.naturalis ergo ſpiritus appellatur, non quòd naturalis potentiæ ſit uehiculum, ſed quia ad ipſas partes diſtributus alimentum præſtans innato ſpiritui, quo præcipuè operationes naturales perficiuntur, ipſas facultates ſeruare ac in partibus cuſtodire uidetur. ex quibus dicta Gal. 9. meth. primo & ſecundo de arte cura. ad Glauc. & ſi pugnantia aſſererere appareat, cum his quæ primo de lo aff. aſſerit, & lib. artis medici. concordari poſſunt. nàm licet inſitæ ſint partibus quattuor naturales facultates, quas ex propria earum eſſentia & natura perficiunt, præſertim ſpiritu eis inſito, quia talis natura ſeu eſſentia permanens non erat, aliquo indiguerunt principio inter reliqua quod idoneam alimenti materiam ſuggerens, tam carnoſæ & ſolidæ, quàm inſiti earum ſpiritus ſubſtantiæ eſſentiam ac naturam earum conſeruaret, & per conſequens uires ac naturales facultates earum quæ in his conſiſtunt. hoc autem iecur eſt hac ratione naturalis ſeu altricis facultatis principium, ac ſpiritum naturalem ſuppeditans, & quodammodo uim ſeu naturalem faccultatem toti corpori diſtribuens, ut 7. & 9. meth. & primo de arte cur. ad Glauc. ſentire uidetur Galenus. ſuppeditatur deniq; ab hepate ſpiritus materia propriè & non naturalis facultas, uelut à cerebro animalis facultas & non materia præterquàm ad oculos, & à corde pro caloris Simetria conſeruanda utraq; materia uidelicet & uis, ſeu facultas: princeps: nanq; membrum nuncupamus, non modo quod uim ſeu facultatem, uerum etiam quod materiam ſuppeditat, ut patet 6. de Hippo. & Plato. Decre.

Ad primam confirmationem, Pariter ad Gale. auctoritatem libro artis medi. liquet reſponſio, nàm neq; nos negamus quaſdam partes à ſeipſis gubernari inſitas à natura potentias habentes, à quibus reguntur. uerùm eas alimento non indigere alienum à ratione eſt aſſerere; cùm iecur ipſum toti corpori idoneam procuret materiam ad alimentum. nec eas innato ſpiritu carere quiſpiam dixerit, cùm in hoc earum potentiæ præcipuè eſſentiam habeant. non immeritò ergo cum huic quoq; ſpiritu innato alterum iecur pro eius alimento naturalem pariat, eò indiguerunt pro ſeruanda earum partium natura. At ſi quiſpiam obijcerit non poſſe hunc ad eas peruenire, cûm uaſa ad ipſas non perueniant. Reſponſum uolo eas permanere non poſſe citra alimentum, conſpicimus nanq; in dies eas nutriri quare ad eas illud deriuari neceſſum eſt, & ſi neq; uena eis inſeri conſpiciatur, prout Galen. aſſeruit 3. de natu. faculta. circa fi. per quandam tamen quaſi traditionem uel porrectionem quam græci διάδοσιν appellant alimentum ad eas tranſumitur ſeu transfertur. quare eò magis ſpiritui innato earum diffunditur naturalis pro eius alimento, quò tenuior ac leuior eſt quàm reliqua ſanguinis pars, quæ pro carnoſa ac ſolida earum reficienda ſubſtantia transfunditur, quàmquàm patentes ductus non ſint.

Ad ſecundã confirmationẽ. Quod autem Galen. ſcriptum reliquit primo de lo aff. aſſerens, quòd ſi partium eſſentia permanent fuiſſet, neq; arterijs neq; uenis indiguiſſent. uerùm quia nutrimento egent, ſeruareq́; oportet intimi caloris temperiem, hanc ob cauſam & uenis & arterijs indige=

bant. nihil obſtat quò naturalis ſpiritus dari non debeat, nàm per uenas per quas carnoſis & ſolidis partibus alimenti materia diſtribuitur, per eaſdem ſpiritibus ipſis innatis idonea diffunditur materia, qua alantur. nec minus & ſpiritui uitali ut diximus, quæ ſanguinis in ipſis contenti exhalatio quædam eſt, purioris ac ſyncerioris ſubſtantiæ, quam ſubſtantiam ſpiritum appello naturalem. Simillima exiſtit & pro innati & uitalis alimento. hæc ergo congrua fuit eorum ſpirituum uia per uenas uidelicet uelut & aliarum partium nutrimenti.

Pro eo etiam quòd materia deſit pro ſpiritus naturalis generatione, ut ipſi opinantur, ipſum negare auſi ſunt. At nos cum ipſis aſſentimus, ſpiritum uitalem nec poſſe eſſe nec eſſe ſpiritus naturalis materia, immò è contrà hunc illius. uerùm cùm aſſerunt neq; ſanguinẽ qui in iecore conficitur poſſe eſſe, cùm is craſſus ac turbulentus ſit, longè diſſentimus. nàm licet qui in iecore generatur ſanguis ex propria eius carnoſa parte, quæ rectiùs parenchyma dicitur, ac in uenis continetur craßior & turbulentior ſit quàm is qui in arterijs conſpicitur, tamen negandum nequaq; erit ex eo poſſe naturalem generari ſpiritum, qui pari ratione à uitali declinat, qui in corde & arterijs continetur, uelut & ſanguis. nàm & proprio eius temperamento ac natura peculiariq; cordis temperie. qua medijs arterijs participat, & ſi exiguæ ſint, quia tamen ſeruant caloris in eo Symetriam ut patet 4. de uſu part. poteſt propterea proprijs ſuis uiribus utens quæ non minùs in eius ſpirituoſa potißimùm parte conſiſtunt, Ad tertiam.

alimenti materiam ad ſeipſum delatam aßimilare pro eius alimento primò, ſecundariò uerò quod in eo redundat, uelut ipſi ſuperfluum toti diſpenſans. in hac aßimiliatione quis negaret ſimillimam ſpiritui innato ipſius ſubſtantiam conficere pro prædicti inſiti ſpiritus cuſtodia ac alimento: hæc autem ab eiuſdem ſanguinis qui in eo conficitur exhalatione alia eſſe nequaquã poteſt. Nàm hæc ſexcenties dicta eſt ſimillimam eſſe ſpiritui ſubſtantiam ex ſanguinis tenuiori ac Sinceriori parte genitam, at quæ ſufficiens eſt pro ipſius inſiti ſpiritus alimento ab eo reponitur, quod autem redundat ueluti & reliquum ſanguinem ab eius parethymate genitum ad alias partes propellit tanquàm ſuperfluum, qua ratione ipſum iecur in numero trium principiorum corpus diſpenſantium reponitur. Hæc eſt illa materia conformis ac ſimillima pro generatione ac alimento innati ac uitalis ſpiritus. qua de re non tantùm ſanguis, qui in iocinore conficitur, idonea poteſt eſſe materia pro naturali in eo ſpiritu generando, uerùm & eius cauſa efficiens ſimilis ac proportionata pro eiuſdem ſpiritus generatione, in eo reperitur. ſpiritus ſi quidem innatus eius, in quo eiuſdem iocinoris natura præſertim conſiſtit, qua ratione ſpiritus quoq; naturalis appellari meretur, ab ipſo quoq; ſpiritus uim accipiens, ueluti & is qui à propria cordis natura & potißimùm ab eius ſpiritu inſito gignitur, uitalis, & qui à cerebro animalis dicitur. adeſt ergo pro ſpiritus naturalis generatione iocinori abundans ac apta materia, nec minus & potens cauſa efficax.

Ad 3. Cùm autem nulla adſit in iocinore cauitas ueluti in corde & cerebro, in quo poſſet naturalis ſpiritus generari, illum quoq; hac ratione negarunt. At nos dicimus quòd uelut in eo uiſcere pro ſanguinis generatione natura magnum unum ſinum ueluti ciſternā quandam non fabricauit, ne breuiſsimo tempore in eo ad ipſum tranſmiſſus ſuccus manſiſſet, ac in ſanguinis abſolutionem tranſmutari non potuiſſet, raptus ſiquidem ab impetu diſtributionis, & propterea ut diutius in eo perſiſteret, ac perfectè alimentum alteraretur, ac in ſanguinem mutaretur, machinata natura eſt tranſituum ſeu uiarum anguſtias, quemadmodum in alijs locis hoc machinata eſt, ut in uentriculo pyloron, in inteſtinis inuolucra, ante teſtes arterias & uenas inuolutas, in capite plexum retiformem. in quibus partibus cùm natura uoluerit diutius materias morari, tranſitum ipſis difficilem molita eſt. ut tradit Gal. 4. de uſu part. pari ratione nec pro ſpirituum naturalium generatione talem in iocinore ſinum natura non fabricauit, cùm materia eius diutius in eo non manſiſſet, tum quia attingi minimè potuiſſet ab omnibus inſitis iocinoris ſpiritibus, à quibus ipſe naturalis gigni oportebat. Et propterea aut prædicti naturalis ſpiritus generatio prohibita eſſet, aut deterior fieret. non ab re ergo permanens diutius ſanguis in tenuiſsimis iocinoris uaſis, & perfecti ſanguinis generationis cauſa fuit, & abſoluti ſpiritus naturalis. quinimmò & in generatione animalis ſpiritus ex ipſo uitali hoc idem natura machinata eſt, reticularem plexum conſtituens, in quo diutius uitalis ſpiritus permanens ualeat perfectè in ani=

malem tranſmutari. Sicut ergo ex iocinoris propria carnoſa ſubſtantia ſeu parenchymate alimentum in tenuibus eius uaſis detentum poteſt perfectè in ſanguinem uerti, ſic ex eiuſdem iocinoris inſito ſpiritu tenuior prædicti ſanguinis pars diu in ipſis detenta ualet in naturalem ſpiritum uerti. accedit ad hæc, quòd nec ipſe adeò lucidus & ſincerus eſſe debebat uelut animalis aut uitalis, ſed quantum uitalis ab animali deficit, tantum naturalis à uitali, ut poßit ille aereus, uitalis actenus, hic cùm uaporis ſimilitudinem gerat uaporoſus appellari. nõ ergo deficit locus pro eius congrua generatione. Ad 4. rationem.

Dum autem ſpiritum naturalem deſtruere conantur, quoniam canalis aut meatus aliquis non ſuppetit, per quem ualeat ad membra deferri cùm genitus fuerit, ſatis admodùm ad hoc Reſp. patet. nàm ueluti per arterias à corde ortas uitalis ſpiritus ad membra defertur, ita & per uenas à iacinore ortas naturalis ad eadem membra pertranſit: et ſi dixerint in uenis eum contineri non poſſe, cùm unicam tantùm habeant tunicam. dicimus nos eam ſufficere pro naturalis ſpiritus detentione. nàm cùm is non tenuis ac aereus ſit ueluti animalis ac uitalis; ſed turbulentus ac uaporoſus, ut potè ex craßioris ſanguinis attenuatione ſeu habitu genitus, propterea dißipari ac difflari per uenarum tunicas nequit, & cùm aſſerunt oportere inſuper eaſdem tunicas pulſare ueluti & arterias, non poſſum tantos uiros non mirari ſupponentes per hæc uerba, propterea arterias continuo motu agitari quia ſpiritus continent. Ad hoc quantùm à Gal. mente alienm ſit, quali=

bet lib. an ſanguis in arte noſtra contineatur, & 7. de Hip. & Plat. Decre percipere poteſt. quibus locis aduerſus Eraſiſtratũ arterias non propterea quòd ſpiritus in earum cauitatibus continent moueri ſcriptum reliquit, ſed ob uirtutem à corde in tunicas ipſarũ trãſmiſſam. nam ueluti ſubſtantiæ ipſarum initium cor exiſtit, ita ab eo illico motrix facultas ad ipſas delegatur, quæ ipſi cordi innata eſt. At cùm innatus motus diſtenſionis uidelicet iocinori non adſit. pariter nec uenis ab ipſo ortis, & ſi ſpiritum naturalem in eo genitum contineant haud quaquàm eo motu agitabuntur, cùm nec arteriæ propterea quòd ſpiritus ſunt receptacula diſtenſionis & contractionis motu moueãtur, ſed quia talem ſuſcipiunt in earum tunicis à corde facultatem ut potè ab eo ortæ. ſufficientes igitur canales ac meatus naturalis ſpiritus uenæ ſunt, cùm & craßius aulæ naturæ is ſit, nec propterea eas continuè diſtenſionis motu agitari opus eſt, ueluti nec arteriæ quia ſpiritus uitalis receptaculum ſunt, propterea mouentur, ut diximus. Ad ultimam.

Vltimo loco quia nec aeri patere uiam conſpicitur, ut eo ueluti & reliqui ſpiritus is qui naturalis dicitur, nutriatur. has quoq; ratione ipſum deſtruere conantur. Cui Reſponſorium uolo quòd nec hæc nutricionis uia ſpiritui naturali deficit, nàm ad ſimas eius partes arteriæ inſeruntur, ut Gal. patet 4. de uſu part. non propter aliud niſi ut refrigerationem eis partibus ſuppeditent. quem uſum & gibbæ hepatis partes quodammodo ex continuo ſepti tranſuerſi motu eis uicino, ſuſcipiunt. quod quidem abundans eſſet ſpiritu

naturali in iocinore contento pro aeris participatio=
ne. nàm cùm craßiuſculus ac uaporoſior, is ſit, ſangui=
nis potius exhalatione, quàm aere alitur, & præter
hæc nemo unquàm negabit apertiones orificiorum ar=
teriarum ad uenas, quas Græci Ἀ᾿μασομάσεις appel
lant, præter alios. quos præſtant uſus, propterea fa
ctas eſſe ut reſpirationis ac pulſum utilitas non tan=
tum cordi & arterijs, ſed cùm eis, uenis etiam diſtru=
bueretur, prout decretum reliquit Gal. 6. de uſu part.
per quas iecur quoque promptè & reſpirationis &
pulſuum utilitatis particeps eſſe poterit. per dictas er
go reſerationes poſſunt & naturales ſpiritus in uenis
& iocinore contenti tanta aeris utilitate parti
cipare, quanta egent pro earum alteratio
ne ac alimento. Ex his ergo patet
quanti momenti ſunt eorum
rationes qui naturalem
ſpiritum ad Gale
num mentẽ pe
nitus nega
runt.

IOANNES ANDREAS RITIVS AD LECTOREM.

Dum formam inſinuat febris, moreſq́; triteæ
Altimarus ſtudijs clarus apollineis,
Plurima digna refert obiter de febre, feratur
Symptioma, an morbus, cur redeatq́; ſimul.
Cumq́; ſit hæc morbus, nunquid mereatur acuti
Nomen, ſit uicibus cum redi uiua ſuis.
Dicta ſenis Coi ſectans, doctiq́; Galeni
Cuncta facit nitido ſplendidiora die.
Omnibus exactam facile eſt de febribus uno
Hoc tandem exemplo notitiam capere.

QVOD EXQVISITA TERTIANA AD GAL. SENTENTIAM IN GENERE ACVTORVM MORBORVM REPONENDA SIT.

HAVD *iniuria chariſsime* Brune *medicorum plurimis hæſitare contingit, num tertiana febris in acutorum morborum numero connumeranda ſit. cùm & tertiana ipſa non uno modo dicatur, nec acuti morbi ſimplicis, unius tantùm naturæ in* Hip. *&* Gale. *do-*

ctrina eſſe reperiantur. Duo hæc igitur primam atq; præcipuam dubitandi cauſam præbuerunt. adde tertium, quia nec alicubi ferè compertum eſt, Hip. aut Gal. de hoc re certam proferre ſententiam. quapropter uolens ipſe propoſiti queſiti ueritatem indagare, ſimulq;, ab eorundem decretis non decedens ut petijſti, quid ſentiam aſſerere; terminorum primò exactam notitiam tradere, rationibus deinceps & prædictorum præſertim autoritatibus quam ſentio ueritatem fulcire conabor; & demum quas aduerſus in medium afferri conſueuerunt dubitationes ſoluere non grauabor; ut exinde irrefragabilis propoſitæ rei ueritas tibi & cunctis pateat.

De febre ipſa (quoniam eius eſſentia iuxta Gal. ſententiam. 6. de morbis uulg. non ſecundum Hip. modò ac præclariſſimos medicos, ſed etiã ſecundũ communẽ omnium hominum conſenſum eſt præter naturam caliditas, maximè quidem in totum animal diffuſa, ſin minus aut omnino uel in pluribus partibus uel in nobiliſſimis accenſa, uelle nos modò ut rẽ longiſſimis uerbis tractare uideamur, differere num eius caliditas fuerit eadem uel diuerſa cum naturali caliditate, & ſi eadem nunquid numero uel ſpetie aut genere eadem, & ſi diuerſa, quibus differant, penitus abſtinere decreuimus; cùm & præter morem noſtrum ſermonem protelare opus eſſet, ſtudioſisq; confuſionem potius, quàm doctrinam pareremus & quæ ab alijs ſexcentis in locis priùs tradita ſunt nulla exinde utilitate percepta hic conſcriberentur. iure igitur hæc res Conſiliatori Gentili Niccolo ac huius claſsis alijs tractanda re

linquatur. Tantùm cùm Gal. lib. de ca. morb. dicamus febrem eſſe totius animantis calorem immodicum, uel ut 8. meth. med. aſſerit febrem calorem eſſe adeò immodicè auctum ut & hominem offendat & actionem lædat, uel ut com. apho. 16. p. li. ubi febrem retulit eſſe conuerſionem natiuæ caliditatis in igneam. huius tria eſſe genera primo de diffe. feb. ſcriptum reliquit, pro ratione triplicis ſubſtantiæ, quæ noſtri corporis naturam conſtituit Hip. autore. quas ſubſtantias continentia contenta & impetum facientia nominauit continentia appellans ipſius corporis partes ſolidas, cõtenta humores, & impetũ faciẽtia ſpiritus. febrilis nanq; diſpoſitio aliàs ex alio de prædictis incipit, prout una magis quàm altera ſobſtantia ab una uel altera cauſa preter naturam calorem ſuſcipere parata eſt. in quacunque enim earum primùm ſuſcipitur præter naturam caliditas genus aliquod febrium conſtituitur. ut ſi in ſpiritibus diaria dicta febris generatur, ſi in humoribus putrida, ſi in partibus ſolidis hectica gignitur; ſpiritus dico humores & partes ſolidas cordis & non aliarum partium, cùm & ſi ſpiritus omnes totius corporis & humores uel ſolidæ partes præter naturam calfactæ ſint, quæ uerò in corde continetur non ad huc neque febris dici poteſt neq; eſt pro ut Gal. ſexcentis in locis præſertim eo primo de diffe. feb. teſtatus eſt. ipſius nanq; cordis aliquam prædictarum ſubſtantiarum calfactam eſſe præter naturam opus eſt, ſi febris gigni uelit, ſpiritum uidelicet ſi diaria, humores ſi putrida, & partes ſolidæ ſi hectica. quamuis non ſemper prædictæ cordis ſubſtantiæ pro febrium genera-

tione primò affici oporteat ; contingit nanque ſæpe numero, non in diaria dumtaxat, ut ſpiritus alij primò calfacti ſint præter naturam ut animales, aut naturales, uel uitales illi qui in arterijs continentur, ex quibus deinceps ad eos pertranſit qui in corde continentur quo tempore & diaria febris cõſtituitur. quemadmodum de ea diaria, quæ ex inguinum inflammatione æſtu uel frigore ortum habet Gal. ſcriptum reliquit primo de dif. feb. ac primo de arte cur. ad glau. & ea quæ ex cruditate excitatur. 8. meth. med. ex his nanq; cauſis alij ſpiritus primò præter naturã caliditatẽ ſuſcipiunt, demũ per conſenſum ad eos qui in corde continentur transfluens diaria generatur febris. at ſi ex ira diaria febris excitetur, hi qui in corde ſpiritus continentur primò afficiuntur. uerùm hoc idem obſeruare licet in putridis febribus quotiens putreſcentes ſucci aut intra uaſa continentur, uel in una eius determinata parte aut inflammationem parientes, uel citra flegmonem in ea, ueluti in foco quodam detenti, febrem efficiũt. nàm cũctis hiſce modis putrida febris generari poteſt Gal. teſte xi. meth. med. Hi nanq; putreſcentes ſucci primò præter naturam caliditatem excipientes ijs qui in corde continentur humoribus deinde impartiunt; ac proinde febris generatur putrida. quo fit ut in hac febre ea pars primò afficiatur, in qua putreſcens ſuccus continetur, aut inflammatio oritur, ex qua cor demum ſimul afficiatur oportet ; dico ſecundum humores eius quo modo de diaria quoq; de qua ſuprà narrauimus exiſtimandum eſt. pari modo de hetica febre dicendum erit nàm hæc interdum fit præ-

ter nat

ter naturam calore primò partes ſolidas iocinoris ui=delicet uentriculi aut renum uel aliarum partium de paſcente & demum ipſius cordis,quo tempore hectica febris dicitur ut Gal.uiſum eſt 10.meth.med.licet igi=tur nullum febrium genus generari ualeat in cordis ſubſtantia aliqua in calfacto eſſe poſita ſit, ut ſpiritus eius in diaria humores in putrida, & ſolidum corpus in hectica,non tamen perpetuo indictarum febrium ge neratione prædictæ cordis ſubſtantiæ primò afficiun=tur ? neq; ipſum cor ; ſed ſæpe numero euenit uelut in ſingulis febrium generibus oſtendimus,ut affectis ſpiri tibus uel humoribus aut partibus ſolidis aliarum par tium primò ; ad eas quæ in corde ſunt ſubſtantias com municata affectione febris pro ratione ſubſtantiæ di=uerſæ præter naturam calfactæ generetur. Hoc tan=*quam ualde neceſſariũ ac utile pro dictarum febrium curatione, nec à quàmplurimis hoc ſeculo obſeruatum, prætermittere nolui ; cùm eã partem quæ primò affi citur,omnino inueſtigandam eſſe pro optima cuiuſq; ui tij curatione* Gal.*ubiq; præcipiat 2. præſertim & 3. lib.de lc. aff. ei nanq; auxilia adhibenda ſunt, ut mor=bus curetur. Curatiouem uerò pro ratione diuerſæ partis affectæ uariandam eſſe.x. meth.med.* Gal. *edo cuit,dum de hectica uerba faciens aſſerit alia debere remedia adhiberi ſi cor,alia ſi iecur uel uentriculus, aut renas primò afficiantur ; alijsq; partibus topica remedia applicanda ſunt,nàm ſemper ei quæ primò af fecta eſt.*Hoc *etiam in putrida & diaria febre obſer uandum eſt ſaltem pro topicis applicandis remedijs , qua ratione tot tantáq; topica remedia pro curandis*

febribus deſeruientia inuenta fuerunt, non enim indi=
ſtinctè partibus applicanda ſunt, prout maior medico=
rum pars hiſce temporibus conſueuit, Sed ut cognita
parte quæ primò afficitur eidem cùm opus eſt adhibe
antur; non tamen propterea ipſo corde tanquàm in
febribus aut per eſſentiam aut per conſenſum neceſſa
riò affecto, ac membro exiſtente principi derelicto,
ſed ipſi ſemper in febribus ſuccurrendum quoq; fore
cenſemus, uerùm non ut perpetuò eo primò affecto
ut malè quidam ſentiunt aſſerētes in febribus ſemper
eam primam partem affectam eſſe. nàm neq; in diarijs
nec putridis aut hecticis ſempiternæ ueritatis eſſe ſu=
prà ad Gal. mentem oſtendimus. Intereſt itaq; medici
exquiſitè in qualibet febre partem, quæ primò affici=
tur dignoſcere, ut ei etiam primò curatio dirigatur.
nec in omnibus indiſtinctè aſſerendum eſſe, ut ex his
quæ diximus conſtat, cor primum eſſe ſemper quod
afficietur, ut noſtro æuo maior medicorum pars uno
ore fatetur, ſemperq; de eo ſollicitos nos eſſe debere,
ut potè quod princeps membrum exiſtat, neceſſarióq;
in cuius febris generatione afficiatur licet non ſemper
primò. In numero uerò febrium, quæ quidem ex humo
rum putridine conſiſtunt, tertiana exiſtit, neq; enim
magnus earum numerus eſt, ut Gal. inquit. 2. de criſi
bus & 2. de diffe. feb. ſed omnes tres exiſtunt bilioſa
uidelicet melancholica & pituitoſa, hoc eſt tertiana
quartana & quotidiana. harum uerò cuiuſq; differen
tia duplex exiſtit intermittens uidelicet & continua,
ita ut omnes ſimplices febrium putridarum differen=
tiæ ſex numero ſint; quàmuis aliquæ aliæ differen=

tiæ illis accedant ex humoris.ſ. copia quantitate & qualitate putredinis, modò motus, & parte in qua humor putreſcit, ut idemmet Gal. teſtatur eo 2. de diffe. feb. Et ut ad tertianam ueniamus, de qua uerba facturi ſumus alijs derelictis, præter id quòd quædam eſt continua ſic dicta nomine generis, (multas tamen circuitiones particulares continens & non unam tantùm, ſicut uera continua, quæ continens dicitur febris, cuius omne tempus una acceßio eſt ab initio uſque ad finem, ſiue ea æqualis perſiſtat, aut paulatim decreſcat, uel paulatim creſcat,) quædam uero intermittens ſeu ad integritatem deſinens, ipſam intermittentem quæ tertio quoq; die infeſtat pro ratione diuerſæ longitudinis uel breuitatis acceßionis eius & intermißionis, uarijs nomē, laturis eam appellari apud Gal. inuenio, cùm 2. de diffe. feb. tum primo & 6. de morbis uulg. nàm cui & acceßionis tempus breue eſt, & initium cum rigore, & cum ſudore ſolutio bilisq; uomitu, uel etiam infernè aluo bilioſa deijciente, huic exquiſita tertiana nomen inditum eſt. cui autem horum aliquid deeſt non amplius exquiſita, ſed tertiana ſimpliciter uocatur. uerum ſi & intermißionem minorem habuerit producta. ſ. acceßione, tertianam hanc productam nominare licet; tametſi hæc maioris minoriſq; ratione differentiam magnam obtineat, cum & magis productam unam, admodùm productam aliam, & maximè ſeu plurimùm productam reliquam nominet. uerùm eas hoc modo diffinire quodammodo obſcurum eſt, cùm & recentiores medici de eis quotidiæ certent atq; contendant, ne id quidem agnoſcentes ſe de no

minè contendere . talem igitur nominum ſubtilitatem quærere neceſſariũ medicis nõ eſt, cùm & rectè curare tertianam ualeant, ac eius euentum præſentire inſpe=ſta tantùm acceſsionis & intermiſsionis longitudine, & ſpetie ſeu forma eius, quæ in ipſis tertianis uariari cõtingit, uelut in alijs quoq; febribus per circuitum repetentibus, aut ex parte redundantis ſucci, & hoc uel quantitate uel qualitate ipſius. nam uelut copioſior bilis longiores, pauca breuiores efficit acceſsiones, ſic tenuis quàm craſſa breuiores, craſſa uerò quàm tenuis longiores parit. uel uiriũ ratione. nàm uirium robur breuiores, eæ uero imbecillæ multò longiores acceſsio=nes efficiunt. totius quoq; corporis conſtitutio cauſa eſt ut interdùm breuiores, ſæpenumero longiores fiant acceſsiones. Corpus nanq; rarius quantùm in ſe eſt bre=uiores, denſius autem longiores efficit. facultas nanq; ualida promptius à ſe expellit id quod alienum eſt, corporis autem raritas minimè detinet id quod effertur. quo circa ita affectis cito euacuari excrementum neceſſe eſt, ſi etiam alia ſimilia exiſtunt . pari ratione quibus è contrario corpus afficitur, ijs neceſſe eſt lon=giorem eſſe excrementorum excretionem, debiliter expellente facultate, detinente autem ea quæ efferuntur meatũ anguſtia ac corporis denſitate; omnibus autem prædictis inſimul cõcurrẽtibus aut breuiſsima aut longiſsima acceſsio fit; nàm ob paucitatem bilisq; tenuitatem robur uirium & uiarum amplitudinem breuiſsi=ma fit acceſsio, longiſsima autem ob copiã eiuſq; craſsi=tiem uirium imbecillitatẽ meatuumq; anguſtiam ſeu corporis denſitatem. ſi uerò prædicta omnia haud con

currant ſed eorum quædam, pro comunicantium cauſarum diuerſitate acceßio magis uel minus longa erit uel breuis, in medio longißimæ & breuißimæ nõ paruam ſecundum magis & minus differentiã ſuſcipiẽs. liquet igitur ex his tertianæ acceßionem propterea non ſemper eſſe æqualem, quia non perpetuò eadem bilis copia eiuſdemq; ſubſtantiæ putreſcit, nec in corporibus eandem ſemper conſtitutionẽ ac uires æquales habentibus. & propterea hæc inſpiciens medicus, cauſam promptè inueniet longitudinis uel breuitatis acceßionis eius, ritè eam curabit, eiuſq; finem prænuntiabit, etiam ſi quouis nomine ipſam appellet. At ut clarior noſtra euadat oratio, quia ſingulis tertianis iuxta Gale. doctrinam ſuum cuiq; nomen impoſuimus, prout magis uel minùs earum acceßio prolongatur, cùm ſermo noſter de ea erit tertiana, cuius acceßio duodecim horas non pertranſit, quæ maxima eſt eiuſdem acceſionis longitudo, eam uel exquiſitam tertianam uel abſoluto ſermone ſimpliciq; appellatione, tertianam, nominato; prout & græcorum conſuetudo eſt altero duorum modorum indefferenter eam appellare, ut ſexcentis in locis præſertim Comento apho. 59.4.li. teſtatur Gal. cuius inſuper differentiæ, quædam ex lõgitudine & breuitate acceßionis eius ortum habent, eius nanq; acceßio interdum usq; ad duodecim horas prolongatur, ſæpe numero ad decimam & quandoq; ad ſex uel octo tantum uel etiam ad pauciores prout dicta flaua bilis ex qua excitatur in maiori fuerit uel minori c opia craſſioris uel terminoris ſubſtantiæ, ac in corporis diſpoſitione rara uel denſa, & uires robuſtæ uel imbecillæ

ſuerint. Verum quoniam hæc tertiana de numero eſt morborum qui per circuitus repetunt, quærendi propterea occaſio oritur, quam ob rem febris quædam (in quarum numero tertiana eſt) per circuitus repetant. huic Gal. 2. de diffe. feb. pauciſsimis uerbis ſatisfacere uidetur, nàm circuituũ repetitio inquit aut oritur ex fluxione quæ ex robuſtioribus partibus ad imbecilliores, fit cùm uidelicet in aliqua parte excrementum ex quauis cauſa generatur, demùm eiuſdem partis expultrice facultate ualida exiſtẽte reſeratis uijs, ac eodem excremento non admodum craſſo nec multo exiſtente ad aliàs tranſmictitur, ac ex illis ad alias, quoad ad unam quandam deueniat quæ cunctis alijs imbecillior ſit, quo loco decumbens, præter naturam calfactum ac putreſcens febrem excitat: tantoq; tempore per circuitus repetit quanto eædem diſpoſitiones in mittentibus & ſuſcipientibus partibus permaneant. interdum etſi pars quæ. extrementa tranſmittebat amplius non mittat, qua ratione neq; ab alijs ſuſcipiat, remanet tamen in ea parte, quæ prius excipiebat imbecillitas quædam, quo fit ut febris oriri poſsit quoniam ſibi ipſi excrementa generat etſi ab alijs non excipiat, uelut ſi ea ab initio imbecilla fuerit ſibi ipſi excrementa generans eaq; expellere non ualens, cum imbecilla ea ſit, excrementum uerò fortè multum aut craſſum uiæq; obſeratæ fit ut ſibi ipſi initium febricitandi afferat, ſeruabiturq; non minus eiuſdem febris circuitum repetitio. quod in prædictis partibus ſimiles diſpoſitiões permanſerint. accidit & tertio quòd quædam partes nec ab alijs ſuſcipiant excrementa, ut potè nulla exiſtente

parte quæ ea tranſmittat, uerùm præter naturam affe ctæ, ut cùm ſupra modum calfiant, aut doleant, ad ſe ipſas excrementa trahunt; proinde fit ut ubi putreſcant qui trahuntur ſucci febrem excitent, hoc modo fluxione orta tàm ſi corpus plenum ſit excrementisq; refertum, quàm ſi eiſdem uacet; admodùm tamen larga exiſtente fluxione ubi plenum, pauca uerò ubi excrementis uacet. Nec ſecus tàm diu per circuitus repetet dicta febris, quàm diu color aut dolor in eiſdẽ partibus perſeuerantiam habeat. tribus igitur modis iuxta Gal. ſententiam 2. de dif. feb. quæuis putrido febris generari poteſt, quæ per circuitus redit; quàmuis interdum euenit quòd non una tantùm ſed plures prædictarum cauſarum communicent in febrium putridarum generatione, quæ circuitione fatigant, ut puta fluxio in aliqua parte ab alijs mittentibus excipiatur, & eiuſdem adſit imbecillitas, ita ut non tantùm ſuſcipiat ſed & ſibi ipſi excrementa generet; quibus in ea parte putreſcentibus ſi febris gignatur, duplicem habebit & generationis & per circuitum repetitionis cauſam, prout Gal. 2. de diffe. feb ſcriptum reliquit. Cauſæ igitur quòd febres quædam per circuitum repetãt, ac quiuis alij morbi tot ac tales ſunt. at quòd ad integritatem aliquæ earum acceßiones deſinãt, non difficile eſt inueniri, nàm cùm prioris acceßionis tempus adeò breue fuerit, ut priuſquàm ſecunda incipiat, iam prima deſierit medium interuallum inter ſecundæ acceßionis principium & prioris finem, totum ſine febre exiſtit. at ubi ſecunda prius incipiat quàm prior omnino ſoluatur, nihil harum medium relinquitur. quare ad inte

gritatem non deſinet. quærimus itaq; nos de ea tertia na febre nunquid ſit morbus acutus, quæ tertio quoq; die per circuitus repetens eius acceßio, duodecim ho= ras non pertranſit, quod tempus longißimum eſt, omni noq; intermittit; eam pro clariori doctrina indeferen ter aut abſolutè tertianam aut cum additione exquiſi tam quò ab alijs differat, nominabimus. hæc cauſam ha bet flauam bilem ſuperabundantem in toto corpore la tam ac motam, quo fit ut in ea uehemens fiat rigor, bi= lis ſuperueniat uomitus aut alui deiectio bilioſa, uri= næ ac ſudores bilioſi, ab acutißimis cõtinuis maximéq; adurentibus febribus hoc tantùm diſcrepans, quod in il lis bilioſus ſuccus unà cum ſanguine intra uenas conti neatur, in hac per totum corpus defertur, ac per ſingu las eius partes diſſeminatur. diſtant ergo hæ febres in ter ſe locis tantùm, in quibus ſuperfluus cõtrahitur hu mor, conueniunt uerò in cauſa, utraq; .n. à flaua bile gi gnitur, ut Ga. inquit 2. de criſibus, pri. de morbis uul. Com. apho. 59. 4. lib. & ſexcentis alijs in locis. Num autem hæc & quælibet alia febris interdum Symptω ma & non morbus dici & eſſe poßit, adeò quòd ut uul gus medicorum aſſerit febris accidens & non morbus dicatur non minimam difficultatem habet, cùm apud Gal. compertum ſit nonnunquàm febrem Symptωma nominare, præſertim cùm inflammationes ſequitur, ut patet commento apho. 44. 6. lib. cùm de ea febre lo= quitur quæ ad inflammationem ueßicæ conſequitur, aſ ſerit enim eam eſſe caſum eiuſdem inflammationis & 3. de lo. aff. de febre phreniticis orta inquit eam unum quoddam Symptωma ſeu caſum cenſeri cerebri diſpo

ſitionem. idem quoq; fateri uidetur & primo de arte cur. ad Glauc. circa finem & ſecundo eiuſdem circa principium & primo de diffe. feb. circa finem cùm de diaria diſſeruit, quæ ex æſtu uel frigore ortum habet, febrem dixit interdum eſſe Symptωma ſolius in capite diſpoſitionis, prætermittendo pro nunc ea quæ ſcripſit comen. apho. 66. & 73. quarto lib. & 43. ſeptimo lib. cùm ad mentem antiquorum & non iuxta propriã ſententiam illud conſcripſerit, uelut liquidò cuilibet eius ſcripta inſpicienti patere poteſt. at nos prædictis haudquaquàm obſtantibus cum eomet Galen. indubitanter affirmare audemus, nullam febrem quouis modo genitam poſſe nec dici nec eſſe Symptωma, ſed ſemper quæcunq; ea ſit, morbus eſt & dicitur, illud tantùm animaduertentes in eiuſdem Gale. doctrina quòd cùm de Symptωmate bifariam loqui poßimus, generatim. ſ. & ſpetiatim ſumpto, ut patet libro de diffe. Symptω. quãdo dicimus febrẽ nõ poſſe dici neceſſe Symptωma, de eo intelligendum erit ſpetiatim & non generatim dicto; nàm neminem præterit non febrem tantùm aut quemuis alium morbum Symptωma dici poſſe generatim ſumptum, ſed & morborum cauſas & uniuerſaliter quicquid præter naturam corpori accidit, ſiue morbus ſit, ſiue cauſa ſiue Symptωma propriè dictum fuerit. uerùm de eo ſymptωmate intelligendum erit, quod ſpetiatim ſumitur, hoc autem trifariam diſtinguitur a Gal. eodem libro de diffe. ſumptio. aliud nanq; affectus noſtri corporis eſt, aliud functionum noxa, & reliquum excrementorum immodica excretio aut ſuppreßio. quo ſuppoſito tanquàm uero, Gale. Decreto q;

quæ uis febris perpetuò morbus ſit & non ſymptωma ſumpta ipſius morbi definitione quæ à Gale. non modò lib. de diffe. morb. & ſymptω. uerùm ſexcentis alijs in locis cõſcribitur abſq; ulla difficultate probari poteſt. nàm cùm morbus ſit præter naturam affectus, à quo primò actiones impediuntur, febriſq; perpetuò huiuſmodi ſit, ſemper enim functiones per ſe primò lædit, neceſſariò ſequitur ſemper eſſe morbum. ad hæc ſi omnium medicorum conſenſu febris eſſentia eſt præter naturam caliditas in totum animal effuſa uel in plurimis aut ſaltem nobiliſſimis partibus accenſa, ut 6. de morbis uulg. Gal. teſtatur, ergo perpetuò morbus erit in intemperie, uelut ipſemet libro de diffe. morb. ſentit, hæc autẽ intemperies uniuerſi febriũ generis eſt calor eo. teſte 11. meth. quo fit ut frigidis ſemper curetur tanquàm contrarijs ei exiſtentibus. Erit igitur quæuis febris ſemper morbus in intemperie eaq; calida, talis nanq; eſt eius propria eſſentia, ut diximus. Rurſus ſi Symptωma ſit febris ſpetiatim ſumptũ, cùm id triplicem habeat differentiam, neceſſariò in earum aliqua reponi deberet. at in nullo Symptωmatum genere ea collocari poſſit facile deducitur, cùm nec in genere noxæ functionum eſſe poterit, nàm ipſa per ſe primò functiones lædit & non eſt aliqua functionum noxa, ut patet per omnes functiones diſcurrenti; nec in genere affectus corporis connumerari poterit, cùm hæc Symptωmata functiones non offendant nec per ſe primò; uerùm febris ipſa eſt quæ per ſe primò; functiones lædit. In genere autem retentorum uel excretorum immodicè quis adeò erit inſulſus ut febrem re

ponat; nemo inquàm, & ſi per cuncta excrementa diſcurrat. cùm igitur in nullo Symptωmatum genere reponi febris ualeat, relinquitur nt nullo pacto quocunq; modo ipſa oriatur Symptωma propriè dictum appellari poſsit, ſed ſemper morbus in intemperie eaq; calida. & ſi qui eam quandoq; morbum interdum Symptωma appellant, id faciunt quoniam febris eſſentiam atq; propriam naturam ignorant. nec minùs eos præterit, quibus morbus à Symptωmate diſtet. & propterea unum cum altero confundunt. quòd ſi Galenus præallegatis locis & alijs quibuſdã interdum febrem Symptωma alicuius præter naturam affectus appellarit, non propterea illico febrem eſſe Symptωma dicendum erit ſpetiatim dictum, cùm hoc & eius doctrinæ & ueritati ſatis pugnet ut ſupra monſtratum eſt. Sed attendendum Symptωma nomen græcum à græco uerbo συμπίπτω deductum apud eoſdem græcos nonnullas habere ſignificationes; nàm uelut uerbum ipſum συμπίπτω ſignificat quandoq; contingo concido, interdum incurro competo conſequor &c. ſic Symptωma id quod contingit conciſionem concaſum, incurſum uel alicuius rei aſſeclam ſignificat. quò fit ut cùm Symptωma dixerit febrem eſſe alicuius diſpoſitionis præter naturam, nil aliud uoluiſſe intelligere, quàm eam contingere cum dicto affectu uel eiuſdem eſſe aſſeclam ſeu ad eum conſequi, ut dilucidiſsimè conſtat ex eius uerbis in fine primi libri de arte cur. ad Glauc. & principio ſecundi cùm de febribus quæ inflammationibus accidũt ſeu contingunt, uerba facit, illud quod nec ignorauit doctiſsimus Leonicenus, qui hoc modo nomẽ illud Sym

ptωma libro primo de diffe.feb.iuxta finem interpretatus eſt,cùm dixit eorum uerò nonnullis febres ſolam capitis diſpoſitionem conſequi, & non dixit eiuſdem diſpoſitionis eſſe Symptωma,uelut Laurētianus, quod parùm doctis non parui erroris cauſa eſſe potuit, pro ut quibuſdam uſq; ad noſtra tempora fuit. febrem igitur aliquam eſſe Symptωma propriè & ſpetiatim dictum tanquàm erroneum in Gal.doctrina,a ueritateq; ualdè alienum quiuis aſſerere caueat, quòd ſi illud reperiatur conſcriptum, modo quo expoſuimus erit intelligendum, niſi fortè Galenus ad aliorum mentem loquatur,ut in quibuſdam præallegatorum locorum patet.erit deniq; propterea tertiana febris morbus. nùm uerò acutus uel non acutus nondum liquet. Pro huius dilucidatione animaduertas oportet Gale. tertio prognoſt.ſcriptum reliquiſſe, duas eſſe temporum præfinitiones in morbis,qua ratione acuti aut diutini dicuntur, qui quidem ſic ab eo ſæpenumero illuſtrioris diſciplinæ gratia nominantur. uerùm cùm non duæ tantùm re uera morborum differentiæ ſint, ſed per multæ admodùm, iccirco nec eos laudat ſecundo de diebus decreto. qui duas uniuerſas morborum ſpeties ponunt, neq; utranq; deinde diuidunt, nec illos probat qui tot eſſe dicunt quot dierum decretoriorum circuitus; acutos propterea ſub hac ratione ſubdiuidens eodem loco aſſeruit, quoſdam acutos eſſe quoſdam uerò per acutos, iterùm peracutos ſubdiuidit in exactè peracutos, qui quartam diem attingunt, & peracutos non exactè qui ad ſeptimam uſq; producūtur. deinceps inter acutos ait alios eſſe exactè acutos qui uſq; ad deci-

mam quartam producuntur, alios non exactè qui uſq; ad uigeſimam ſextam durant, quanquàm & hi quoq; acuti ſint. eſt inſuper aliud morborum genus quod ex de lapſu acutum ad quatrageſimam uſq; diem perue= nit, ita uocatum quòd acuto quodam imperfectè iudi= cato intra diem uigeſimum, deinde uehementia eius confracta reliquum eius intra quatrageſimum diem diſſolui conſueuit. nonnulli autem ſtatim ab initio ue= lut prohibiti tardèq; moti & nullam interea ſubitam mutationem moliti, ad quatrageſimum diem producun tur. duplex autem horum quoq; natura eſt, uel enim acceßionem remißiones in integritatem finiunt, uel continua febris ſemper perdurat, tales etenim ut ipſe aſſerit acutorum morborum naturæ adhærere uiden= tur. iam alis manifeſtò ſunt utiq; diuturni, qui iterum pro diuerſa ſecundùm tempus eorum præfinitione di= uerſas habere poſſunt ſpeties, ſeu differentias, quas omnes in uarijs tamen locis Hippo. in omnibus admiran dus conſcripſit, ab ipſis euidentibus ſermonem capiens. Exactè nanq; per acutorum memoriam habet apho. 7. primo libro dum dixit, ubi morbus peracutus eſt, ſta= tim extremos habet labores & extremè tenuißime ui ctu utendum eſt. per extremos labores ut Gale. uiſum fuit, Intelligens acceßiones & caſus omnes maximos atq; uehementißimos, cùm in ipſis ſtatim morbi incidat uigor in primis uidelicet eius diebus, hoc eſt circa pri= mos quatuor dies uel paulò ulteriùs, in quo morbi ſummo uigore prædicta duo maxima ac uehementißi= ma fiunt, acceßiones ſcilicet & caſus uniuerſi. peracu torum autem non tamen exactè libro primo de ratio=

ne uictus in morbis acutis ſub his uerbis meminit, ſorbitionem dare oportet, neq; multam neq; craſſam ſed poſt ſeptimam uel nonam ſi ualidus ſit. & iterum quibus utiq; uel quinto uel ſeptimo uel nono fieri debeat morbi iudicando &c. at de exactè acutis in aphoriſmo 23. ſecundi lib. ſub his uerbis ſcripſit. Acuti morbi in quatuordecim diebus iudicantur. acutorum uerò non exactè tertio prognoſt. oblitus non fuit, cùm inquiat, itaq; primus impetus hunc in modum finitur, ſecundus uerò ad ſeptimum producitur, tertius ad undecimum, quartus ad decimum quartum, quintus ad decimum ſeptimũ ſextus ad uigeſimum. Hi ergo ex morbis acutiſsimis per quatuor ad uiginti ex additione terminantur. Et eorum qui ex de lapſu ſiue decidentia acuti nominantur primo prognoſt. mentionem fecit, dum talia protulit uerba. Spirationis facilitatẽ exiſtimari oportet perquàm magnam uim habere ad ſalutem in omni morbo acuto qui cum ſtbre infeſtet & quatrageſimo die iudicetur. quin etiam ſexageſimi octuageſimi & centeſimi rursùs primo de morbis uulg. meminit & aphoriſmo 28. tertij libri. ſcriptum reliquit nonnullos puerorum affectus diebus quatraginta finiri, quoſdam ſeptem menſibus, reliquos ſeptem annis, nonnullos uerò ad pubertatem uſq; peruenire, quæ omnia ſimul ad clariorem diſciplinam & ægrorum uſum admodũ utilia ſunt; etenim ſua cuiuſq; uictus ſpeties eſt. at quòniam medicorum plurimis qui ex ſola temporis præfinitione morbos diffiniunt, abberrare contingit nõ tantùm circa eorũ appellationes, uerùm & rerũ quoq; ipſarum dignotiones; confundunt nàm paruas & a pe

riculo remotas febres diarias ex frigore quoddam ſeu æſtu uigilia ebrietate uel ira aut alijs ſimilibus cauſis ortas, & ſi circa primos dies terminentur, nemo tamen uel idiota uel medicus peracutas febres ſeu morbus peracutos uocare conſueuit. nec ſecus morbium ali quem cùm ſegni lentoq; motu cum interuallis à febre remiſsis ſi uſq; ad quatrageſimum extendatur nemo ſanæ mentis acutum ex decidentia nominauerit, nec ſi in decimoquarto finit acutum nuncupabit, quos tamen ſi nudas temporis præfinitiones obſeruarit acutos uel peracutos eos appellare cogetur. propterea Galen. 2. de diebus Decre. Archigenem laudabat, qui non ſolis nudis temporibus ſed motu & natura magis acutum uel peracutum morbum appellauit eum talem eſſe aſſerens qui propter motus uelocitatem periculoſus exiſtit, quapropter lucidiſsimus Gal. cunctos qui in hac re prouenire potuiſſent errores euitans, eodem loco dicebat, uides igitur nos cùm ſolutio interdum eandem temporis præfinitionem habet, uel acutum morbum uel nō acutum nuncupare. eodem modo quandoq; alium acutum alium diuturnum ipſo ſolo motu diſtinguentes. contingit nanq; morbos quoſdam quarto, ſeptimo, decimoquarto, uigeſimo uel quatrageſimo die terminari, qui non ſtatim acuti uel peracuti dicendi ſunt niſi eorum motu priùs obſeruato, hic ſi celer ſeu uelox fuerit, ſic appellandi ſunt iuxta Galen. ſententiam, ſin autem ſegnes & lenti nullo pacto acuti dicendi, Sed alio nomine nuncupandi ſunt etiam ſi intra termi num acutorum, ut diximus, finiant. Quare ex motu præſertim & non ex tempore tantum morbos præfini

ri iubet Gale. ut tertio de diebus Decreto. circa finem decretum reliquit, nàm qui breui tempore terminatur morbus, non autem celeriter mouetur ut diaria febris, hũc græci βραχυχρόνιον hoc eſt breuis temporis morbum non autem acutum appellant. huic contrarius eſt quẽ græci πολυχρόνιον nos diuturnũ ſiue longi temporis morbum appellamus, ſiue quomodocunq; aliter quis uocare ipſum malis. at acutus morbus licet omninò brachichronius quaſi exigui temporis ſit, non tamen hac ratione acutus nũcupatur, ſed propter eius motus celeritatem acutus dicitur. quia uerò ipſum celerrimè quieſcere oportet ut qui ad proprium finem properat, nàm idem eſt celeriter moueri ac ad terminum properare, erit propterea acutus morbus omninò & brachichronius hoc eſt exigui temporis. Propter motus ergo celeritatem acutus dicitur, quòd uerò diu morari eo quòd celeriter mouetur non poteſt, brachichronius appellabitur. ipſi uerò acuto morbo tardus oppoſitus eſt, ut qui non celeriter ſed ſegni & tardo motu moueatur. hic omninò polychronius nõ eſt, & ſi quilibet polychronius morbus ſit tardus; accidit enim ut propter uirium robur aut corpori raritatem paucitatem ac tenuitatem humoris ex quo fit, interdum brachichronius ſit. ita nec quilibet brachichronius acutus eſt, licet quilibet acutus exigui temporis omninò ſit, febres nanq; diariæ morbi ſunt exigui temporis, non autem acuti morbi dicuntur, cum non celeri motu moueantur, neq; magni ſint. Liquet igitur ex his quòd licet quilibet morbus acutus ſit exigui tẽporis ſeu brachichronius, non tamen hac ratione acutus appellantur, ſed

tur, ſed

tur, ſed talis dicitur quia celeriter mouetur uelociter ſ. tempora eius propria pertranſiens, ac ad ſummum rigorem properans: hac ratione is morbus ei opponitur qui tardus dicitur, quoniã ſegui & lento motu mouetur, & propterea unus ab altero iuxta Gal. ſententiam ſolo motu diſtinguitur: quod quidem confirmauit. 6. de morbis uulg. cùm dixit, acutos morbos dicimus, quicunq; propria tẽpora uſq; in finẽ uelociter ptranſeunt, & propterea nõ mirum ſi ijdem ipſi acuti morbi pro diuerſa motus & celeritate magis & minus acuti dicantur, nàm ubi ſtatim primos uidelicet quatuor dies extremos lebores habeat, in ſummoq; uigore conſiſtat, talis morbus cùm uelociſsimi ſeu celerrimi motus ſit, exactè peracutus morbus dicetur. quòd ſi in ſeptimo conſiſtat die peracutus non tamen exactè nominatur, uelocioris quidem & ipſe motus exiſtens, non tamen adeò ut is qui in quarto uel paulò ulterius conſiſtebat. at ſi in decima quarta die caſus uniuerſos ac acceſsiones extremas habeat, & pro inde in ſummo uigore conſiſtat, ſimpliciter acutus morbus nuncupabitur, celeriter quidem & ipſe propria tempora pertranſiens. uerùm non adeò ut qui in quarta uel ſeptima conſiſtebat. at ſi quidam morbi debiles ac parui circa primos dies exiſtant, uerùm quarta aut quinta die continui uehementes, acuti ſeu celeres fieri incipiant, aut ſexto uel ſeptimo die tales fiant, acuti ſed non ſimpliciter dicuntur, ad uigeſimũ uſq; diem uel decimum ſeptimum iudicati, adeò ut morbi continui acuties nunquàm poſsit plures quàm quatuordecim obtinere dies ut liquet comen. apho. 23. . 2. lib. & propterea hi quo-

que acuti ſunt. Quidem uerò celeriter à principio moti imperfecteq; intra diem uigeſimum iudicati, deinde confracta eius uehementia reliquum eius intra quatragesimum diem diſſolui conſueuit, & propterea acuti ex delapſu ſeu decidentia, aut acuti qui in quatraginta diebus iudicantur, appellari conſueuerunt. Sola itaq; motus ſpetie acutus morbus quocunq; modo talis dicatur à diuturno ſeu tardo diſtinguitur iuxta Gal. doctrinã. 2. & 3. de diebus decreto. et 6. de morbis uulg. cùm ille ueloci ſeu celeri hic uerò ſegni & tardo motu moueatur; quãuis omnis acutus morbus exigui temporis ſit ac celer, omniſq; diuturnus .i. longi temporis neceſſariò tardus: non autem è contra ut ſupra diximus. Proinde cum Gal. citra omnem ambiguitatem ac controuerſiam audacter fateri audeo, tertianã febrem eſſe acutum morbum, nec ſcio ſi quiſpiam uel idiota uel medicus reperiatur, qui hoc idẽ cõfiteri uereatur.

1. rõ. Nàm ſi apud eum acuti morbi ſolo motu à diuturnis diſtinguntur, & propterea hi acuti dicuntur quia propia tempora uſq; in finem uelociter pertranſeunt; quòd tertiana ſit huiuſmodi cunctis liquet. etenim celeriter mouetur, adeoq; uelociter propria tempora pertranſit, ut interdum ſuo motu celeri ſeptem periodos non expectaret, quod tempus ei longiſsimum eſt, ut patet apho. 59. 4. lib. neq; etiam ultra tertium progrediatur circuitum, uelut Gal. inquit 2. de criſibus, quare erit tertiana febris morbus acutus.

2. rõ. Quod ſi quiſpiam dixerit adhuc eam non eſſe morbum acutum, quæritur in quo morborum genere debeat reponi, non quidem inter polychronios, cùm hi

multi temporis morbi ſint, tertiana uerò exigui. non in numero eorum qui tardi appellantur, nàm ea celeri motu, hi uerò tardo & ſegui mouentur: neq; brachychronius morbus dicẽdus erit, quia præterquam quòd exigui temporis tertiana morbus ſit, etiam celeriter mouetur, quod brachychronijs nullo patto competit. hi enim pauci & breuis temporis ſunt tantùm non autem celeriter mouentur, ut eſt uidere in diarijs uocatis febribus. qua de re cùm neq; brachychronius, neq; polychronius morbus tertiana ſit, neq; tardus, qui uerè aut opponitur iuxta Gal. ſententiam 3. de diebus decreto, neceſſariò ſequitur quòd in numero acutorum ſit, nàm præter has nulla alia repetitur morbi differentia apud eum.

3. rõ. Quòd ſi hi morbi, qui celeriter iudicantur & ad ſuum uigorem celerrimè properant ac magni ſunt, à Gal. in comento apho. 19. & 23. 2. lib. acuti dicuntur atque ſunt, tertianã quis negabit acutum morbũ & eſſe & dici cùm celerrimè iudicetur, & magnus morbus ſit quòd autem celerrimè iudicetur cuius patet, magnum uerò morbum eſſe ei patebit qui quos magnos morbos Gal. appellat 4. meth. med. conſiderabit, trifariã enim dicit morbum eſſe magnum, uel propter afflictæ partis præſtantiam, uel propter affectus magnitudinem, uel quia cacoethe. At tertiana non una tantùm ratione magnus morbus dici debet, ut puta quia princeps pars in ea læditur cor uidelicet, cùm hæc cuiuis generi febrium cõmunis ſit, ac propterea qua febris ei hæc magnitudo aduenit, Galenus autore octauo. meth. med. uerum & propter æffectus magnitudinem morbus ma

gnus appellari debet.eſt ſi quidem tertiana magna et uehemens,quare præter id quòd febris eſt,illi quoque magnitudo adeò notabilis accedit,ut relatione aliarum febrium magna & uehemens dici poſsit, præſertim ſi ad diarias hecticas & putridas eas quæ ex frigidis ſuccis ortum ducunt,cōparetur. Cùm igitur duplicem habeat magnitudinis cauſam,& non unam tantùm tertiana ipſa,celerrimèq; ſua pertranſeat tempora ut prius diximus,iurè morbus acutus appellandus erit, ſi quæ Gale.aſſerit comento apho.19. & 23.2. lib. de acuto morb.uera eſſe concedemus.

4.rō. Eodem quoq; com. apho. 19.2. lib.duplicem fatetur eſſe acutorum morborum naturam cùm febre præſertim,nàm uel in humoribus calidis ſolis, qui nullum obſedere locum ſed æqualiter in omnibus animalis partibus apti ſunt ex ſua natura generari, uel loco aliquo patiente fiunt; ut in morbo laterali, pulmonis inflammatione,& angina, cùm ipſa tertiana ex calidis ſuccis bilioſis uidelicet generetur, (calidioribus exiſtentibus cunctis alijs qui in corpore ſunt, qui nullum obſedere locū determinatū ſed ꝑ totū corpus deferuntur,ut patet 2.de criſi. quis adeò erit inſulſus qui ipſam negabit eſſe morbū acutum ſecundùm primam ſaltim eorum naturam, cū Gal.huiuſcemodi morbos acutos nuncupet, qui ex calidis humoribus ſolis generantur citra aliquem determinatum locum patientem, (quàmuis non ipſis ſecundum naturam ſe habentibus ſed putreſcentibus tertiana fiat) ut Gal uiſum eſt 2. de criſibus,cùm dixit quòd febris acuta, uel aliquo humorum putreſcente,uel membro inflammatiorem pa=

tiente generatur. uerùm cùm nec pituita nec melancholicus ſuccus putreſcens acutas febres pariat ut cuiq; liquet, ex his nanq; morbi longi ſeu diutini fiunt eodem Gal.autore com.apho.19.2.lib. ſequitur quòd ex bile putreſcente febris acuta generetur. qua de re tertiana febris acuta erit, cùm ex bile putreſcente ortum habeat.

5.rō. Ad hæc quis unquam tertianam eſſe morbum acutum dubitabit. Si Gal.uerba inſpiciet & intelliget, quæ comento apho.59.4.lib.ſcripſit? ſunt autem talia. ſicuti igitur in morbis continuis acutorum quidem morborum terminus eſt quartusdecimus, peracutorum uerò ſeptimus, ſic in intermittentibus longiſsima tertiana febris terminum habet circuitum ſeptimum. Rurſus autem ſicuti in peracutis morbus poterat iudicari quinto, quarto & tertio die ſic & in tertiana eiſdem circuitibus fieri ſolutio poteſt non expectante natura ſeptimum. cùm igitur Gal.dixerit ſicuti in morbis continuis acutorum quidem morborum terminus eſt quartus decimus, peracutorum ſeptimus, & demùm addidit ſic in intermictentibus, quærendum eſt de quibus intermittentibus loquitur, de acutis uidelicet an de tardis & diuturnis. non eſt dicendum de tardis & diuturnis cum tertiana non ſit huiuſmodi, præter id quòd falſum eſſet illud quod aſſerit, longiſsimum. ſ. terminum earum eſſe circuitum ſeptimum, cùm multæ non exquiſitæ tertianæ reperiantur, adeo tamen diuturnæ ut non modo ultra ſeptimum circuitum protendantur, ſed ultra decimum uigeſimum et interdum quatrageſimum. Nec ualet ſi dixeris, de intermittentibus brachychro=

nijs eum fuiſſe loquutum, quoniam & comparatio fru=ſtra eſſet, et nihil utile cõcluderet Gal. in prædictis uerbis acutos morbos continuos cùm brachychronijs intermittentibus cumparans, qui alterius generis ſunt morbi. præter id quod iam probatum eſt tertianam de numero eorum non eſſe. Quare uelis nobis fateri cogeris quòd de intermittentibus acutis loquatur cùm dixit, ſic in intermittentibus longiſsima tertiana febris ter=minum habet circuitum ſeptimum, tertianam ipſam exquiſitam acutum morbum intermittentẽ nuncupans, quod inſuper uerba eius ſonant: nàm cur prius oportuiſſet dicere ſicuti in morbis continuis acutorũ quidem morborum &c. fruſtra utiq; appoſuiſſet uerbũ illud continuis, ſed ſatius fuiſſet dicere, ſicut in morbis acutis, uerùm quoniam percipiebat Gal. quòd in numero acu=torum morborum comprehenduntur & continui & intermittentes, propterea utroſq; comparauit, ſignifi=cans quòd uelut ſe habet decimus quartus dies in acutis continuis, quia ultimus eſt eorum terminus, ſic in intermittentibus acutis ut in tertiana ipſa, ultimus ter=minus eſt circuitus ſeptimus. quod enim in continuis una dies ualet, hoc in intermittẽtibus acceſsio; et prop=terea tertiana poterit ante ſeptimũ circuitum iudicari ut puta in tertio, quarto uel quinto circuitu, uelut per acutus morbus in eiſdem diebus ſeptimum diẽ non ex=pectans. erit deniq; tertiana exquiſita acutus morbus intermittẽs, ſi præpoſita Gal. uerba ueritatẽ cõtineãt.

6. rõ. Rurſus ſi uerum eſtonbilioſum ſemper acutos morbos operari Gal. decreto com. apho. 32. 7. lib. qui tertianam negabit eſſe morbum acutum eius ſententiæ

ac ueritati ex aduerſo pugnabit;cùm & ipſa ex bile ortum habeat. quinimmò ſi qui ualet ex ſincerabile morbus gigni, ille præcipuus erit exquiſita tertiana At fortè dices Gal. pro ſemper intellexiſſe ut pluri=mum ut ſenſus ſit uerborum eius,biliosum ſemper hoc eſt ut plurimum operari acutos morbos:poſſent fortè Gal.uerba hoc modo exponi ni uſus fuiſſet aduerbio græco (αἰεὶ) quod nullibi compertum eſt aliud lati=ne ſignificare quàm ſemper,qua propter hic pro ſem=per exponere ut plurimum ſiue magna ex parte peni=tus falſum eſt,ut cuilibet qui græcas literas callet ma=nifeſto liquet.Erit itaq; ob id acutus morbus tertiana, quia bilioſum ſemper acutos morbos operatur.

7.rõ. Quòd inſuper tertiana febris acuti ſit,patet ijs qui Gal.uerba inſpicientes 6.de morbis uulg.ea intel=ligere uelint;nã textum Hip.expones in quo febrium differentias conſcribit ſuper Hip.uerba,aliæ uerò acu tæ,inquit Gal.de caliditate celeriter manui occurren=te,ſuumq; ipſius uelocem motum oſtendente,te intelli=gere opus eſt.ex quibus uerbis conſtat quod eas febres acutas Hip. & Gal.appellant,quæ ſua caliditate cele=riter manui occurrunt,ſuumq; uelocem motum oſten=dunt.At qui tertiana huiuſmodi eſt,ipſius nanq; calidi tas non uelociter modo ſed uelociſsimè manibus occur=rit,quod cùm pateat ad ſenſum,alia probatione mini=mè indiget; tùm agitur quia ſuum ipſius uelocem mo=tum oſtendit hacq; ratione eius caliditas celeriter ma=nui occurrit,tum etiam quòd ſeptenis circuitibus,quod tempus longiſsimum eſt, iudicatur Hip. autore apho.

8.r.59.4. lib.erit tertiana febris acuta. Libro quoque

8.de Hip.& Plat.dec.redarguens Plat. Gal.de cauſis generatiōis febris tertianæ atq; quotidianæ inquit,acutiſsimas & ardentiſsmas febres à flaua bile oriri et tertianā ex ardentiū genere eſſe.at ſi tertiana ex genere eſt ardētiumfebriū,neceſſario et acuta febris erit,neq; n.una ardēs febris eſt quæ nō acuta dici poſsit ut in expoſitione febris acutæ patet.hoc idē confirmauit lib.de Palpi.trem.rigore & euulſione dum dixit,tritæi quidem exacti ſi qua nota euidens ſit eſt à rigore: quòd cùm uehementibus rigoribus inuadant paroxyſmi nullus autem uel non ſanæ mentis febrem in hanc in ſucco frigido fieri affirmet,cùm genere ardens ſit 2.c.uides igitur quo pacto tertiana cùm genere ſit ardens, acuta quoq; febris dicēda erit,niſi aſſerere audeas ardētem aliquam febrem non eſſe acutā quod penitus Hip. & Gal.doctrinæ ac ueritati pugnat; nàm quæ uis ea ſit ex calidis procreatur ſuccis bilioſis præſertim quorum natura eſt acutos morbus generare, qua ratione fit ut cùm ardens febris a Gal. dicatur tertiana non minus & acuta dici debet,cùm enim ex bile ortum habeat febris utiq; erit multam & acrem habens caliditatem eodem teſte 4. de rat.uictus cuius naturæ acuta febris eſt.

9.rō. Amplius cùm quælibet continua febris idem habeat genus cū ſingulis intermittentibus,ut puta quotidiana continua cum intermittente, & quartana continua cum intermittente, & exquiſita febris ardens cum exquiſiia tertiana,ut decretū reliquit Gale. 2.de criſi.& cùm quatuor in uniuerſum ſint morborum genera ex motu, & tempore diſtincta eo. Gale. teſte tertio de diebus decre. duo uidelicet ex motu

præcipuè, & duo ex tempore, de neceſſitate ſequitur quòd in eo genere, in quo reponitur quælibet prædictarum continuarum febrium, in eodem & intermittens reponatur ſibi correſpondens, at cùm in genere acutorum morborum, acutorumq; febrium, quæ exquiſita ardens eſt omnium conſenſu contineatur, in eodem quoque genere exquiſitam tertianam contineri oportet, alias diuerſum haberet genus ab ipſa exquiſita ardenti febre, quod manifeſtò Galen. dictis pugnat, præter id quòd in nullo aliorum genere contineri poſſet, ut ſuperiùs oſtenſum eſt. quapropter optimè Gal. eodem ſecundo libro de criſibus dicebat, acutiſſimas maximeq; adurantes febres hoc ſolo à tertianis differre, quòd in his flauæ bilis humor in uaſis una cum ſanguine continetur, in tertianis uerò cum uehementer moueatur, per ſingulas corporis partes diſſeminatur; quàmuis in eo qui utrunq; facit morbum humore communicent. idem eſt ergo earum genus, eadem ambarum cauſa, ambæ ex neceſſitate acutæ ſecundùm magis & minùs tantùm ratione locorum diuerſorum diſcrepantes, qua ratione exquiſita febris ardens poterit acutiſſima atque ardentiſſima nuncupari prout Galen. eam appellat; ipſa uerò tertiana acuta atq; ardens prout ubiq; locorum eius uerba ſonant.

10. rō. Nec minùs tertianam eſſe acutum morbum ex his quæ Gal. ſecūdo prognoſt. aſſerit percipere poſſumus, quo loco diſcrimen afferens inter extremarum partiū refrigerationem in diutinis morbis, & eam quæ in acutis accidit circa acceſſionum principia, duplicem naturam acutorum conſcribens qui cum febre fiunt, unam,

cum inflammatione in uiſceribus, & reliquam ſine ea dixit quòd in morbis acutis cum inflammatione propter inflammationis magnitudinem in uiſceribus fatigantis, parùm ſanguinis in omne permeat corpus, plurimum uero eius in parte inflammatione affecta includitur; & ob eam rem licet extremæ partes frigidæ ſint, mediæ tamen corporis partes quæ ſunt thorax & uenter admodùm calent. Horum morborum idem met Gal. meminit comento aphoriſmò.48. quarto lib. & primo, ſeptimo libro eandem eorum afferens rationem. demum ſubdit. *at uerò per morbos acutos interdum annotatio cum rigore præhendens aut refrigeratione, non ſolum extremas corporis partes ſed etiam cutem circa coſtas ac uentrem frigidas reddit, ea quidem circa uiſcera uitium non oſtendit.* Cùm in hac uerborum ſerie acutorum morborum Gale. meminerit in quibus annotatio cum rigore præhendit, quærendum ab eo de qua febre loquutus ſit, non erit dicendum ꝙ de quartana, quoniam licet cum r gore inuadat, inter diuturnos morbos connumeratur. Ergo de tertiana, nã hæ duæ tantùm febres cum rigore inuadunt. at ſi de tertiana quæ cum rigore inuadit Gale. intellexerit cùm hoc proprium ſit ipſius exquiſitæ tertianæ, quis audebit eam negare eſſe morbum acutum? Dicet fortè quiſpiam Galenum per rigorem horrorem uoluiſſe intelligere & propterea peracutam febrem cum rigore præhendentem ſemitertianam ſignificauit; quæ quidem ex Hip. ſententia primo de morbis uulg. acuta eſt, aut de aliqua alia continua quæ cum horrore inuadit intellexit, poſſunt enim quædam eſſe huiuſmodi Hip=

pocrate autore primo de morbis uulg. & Galeno primo de arte cur. ad Glauc. Huic obijci uolo nullibi Gal. per rigorem horrorem intellexiſſe, immò inter eos libro. 10. meth. medendi & 2. de cau. ſymptω. diſcrimen non minimum conſcripſit, aſſerens, rigorem propter multitudinem, ac excremẽtorum animoniam impetuſq; celeritatem, cùm per ſenſibilia corpora ferantur, atq; ob laborantis uirium infirmitatem fieri. contrà horrorem excitari ubi & qualitas eorum & impetus uelocitas eſt remiſſa, tum etiam copia minor, ac uis naturalis triſtanti obſiſtit. ex diuerſis deniq; cauſis omninò cùm fiant rigor & horror, nequaquàm poterit nec à Gale. nec ab alio quouis alterum cum altero confundi. qua de re nec de ſemitertiana Gal. dicta uerificari poſſunt cùm eius non tantùm cum horrore præhendat acceßio, immò horrifica ſit, maiori ſcilicet acceßionis parte ab horrore occupata, qui medium eſt rigoris & frigoris, nec de continuarum aliqua intelligi poſſunt cùm omnis continua febris ut idẽ teſtatur ſecundo de diffe. feb. ſuaptenatura ſi exquiſita eſt horrorem nõ habeat neque rigorem. quàmuis Hip. primo de morbis uulg. & Gal. primo de arte cur. ad Glauc. aliquam ex continuis febrem incipere poſſe cum paruo rigore affirmauerint, qui tamen paucißimi ac minimi ſunt, ut Hip. eodẽ loco taſtatur, quẽ Gal. exponens aſſeruit per paucißimos rigores Hippocratem horrorem uoluiſſe iudicare: cùm nanq; ſcriptum reperitur paruus ſeu minimus aut paucißimus rigor, poſſumus immò debemus horrorem intelligere, at non poſſumus ſi ſimpliciter rigor compertum ſit. Cum rigore igitur retulit Gale.

ſecũdo prognoſt. annotationes peracutos morbos præhendere & non cum pauciſsimo ſiue paruo rigore. quadere de horrore minimè intelligendum erit, ſed de uero rigore qui nõ niſi in tertianis & quartanis, cùm earũ acceſsiones inuadunt, conſpicitur. at cùm nequeant eius dicta de quartana ueritatem habere, non enim eſt ipſa morbus acutus, neceſſariò de tertiana uerificabuntur. & propterea inter acutos morbos connumeranda erit.

11. rõ. Vlteriùs ſi Hippo. primo de morbis uulg. ſemitertianam febrem appellat horrificam continuam & acutam, cùm horrorem ſuſcipiat à quotidiana & tertiana ſimul, quoniam medium quoddam eſt inter tertianæ rigorem & frigus quotidianæ eueniens, continua autem ſit propter quotidianam quæ continua eſt, quæret quiſpiam à qua iſtarum febrium acuitatẽ habeat, & non erit dicendum quòd à quotidiana, nàm ipſa inter tardos morbos ac diutinos comprehenditur, etiam ſi continua ſit, & non inter acutos, quoniam non eſt celeris motus, nec ab utriſq; ſimul uelut horrorem ſuſcipit, nam quod ex ſua natura quotidiana ſola non habet, etiam cùm alteri coniungitur, ex ſe tribuere nequit, at acuitatem ipſa nequaquàm habet, cùm nec ipſa febris acuta ſit, ut tum ex eius motu, tum ex eius caloris qualitate conſtat, ergo nec cum alteri febri copuletur acuitatem illi præſtabit, relinquitur ob id propterea acutam febrem ſemitertianam dici, quoniam tertianam habet coniunctam qua ratione fit ut ſi per eam ſemitertiana acuta febris dicatur, ꝙ ipſa quoq; tertiana febris acuta ſit. congruum inſuper erit cùm

tria in ſe complectatur ſemitertiana, horrorem uidelicet cotinuitatem & acutiem, unum habeat ex quotidiana continuitatem uidelicet, reliquum ex tertiana, acutiem ſcilicet tertium uerò horrorem ab utriſque, quæ omnia confirmare uidetur Gal. ſecundo de diffe. feb. dum inquit quòd ubi tertiana exuperat febris, magis erit horrifica ſemitertiana, & aliquid rigoris in acceſsione aſſumit, ſtatim itaq; calidior talis eſt & ardentior, ac celeriùs peruenit ad conſiſtendi uigorem, ubi uerò pituitoſus exuperat ſuccus, frigus extremarum partium exuperabit, & horror paruus erit, pulſuſq; contractio fortior ac diutinior eſt, & lentè acceſsio increſcit, multoq; poſt tempore uiget, non tamen ſitim efficit neque ardorem, & poſt pauca ſubdit incrementum uerò poſt initium propter tertianam facilè ſuſcipit caliditatem, atq; ad conſiſtendi uigorem feſtinat, propter pituitoſum autem tardè, citiùs igitur aut tardiùs decreuit ad ſummum uigorem ſemitertiana, potiſsimùm quæ non exquiſita eſt, prout tertiana magis uel quotidiana in ea exuperat. nam exuperante tertiana celeriùs ad ſummum rigorem acceſsio deuenit, ſtatimq; calidior & ardentior erit talis febris, ac ſi quotidiana, & diuturnior erit lentèq; acceſsio increſcet, & multo poſt tempore rigebit, ut ex prædictis Galen. uerbis conſtat, quo fit ut nullo modo acuta appellari poſsit ſemitertiana propter quotidianam, cùm ex ea oppoſitas penitus conditiones excipiat, tardum uidelicet motum, diuturnitatem, & neq; ſitim neq; calorem cauſet, à tertiana uerò celeritatem motus, ardorem, caliditatemq; maiorem ac ſitim ſuſci=

pit,quæ omnia acutis febribus inſunt; quarè cùm pro=
pter tertianam quam coniunctam habet ſemitertiana,
acuta febris dicatur, & ipſa quoque tertiana acuta
febris erit. quòd ſi dixerit quiſpiam copulatam tertia
nam cum quotidiana quando ſemitertiana fit, non eſſe
exquiſitam ſed notham, in idem incidet, nàm nec acuta
dici poteſt notha tertiana, niſi propter bilioſum ſuc=
cum qui in ea redundat, qui cùm ſincerior ſit in exqui=
ſita tertiana, quàm in non exquiſita, acutior erit ſe=
mitertiana quæ cum exquiſita tertiana compoſita eſt,
quàm ſi cum non exquiſita componatur; & ſi cum non
exquiſita copuletur, quotidiana licet ab ipſa tertiana
acuitatem habeat, quæ non exquiſita eſt, precipuè ta=
men eam acquirit, propter flauam bilem redundan=
tem in ipſa tertiana notha, & non propter permixtio
nem alicuius alterius ſucci melanchonici uidelicet uel
pituitoſi, ex quibus, ut declarauimus in Gale. doctrina,
diutini & non acuti morbi excitantur.

12. rō. At quid amplius in hoc tempus terere opus eſt,
diuerſiſq; rationibus & auctoritatibus ueritatem hāc
fulcire tento, cùm ipſemet Gal. eam comento aphor. 29.
tertij lib. apertiſsimè fateatur, quo loco cùm Hippo. in
aphoriſmo conſripſiſſet, nonnullos morbos qui iuue=
nibus eueniunt, inter quos febrium meminit acutarum,
exponens Gale. Hippocratis uerba, inquit, cùm uerò
non ſat plenè de acutis febribus dixiſſet, neq; enim di=
cere ſimpliciter oportebat acutas, quæ & in pueris ni=
hilominus fieri uidentur, ſed ex acutis tertianas maxi
mè & febres ardentes, hæ enim præ cæteris febribus
ſunt bilioſiſsimæ & plurimæ iuuenibus accidunt, quo=

niam & flaua bilis hac ipſa ſuperabundat ætate, in qua morbi tales in ſummo uigore conſiſtentibus accidunt. per quæ uerba liquidò oſtendit Gale. tertianam eſſe in numero acutorum morborũ acutarumq́; febriũ, & reddens cauſam, cur ipſa & ardens febris plurimùm iuuenibus accidunt, dixit quoniam tertiana & febris ardens inter cæteras febres ſunt bilioſiſſimæ, bilis uero plurima iuuenibus ratione ætatis redundat. Ex quibus uerbis colligo bilioſas febres eſſe acutas omnes, & quantò bilioſiores fuerint, tãtò acutiores. at ſi quiſpiam forſan dixerit Gal. de continuis tertianis & non de intermittentibus loqui, cùm dixit, ſed ex acutis tertianas maximè, ei reſponſum ſit, nullibi compertum eſſe apud Galen. per tertianam abſolutè prolatam intellexiſſe continuam, ueluti neq; per quotidianam uel quartanam, ſed perpetuò cum appoſitione continuam, ut in ſexcentis locis patet, immò comento aphori. 59. quarto lib. aſſeruit nõ modò Hippocrates, ſed omnium Græcorum cõſuetudinem eſſe tertianã ipſam aliquando cùm adiectione exquiſitam, aliquando ſimplici appellatione, tertianam ſcilicet tantùmmodò nominare; uelut ipſe quoq; conſueuit primo de morbis uulg. & ſecundo de diffe. febr. non ſemel tantùm eam ſimplici appellatione nominare. qua de re ſiquis uellet in prædictis Gal. uerbis per tertianas, continuas intelligere, non modò Hippocratis & omnium græcorum conſuetudinem euerteret, uerùm eundem Galenum deſtrueret eum nõ intelligendo, eiuſq; dictis falſum omninò ac contrarium ſenſum tribuens; cùm igitur per tertianam abſolutè prolatam in Hippo. & Gale. doctrina

continuam intelligere, omninò quiſpiam nequeat, eāq; dixerit eſſe Gal. acutum morbum, ac acutam febrem, uelut etiam fuſiſſimè nonnullis rationibus probaui= mus, ualeant perpetuò qui eam nō eſſe huiuſmodi perti naciter ſibi ipſis perſuaſerunt, ſuam ipſorum opinionē quibuſdam Gal. dictis fouere cogitantes, quæ quo ue= ritas promptiùs pateat, in medium afferre ac expone= re non piguit, ſimulq; eorum rationes, quibus eà tueri conantur, ſoluere non prætermittam, interim Arabum principem, qui huic Galeni opinioni ac ueritati adhæret non prætercam potiſſimum cum Galeni ſe eſſe inter= pretatur fateatur. libro enim quarto fen. prima cract. primo capi. quarto, inquit. & tertiana pura, & cauſon ſunt de acutis non ualdè, & eodem libro. & fen. tract. ſecundo, capi. quarto dicebat, & tertiana quidem pu= ra eſt acuta propter ſubtilitatem materiei, & eius cali ditas eſt magna mordicatiua propter fortitudinem co= leræ. Qui tamen tertianam contendunt non eſſe mor= bum acutum, hac prima ratione credunt id confirma= re, de ratione nanq; morbi acuti ſi cum febre ſit, in= quiunt, eſt, quòd ſit cum febre continua, ſed tertiana non eſt huiuſmodi, igitur non eſt morbus acutus. ma= iorem eſſe Gal. aſſerunt in comento aphori. 30. quinto libro; quo loco dixit, ſi enim ſit cum febre morbus, neceſſe eſt ipſum febres habere continuas. talis enim eſt morbus acutus. Huic primò reſponſum ſit, falſum eſſe, quòd de natura omnium morborum acutorum etiam eorum qui cum febre ſunt, ſit, eſſe cum febre continua, & cùm illud confirmant Galen. auctoritate dicimus, quòd uelut apud Hip. illud uerbum græcum

αναγκη

ἀνάγκη quod latinè ſonat neceſſariò non facit enunciationem talem, quòd impoßibile ſit aliter ſe habere ſeu perpetuam, ut idem met Gal. teſtatur comen. apho. 53. ſexto lib. ſed quòd magna ex parte Sole ita accidere, & propterea non tantum in eo aphoriſmo, ſed in alijs cunctis eo utitur hic: quàmuis res ipſæ non ſemper eodem modo eueniant, & ſi figura dicendi perpetuitatem quandam indicet. Sic apud Galen. dicendum erit quòd per illud uerbum ἀνάγκη uoluit intelligere quod magna ex parte conſueuit accidere, ut ſenſus uerborum eius ſit, ſi enim ſit cum febre morbus, neceſſe eſt ipſum, hoc eſt magna ex parte, febres habere continuas, non propter hoc abnegans febrem aliquam intermittentem eſſe morbum acutum, uel & rectiùs dicendum falſum eſſe id quod primò aſſerunt, ac Gale. auctoritatem haud eſſe ad propoſitum: nàm cùm duplex ſit acutorum morborum cum febre natura, una in humoribus calidis qui nullã obſedere propriam ſedem, altera cùm loco aliquo patiente, ut potè ortis in uiſceribus inflammationibus quibuſdam, eodem Gal. autore comen. apho. 19. ſecundi lib. cùm Galen. dixit ſi enim ſit cum febre morbus, neceſſe eſt ipſum febres habere continuas, talis enim eſt morbus acutus, de eis intellexit morbis acutis, qui aliquo loco patiente fiunt, inflammatione uidelicet uiſcus aliquod & præſertim princeps fatigante, quorum morborum natura eſt, quòd neceſſariò atq; perpetuò ſunt cum febre continua, & non de eis uerba fecit qui in humoribus calidis fiunt qui nullum obſedere proprium locum id autem oſtendunt apertißimè uerba eius dum aſſeruit, ſi

enim ſit cum febre morbus, ut ſecluderet eos ab his, qui ſine febre fiunt, parte etiam aliqua patiente, ut apoplexia. neceſſe eſt inquit hunc eundem morbum febres habere continuas. præſupponit itaq; primò aliquem fieri morbum acutum ad quem febris ſequatur, illam demum aſſerens, ex neceßitate debere eſſe continuam, quod quidem in nullo alio acutorum morborum genere ueritatem habere poſſet, niſi in his, quas ſuprà diximus inflammationibus ortis uidelicet in uiſcerum aliquo, ut in morbo laterali, pulmonis inflammatione, angina, & alijs huiuſcemodi morbis, quaſdam determinatas ſedes fatigantibus. Ex quibus conſtat Galen. non id aſſerere, quod iſti putant in prædictis uerbis, febrem uidelicet omnem acutam neceſſariò eſſe continuam, ſed eam dixit neceſſariò eſſe continuam, quæ ad aliquem morbum acutum ſequitur, ut puta qui aliqua determinata parte patiente fit, uelut in alicuius uiſceris inflammatione conſpicitur, non propterea negans per hec uerba, quòd aliqua febris acuta ut diximus poßit eſſe intermittens, & propter hoc falſum eſt quod iſti dicunt omnium acutorum morborum naturam propriam eſſe, ut febrem continuam habeant, cùm in ea acutorum natura quæ in humoribus calidis fit ſolis, qui nullum obſedere locum, ſed æqualiter in omnibus animalis partibus apti ſunt ex ſua natura generari ueritatem haud habeat uetuti ſupra probauimus. At mox quas diximus oppugnabit quiſpiam nullibi aſſerens horum morborum Hippo. nec Gal. meminiſſe. Cui reſponſum dabimus & horum ambos mentionem feciſſe, ut liquet his qui non corticem tantùm,

ſed internam medullam eorum uerborum guſtarunt. nàm cum Hippo. primo prognoſt. ait ſpirationis facilitatem, exiſtimare oportet per quàmmagnam uim habere in omni morbo acuto, qui cum febre infeſtaret quatrageſimo die iudicatur. non ne eorum morborum meminit acutorum, qui etiam cum febre intermittente fiunt dum aſſeruit qui cum febre infeſtat, non addēs continua? At fortè diceret quiſpiam, quòd licet illud non appoſuerit, tamen de continuis tantùm uoluit intelligere, uerùm hic præter id quòd uerba Hip. peruerteret, ac ea falsè intelligere oſtenderet, Galeno quoq; directo pugnat, cùm ſi de eis tantùm loqui uoluiſſet, appoſuiſſet utique continua, haud ignorans quòd per febrem ſimpliciter dictam intermittentem, & continuam, ac forsè magis intermittentem qui uis intelligere poſſet. pugnat quoq; Galeno qui ſecundo de diebus decreto. Hippocratem à quorundam calumnijs defendens qui illa impoſuerant ſibi ipſi pugnantia ſcripſiſſe de morbis acutis, cū aliter in aphoriſmis, aliter in prognoſticis ab eo ſcriptum reperiatur, ponderans prædicta Hip. uerba de facili ſpiratione in morbis acutis, inquit quòd niſi ipſe Hip. cognouiſſet acutorum duplicem naturā, non ſanè diſtinxiſſet cum appoſitione quadam ſuam ſententiam, uerùm ſimpliciter dixiſſet, ꝙ facilis ſpiratio in acutis morbis magnum ualde momentum ad ſalutem habere putanda eſt, nunc autem cùm huiuſmodi dictionem ſimpliciter acutos declaraturam ſciret, non tamen ita, uerum, cum his etiam alia cōplecti uellet, non ſine ratione appoſuit, primùm quibus febris copulatur non adſcribens continua, ꝙ abſq-

lutè acutorum erat proprium . quibus uerbis cauſam Gale. reddit cur, in prædicta dictione cùm dixit qui cũ febre infeſtat, non addidit continua inquiens, quia uolebat Hip. id, non tantùm uerificare in abſolutè acutis uerùm in alijs. nàm ſi uoluiſſet eius dicta ueritatem habere in abſolutè acutis tuntùm, oppoſuiſſet illud uerbum continua, quod abſolutè acutorum erat propriũ. cùm igitur illud non abſcripſerit, & propterea ut inquit Gal. dictum Hip quod de facili ſpiratione ſcripſit in alijs acutis uerificatur, neceſſariò ſequitur aliquem acutorum morborum, non tamen abſolutè & ſimpliciter eſſe cum febre intermittente iuxta Hip. ſententiam. Sed mox quiſpiam rursùs inſtabit inquiens, hoc quod diximus Hippocrati pugnare, qui primo de rat. ui. in morbis acutis fatetur acutorum morborum febres omninò eſſe continuas, huic reſponſum uolo primo Hipp. eorum meminiſſe acutorum morborum, quos priſci acutos nominabant, ut pleuritides, peripneumoniæ, phrenitides &c. & propterea ad eorum mẽtem dixit, horum omninò febres eſſe continuas, nàm hi tantùm à priſcis acuti morbi nuncupabantur. uel dicas ſi ex propria ſententia illud uerbum τὸ πάμπαν ſenſit, non ſemper omninò, ſed interdum magna ex parte latinè ſonat. quare in morbis acutis magna ex parte febres eſſe continuas Hipp. retulit id, quod nec nos ſuprà negauimus. uel et rectius quod de his acutis morbis ibi loquitur, qui propriè & abſolutè acuti nominantur, hi ſunt cùm determinata parte affecta inflammatione uidelicet orta in aliquo uiſcerum, uelut ſeries uerborum eius ſonat, ut quiuis poterit uidere, quos

inſuper idem Hippo.primo de morbis uulg.acutiſſimos nuncupat maximos ac grauiſſimos, in his nanq; omninò febris eſt continua. at in alijs qui alterius ſunt naturæ non inconuenit interdum febres eſſe intermittentes, uelut ſuprà declarauimus. nõ ergo Hippocrati pugnat dicere aliquem morbum eſſe acutum eum febre intermittente,modò de abſolutè acutis non intelligatur,maximis ac grauiſſimis morbis,uelut ipſe primo progno. in prædicta dictione, tacitè confeſſus eſt ut Gal.placuit uerùm quauis loco eum fateri inueniatur, acutos morbos omninò eſſe cum febre continua de abſolutè acutis, maximis grauiſſimis & acutiſſimis intelligendum erit; hi nanque ſunt qui omninò cum continentibus febribus fiunt, ac propriè acuti nominantur ut Galen. uiſum fuit libro tertio de difficult.reſpi.ea parte qua Hippo. uerba primo de rat.ui.conſcripta hoc modo exponit. Quòd uerò aliqua intermittens febris acutus morbus ſit,apertiſſimè Gal.oſtendit ſecundo prognoſt.ut diximus ſuprà; inſuper & ſecundo de diebus.Decre.dum inquit, nonnulli autem ſtatim ab initio morbi, uelut prohibiti tardeq; moti & nullam interea ſubitam mutationem moliti ad quatrageſimum producuntur. duplex autem horum quoq; natura eſt, uel enim acceſſionum remiſſiones in exactam integritatem finiunt, uel continua febres ſemper durat, & ſubdit, tales etenim acutorum naturæ adhærere uidentur,iam alij manifeſtò ſunt diuturni, connumerat hic ut liquet,Gal.morbos acutos cum febre intermittente, nàm de his ſermonem faciens, ultimo loco dixit,alios ab his quos con ſcripſerat omnes eſſe diuturnos,hoc idem patere pote-

rit cui uis eius uerba inſpicienti quæ aſſerit de acutis morbis in comento apho.19.ſecundi lib.& quæ de ter tiana ſcripſit comen.apho.59.quarti lib.ſed circa hoc iterum.hæſitare contingit.nàm idem Gal.comen.apho. 7.primi lib. fatetur febres ab acuta morbis eſſe inſeparabiles, & comento præallegati apho. 19. ſecundi lib. in acutis morbis dixit febres omninò eſſe cõtinuas, comen. quoq; aphori.primi. ſeptimi libri auctoritate Hip,ſcriptum reliquit, acutos uocari morbos,quorum febres omninò ſunt continuæ. at ſi eorum quæ mox di ximus non fuerit oblitus,promptiſsimè hæc Gal. uerba conciliabis, nàm cùm dixit à morbis acutis febres eſſe inſeparabiles de abſolutis, ac exactè talibus loquutus eſt, ut de cauſa uel reliquis morbis qui cum parte patiente fiunt inflammatione uidelicet orta in uiſceribus, qui quidem abſolutè acuti dicuntur, & propterea nec cum eis nos febrem intermittentem copulamus, uerùm in alia acutorum morborum natura illud fatemur, ut ſuprà oſtendimus. ad reliquas Gale.auctoritates bifariam quoq; reſpondere poſſumus, ut putà ſimilem afferendo reſponſionem cum acutorum dictinctione, et inſuper aſſerentes ipſum uti uerba τοῦ πίπαν, quod non modò latinè ſignificat omninò, ſed plurimùm & magna ex parte, ut uelit Gale.non omninò ſed magna ex parte febres continuas à morbis acutis eſſe inſeparabiles, quàmuis prima reſponſio congruentior ſit.at qui rursùs dices Gale.tertio prognoſti.uoluiſſe morbũ acutum intelligi cum magnitudine quadam ac febre con tinua, & ſubdit,ſi enim non ita fit, quàmquàm circa decimumquartum ſoluatur diem,aut etiam citiùs eiuſ=

dem appellationis nequaquàm cenſemus;at dicimus nos Galenum eo loco narrare differentias morborum ſecundùm diuerſas temporum præfinitiones,quo propter circa ea ambigit tum de morbo acuto qui interdum decimum quartum diem pertranſit, protenditurq; uſq; ad uigeſimum, tum etiam quòd nonnulli alij morbi etiã ſi in quatuordecim diebus finiant aut citiùs, acuti non ſunt appellandi, niſi hi & magnitudinem quandam habeant & ſint cum febre continua, uerum ipſe fatetur, quoniam hi propriè acuti ab eodem Galeno nominantur tertio de difficulta. reſpira. & abſolutè acuti nuncupantur ſecundo de diebus decreto. quòd alijs ſint qui non ita propriè abſolutè ſeu exactè acuti dicantur; non negans quinimmò & ſecundo progno. & ſecundo de diebus de creto.ac comento 19.apho.ſecundi lib.ſæpius allegati,ſexcentiſq; alijs in locis illorum meminit, qui autem exactè ſeu abſolutè acuti dicuntur hi & magnitudinem habeant, ac febrem continuam oportet. at qui non ita abſolutè ſunt ſatius erit quòd ad ſummum uigorem celerrimè properant, ac magni ſunt iuxta eiuſdem Galeni ſententiam comen.apho.23.ſecundi libri; ſiue continua fuerit febris ſiue intermittens. & ne ſæpius eadem repetantur, dicimus quòd ubicunq; in Hippo.& Gale.comentarijs fuerit compertum acutos morbos omninò eſſe cum febre continua, perpetuò de exactè ſeu abſolutè acutis intelligendum erit, quos morbos Hippo.primo de morbis uulga.acutiſſimos maximos ac grauiſſimos nuncupauit, & ut Gale.exponit tum in febribus eueniunt, quæ uocantur propriè ſinochi, tum in alijs iuxta quæ ſingulis progrediuntur ac=

ceßionibus ac initia efficiunt, incrementa, uigores, & inclinationes manifeſtas, nec tamen ad integritatem ueniunt, inter quos nolumus tertianam connumerari, uerùm fatemur in alia acutorum morborum natura compræhendi, nec id eorum dictis pugnare, immò ſatis conſonum eſſe cenſemus, ut abundantißimè probatum eſt. non eſt igitur de ratione cuiuslibet acuti morbi, q̃ ſit cum febre continua iuxta Hip. & Gal. decreta, ſed eorum tantùm qui exactè, ſeu abſolutè tales dicuntur, quàmuis quidam ſibi ipſis licet falsò illud perſuaſerint. Ampliùs tertianam non eſſe morbũ acutum alia ratione probare tentant, nàm cùm acuti morbi ex eorum natura periculoſi ſint, ipſa uerò tertiana periculo uacet, ut patet auctoritate Hip. apho. 43. quarti libri & Gal. cùm in eius comento, tum etiam primo de arte cura. ad Glauc. dum aſſerit eam eſſe mitißimam, & minimè periculoſam, ut potè quæ nec ex inflammatione aliqua, neq; ex maligna humorum putredine occaſionem habeat, propterea quia intermittit; qua de re non erit morbus acutus. at quòd periculoſi ſint acuti morbi cum Hippo. confirmare conantur, qui primo de rat. ui. inquit, eorum plurimos enecare, & primo de morbis uulg. eos aſſerit præ cæteris omnibus eſſe lethales. hoc inſuper corroborant Gale. auctoritate ſecundo de diebus decreto. qui Archigenem ſummopere laudabat quòd acutos morbos non nudis temporibus ſolis ſed motu & natura appellauerit, eos uidelicet quibus motus uelox et ſubitò periculo adueniũt, hos quoq; cum periculo coniunctos eſſe, teſtatur idem Gal. ex propria ſententia eodem met. lib. primo de morbis uulga.

At ſi eorũ memineris quæ paulò ante diximus de acutis morbis facillime huic rationi uelut friuolæ & exigui momenti reſponſio patebit. diximus nanque eorum morborum naturam duplicem eſſe, unam circa aliquem determinatum locum affectum, reliquam cum loco aliquo patiente, ſeu inflammatione affecto, præſertim ſi princeps uiſcus fuerit & inflammatio magna. in his itaq; qui ſunt prioris naturæ, ut qui non ex inflammatione originem ducant, ſed ex humoribus calidis ſolis, ſi neq; ex maligna humorum putredine occaſionem habeant qui plurimi ſunt, proprium non eſt cum periculo eſſe, quinimmò ferè cuncti qui huius naturæ ſunt morbi periculo uacant, præſertim ſi intermittant, uelut Galeno uiſum fuit comento præallegati aphoriſmi. 43. quarti libri horum quoq; annotatio interdum cum rigore præhendit aut refrigeratione uelut Gal. ſentit ſecundo libro prognoſti. reliqui uerò acuti morbi, qui loco aliquo patiente fiunt & prorſus febres habẽt continuas abſolutè, ac exactè acuti appellati, immò ab Hip. primo de morbis uulg. acutiſſimi, maximi, & grauiſſimi dicti, non modò periculoſi ſunt, ut placuit Archigeni & Galeno, uerùm præ cæteris omnibus ſunt lethales ac interficiunt, eodem Hippo. autore primo de morbis uulg. et primo de rat. ui. in morbis acutis, cuius naturæ acutos morbos cum periculo coniunctos eſſe nemo ſanæ mentis negare audebit. at quod de his & non de alijs loquatur Hippocra. ex uerborum eius lectione præallegatis locis quilibet uel parùm erudito liquet, uelut etiam doctiſſimus Galen. exponit. quòd uerò Archigenes ſecundo de diebus decreto, de his quoque ſer

monem faciebat, cui non patebit, ſi Gal. uerba incipiat ac intelligatur, dicebat enim quòd Archigenes laudandus erat, qui non ſolum temporibus ſolis nudis ſed motu & natura magis acutũ uel per acutum morbum appellauerit, cui uidelicet motus uelox & ſubita pericula adueniunt. non enim Archigenes quemlibet acutum morbum, ſed magis acutum uel peracutum his conditionibus deſcribebat, ut Galeni phraſis indicat. atqui huiuſmodi morbos neque nos negamus cum periculo coniunctos eſſe, ſed alterius naturæ morbos acutos qui non ita abſolutè ac propriè acuti ſunt, & propterea nec acutiſſimi, maximi, ac grauiſſimi appellantur, qui quidem in humoribus calidis ſolis fieri conſueuerunt, qui nullum obſedere locum; hoc inquam fatemur interdum periculo uacare, præſertim ſi intermittant, ut tertiana de qua loquimur, propter iam aſſignatas cauſas. non eſt igitur de ratione cuiuslibet morbi acuti eſſe cum periculo uelut quidam imaginati ſunt, ſed tantùm, quòd ſint uelocioris motus & magnitudinem habeant Galeni decreto comen. apho. 19. & 23. 2. lib. ſæpius allegati. Et ſi apud eius ſcripta compertum fuerit quandoq; aſſerere acutos morbos eum periculo eſſe coniunctos, de his intelligendum erit qui abſolutè tales ſunt, acutiſſimi, maximi & grauiſſimi, uelut Hippocrates & Archigenes quoque ſentit. At denuò aduerſus ea quæ diximus inſtabunt Hippocratem dicentes ac Galenum nullibi horum acutorum morborum qui ſine periculo ſunt meminiſſe, immò ſemper de acutis uerba facientes illos periculo coniunctos eſſe dixerunt, Reſpondebimus nos

& horum quoq; non omninò eſſe oblitos, ſed interdum ſermonem feciſſe, nam Hippo. 3. prognoſti, cùm inquit, ſimpliciſſimæ enim febres (hoc eſt placidiſſimæ ac mitiſſimæ ut Galenus exponit) & ſignis firmatæ ſecuriſſimis, quarto die aut citius deſinunt, de acutis febribus ſimpliciſſimis ac ſecuriſſimis loquutus eſt, quas dixit iudicari quarta die aut citius, ſed dicent forte non de acutis febribus intelligere per hæc uerba Sed de diarijs. at qui hoc aſſerere eſt Hippocratem non modo, non intelligere, ſed eius omninò uerba peruertere, cùm & ipſemet circa finem eiuſdem libri fateatur ſe cuncta eo libro conſcripſiſſe, de acutis morbis & alijs quicunq; ex his conſiſtunt. cùm uerò febres diariæ nec acutæ ſint ut diximus, nec ex eorum morborum numero qui ex acutis conſiſtunt, quoniam nec quarto die aut citius deſinerent, ſed ultra protenderentur, ſequitur ergo quod inter acutas connumerari debent prædictæ febres quas ſimpliciſſimas, ac ſecuriſſimas Hippo. nuncupauit. at quid alia opus eſt ratione ad probandum Hippocratem de acutis febribus in ea uerborum ſerie loqui, ſi Gale. hoc modo eadem uerba exponit primo de caſibus aſſerens, ea de acutis febribus intelligi debere, quòd ſi ita eſt, meminit igitur Hippo. febrium acutarum quæ ſine periculo ſunt in prædicta uerborum ſerie, qua propter apud eum non omnis febris acuta erit cum periculo coniuncta, immò ſi liceat Hippocratem per Gale. eſponere forte per prædictas febres exquiſitæ tertiane intelligēdæ ſunt, cùm has Gal. primo de arte cur. ad Glauco. mitiſſimas ac breuiſſimas appellauerit, præter id quod minime

periculoſæ ſunt; aliàs dicas quæſo? de qua alia febre Hippocratis dicta uerificari ualeant, niſi de tertiana ipſa exquiſita ſecluſis diarijs (de quibus ut diximus impoßibile eſt Hipocratem loqui) cùm inter acutas febres nulla alia reperiatur quæ mitior & ſimplicior (ut ita dixerim) ac ſecurior ea ſit præſertim ſi febres quarto die aut citius deſinant ut tradit Hip. at ſi uelis aliquam aliarum acutarum febrium uoluiſſe Hip. intelligere & non exquiſitam tertianam ſatis erit, me moſtraſſe Hippo. febres acutas citra periculum interdum ſcripſiſſe, & non cunctas eius ſententia periculo coniunctas eſſe, uelut quidam ad eius mentẽ falsò ſentiunt. Gale. inſuper Hippo. ac eorum, quæ diximus non immemor, primo de diebus decreto talia uerba retulit ſi quis primo die acuta febre infectetur, nullum autem periculoſum ſignum ipſi attulerit, ſed in urinis aliqua concoctionis nota inuenta fuerit non extra quartum diem morbus ſoluetur. quin etiam ſi multa lethalia 1. die ſtatim deprehendatur, morietur plané non extra quartum diem, & ſubdit; at ſi acutè febricitet, nullum uerò lethale adſit, immò nec aliqua concoctionis nota fieri non poteſt, ut hic quartanus decedat. & lib. 1. de criſi loquẽs de præcognitione futuri uigoris, quòd quidem medicus minimè ignorate debet, aliàs per multùm errabit, inquit ipſe, quid enim ſi aliquis primò ſtatim die nullum habens ſignum periculoſum, uerùm inſuper omnia ſalutaria, acutè quidem febricitet. urinam autem mingat benè coloratã, ac mediocriter craſſam an? non in propatulo eſt medico, qui in artis operibus eſt exercitatus, hunc in primis quatuor diebus criſim habi

turum & eo magis ſi nebula aliqua uel ſuſpenſio ibi adeſſet,atq;. etiam tantò plus ſi bona ſubſidentia. & poſt pauca iterum dicebat.ſicuti igitur quæ omnia ha bet ſigna tutiſsima febris acuta in primo periodo đro cretoriorum dierum ſolutionem habet,ſic quæ iſti pi= ximè adiacet diem ſeptimum non tranſcendet.non igi= tur proprium eſt acutarum febrium omnium eſſe cùm periculo , ſed earum quaſdam eſſe ſimpliciſsimas ac tu tiſsimas ſatis admodum cum Hipp.& Gale. probatum eſſe cenſeo, uelut nec eas penitus cùm febre continua eſſe niſi acutiſsimæ maxime uehementiſsimæq; ſint;nan que de his ueritatem habent Hipp. Galeni unà & Ar chigenis dicta ſi apud eos compertium ſt acutos mor= bos cum periculo coniunctos eſſe ac cum febre continua nõ de his qui alterius naturæ ſunt ut probauimus.hac itaq; & ratione conciliari poſſunt quæcunq; in eorum cometarijs ſcripta de acutis morbis comperta ſint.cùm non uno modo de eis ubiq; locorum ſentiat,ac pugnan tia aſſerere uideatur; nàm interdum de abſolutè acu= tis uerba facientes pericula & febres continuas habe= re aſſerunt ſæpe numero citra periculum ac febrem continuam morbos quoſdam acutos eſſe affirmant,cùm uidelicet nõ de abſolutè ſeu exactè acutis loquuntur, quamuis ipſi decimum quartum diem non excedant in quorum numero exquiſitam tertianam connumerari audacter affirmamus:Eſt nanq; ipſa in numero acuto= rum morborum ſimpliciter dictorum non tamen abſo lute & exacte talium , ſed eorum qui non abſolutè tales dicuntur cùm non ſit febris continua; qua pro= pter & periculo uacat,uti diximus,& ſeptem circui=

tibus quod tempus longiſſimum eſt terminatur. quod etenim in cõtinuis una dies poteſt hoc in intermittentibus acceſſio Gal. autore 3. prognoſti. & com. apho. 59. 4. lib. illud nanq; quod omnium acutorum morborum naturam complectitur, eſt motus celer & magnitudo, cuncti etenim & magni ſunt & celeriter iudicantur, uelut ſuperius ex Gal. ſententia com. apho. 19. & 23. 2. lib. probatum eſt. quod nanq; cum febre continua ſint uel non, cum periculo uel abſq; eo magis uel minus acutum morbum denuntiant, ſeu abſolute uel non abſolutè talem, ut patet apud Gal. 2. de diebus decret. cùm ex propria, tum ex Archigenis opinione. quibus igitur tertianam eſſe morbum acutum quidàm probare nixi ſunt, rationes tot & tales exiſtunt, quæ quantùm ualeant, quid'ue momenti obtineant ex prænarratis liquet; quibus non modò facilè rationes hæ delentur, ſed ſi reliquas innumeras præ manibus habuerint, ex his qua conſcripſimus prõptè reſponſio patebit.

F I N I S.

INDEX RERVM OMNIVM, QVAE IN HIS ALTIMARI DISPVTATIONIBVS CONTINENTVR.

Tres eſſe animæ partes autoritate Platonis Galenus affirmat. 4
Tria eſſe principia, quæ uitam noſtram gubernant, in tribus diuerſis corporis ſedibus. 4
Sedes rationis in cerebro exſtitit. 4
An ſ. principes animæ functiones iuxta Gal. Doctrinam in una cerebri parte, uel diuerſis perficiantur, ſeu in uno, uel in diuerſis ſinibus, aut uentriculis. 5
Phantaſia, cogitatio, & memoria. 5
Nullum eſſe diſcrimen inter ſenſum communem, & imaginatiuam. 5
Quid ſit memoria, & reminiſcẽtia Autore Ariſtotele 6
Pueri & ſenes cur difficulter memorẽtur, uel immemores ſint. 6
Cerebrum facultatũ princ. animæ eſſe organum. 6
Habitaculum animæ in cerebro. 6
Animalis ſpiritus non eſt animæ ſubſtantia, ſed eius primum inſtrumentum. 6
Natura quendam reticularem contextum iuxta cerebrum ad eius baſim fabricauit, eiuſdẽque deſcriptio. 7
Anima utitur ſpiritu animali tanquã primo ipſius inſtrumẽto, tamen eo maxime, quæ in poſteriori continetur uentriculo, ac medio, Gal. autoritate.
Adoleſcens quidam ſuſcepto uulnere in altero anteriorum uentriculorum, ſuperſtes tandem euaſit. 8
Galeni uerba. 8
Ventriculorum omnium cerebri uſus. 8
Herophil[1], cui aſſentire uidetur Galenus, opinio. 9
Supradictorum prima ratio. 9
Secunda ratio. 10
Tertia ratio. 10
Quarta ratio 10
Quinta ratio. 11
Galeni Græca uerba 11
Sexta ratio 12
Septima ratio 12
Octaua ratio 13
Nona ratio 13
Decima ratio 14
A corporis malis uim animo affertur. 19
Animæ functiones à cerebri uitiis immutantur. 19
Ratiocinandi functio lędi poteſt, imagtnandi, & memorandi facultatibus illeſis 21
Qui naturalem ſpiritum in Gal. do. tanquam non neceſſarium abnegant, quibus rationibus id probare conentur. 26
Prima ratio. 26
Secunda ratio 26
Tertia, quarta, & ultima ra. 26
Quid per ſpiritum intelligendum ſit. 27
Vnde innatus ſpũs gignatur. 28
Cur innatus appellatur. 28
Errantium ſpiritum differentiæ. 28
Natura ex tribus partibus conſtat. 29
Primum ſuppoſitum. 29
Secundum 29
Tertium. 30
Quartum, & quintum 30
ſextum 31
Septimum & ultimum. 31
Prima ratio 32
Secunda ratio 32
Tertia & quarta 32

Quinta, ſexta, & ſeptima 33
Solutio rationum in oppoſitum. 34
Ad primàm. 34
Ad pr. confirmationem. 35
Ad ſecundam 35
Ad tertiam: 36
Ad tertiam rationem 37
Ad quartam 37
Ad ultimam. 38
An tertiana febris in acutorũ morborum numero connumeranda ſit. 39
Febrem autore Galeno, eſſe totius animantis calorẽ immodicũ: 40
Vnde generatur febris 41
Curationem febrium pro ratione diuerſæ partis affectæ uariandã eſſe. 41
Tria tertianæ genera 41
De ipſa tertiana. 42
Corporis conſtitutio cauſa eſt, ut interdum breuiores, ſæpenumero longiores acceſſiones fiãt. 42
Exquiſita tertiana qualis. 43
Tribus modis quæuis putrida febris generari poteſt, quæ per circuitus redit 44
Galenus febrem nonunquam 44
Symptoma nominat 44
Symptoma unde deductum 46
Leonicenus 46
Morbi acuti & diuturni, & de his abunde. 46
De acutis morbis longa diſputatio. 99
Prima, & ſecunda ratio 49
Tertia & quarta ratio 50
Quinta & ſexta ra. 50
Rept. ecta. & nona: 50
Decima ratio 53
Vndecima & duodec. 54
Quomodo intelligenda ſint Hippocratis ac Gal. uerba. 60

FINIS.

Errata, quæ inter imprimendum occurrerunt, prudens lector facile emendare & corrigere poterit.

VENETIIS APVD GABRIELEM IOLITVM DE FERRARIIS.

M D L.